

VERSLAG 1951-1952

OVER HET BESTUUR

EN DE TOESTAND DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

DOOR HET COLLEGE

VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN

AAN DE GEMEENTERAAD VOORGEDRAGEN

IN ZIJN ZITTING VAN 6 OKTOBER 1952

Mijnheren,

*In uitvoering van artikel 70 der Gemeentewet hebben
wij de eer Ued. hierbij verslag uit te brengen over het
Bestuur en de toestand der zaken onzer Stad gedurende
het tijdperk van 1 September 1951 tot 31 Augustus 1952*

TITEL I.

STAAT DER BEVOLKING

Aantal inwoners op 31 December 1951 : Mannen :	16.423
Vrouwen :	16.492
Totaal :	32.915

BURGERLIJKE STAND (Turnhouse bevolking)

Jaar	Geboorten			Overlijdens		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
1950	298	302	600	113	139	252
1951	313	286	599	169	145	314
Vershil	+ 15	- 16	- 1	+ 56	+ 6	+ 60

MEER GEBOREN DAN OVERLEDEN

Jaar	Aantal
1950	348
1951	287
Vershil	- 61

DOODGEBOREN

(niet inbegrepen in de geboorten en overlijdens)

Jaar	Aantal
1950	34
1951	36
Vershil	+ 2

In 1951 zijn in onze stad :

142 personen overleden die niet tot onze bevolking behoorden ;
 402 kinderen geboren die niet tot onze bevolking behoren ;
 23 personen elders overleden die tot onze bevolking behoorden ;
 19 kinderen elders geboren die tot onze bevolking behoren ;
 Tussen de 982 geboorten, waren 7 onwettige kinderen, waarvan 5
 mannelijke en 2 vrouwelijke.

OUDERDOM DER OVERLEDENEN

(Aangiften te Turnhout)

In 1951 overleden in onze Stad :	Mannen	Vrouwen
Beneden 1 jaar	23	33
Van 1 tot 10 jaar	13	4
Van 11 tot 15 jaar	—	—
Van 16 tot 20 jaar	2	1
Van 21 tot 50 jaar	33	18
Boven 50 jaar	165	141
	<u>236</u>	<u>197</u>

TIJDSTIP VAN OVERLIJDEN

(Aangiften te Turnhout)

In 1951 overleden in de maand :	Mannen	Vrouwen
Januari	35	30
Februari	22	25
Maart	23	17
April	10	20
Mei	15	11
Juni	17	16
Juli	25	10
Augustus	20	8
September	19	16
October	22	14
November	15	14
December	13	16
	<u>236</u>	<u>197</u>

HUWELIJKEN

In 1951 werden 237 huwelijken gesloten.

OUDERDOM DER GEHUWDEN (Jaar 1951)

	Mannen	Vrouwen
Minder dan 18 jaar	0	9
Van 18 tot 21 jaar	28	69
Van 21 tot 25 jaar	101	90
Van 25 tot 30 jaar	76	37
Van 30 tot 35 jaar	11	12
Van 35 tot 50 jaar	16	12
Boven de 50 jaar	5	8
	<u>237</u>	<u>237</u>

ECHTSCHIEDINGEN

In 1951 : één echtscheiding uitgesproken.

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN

	Mannen	Vrouwen
Gewettigd en erkend in huwelijksakte	2	5
Erkend na het opmaken van de geboorteakte	2	3
	<u>4</u>	<u>8</u>

WOONSTVERANDERINGEN

Kwamen zich te Turnhout vestigen :

	Mannen	Vrouwen
a) uit andere gemeenten van het Rijk	542	394
b) uit het vreemdelingenregister	23	19
c) uit het buitenland : Frankrijk	1	0
Nederland	2	7
U.S.A.	1	1
Oostenrijk	0	1
	<u>569</u>	<u>422</u>

Gingen zich elders vestigen :

a) in andere gemeenten van het Rijk	559	543
b) in het buitenland : Nederland	3	5
Gr. H. Luxemburg	3	1
Zwitserland	2	1
Noorwegen	2	1
Canada	6	2
	<u>575</u>	<u>553</u>

Vershil tussen Aangekomenen en Vertrokkenen : —6 = 137

OUDERDOMSPENSIOENEN

Aantal aanvragen om ouderdomspensioen zonder onderzoek in 1951	108
Pensioen toegestaan	82
Niet toegestaan of onafgewerkte dossiers	26

NATIONALITEIT

In 1951 bekwamen 12 personen de Belgische nationaliteit.
In 1951 verloren : GEEN

WERKBOEKJES

Jongens van 14 tot 16 jaar	60
Jongens boven de 16 jaar	77
Meisjes onder de 21 jaar	120
Meisjes boven de 21 jaar	—

EENZELVIGHEIDSKAARTEN

In 1951 werden 1628 nieuwe E.K. afgeleverd.

KIEZERSLIJSTEN

De kiezerslijst werd herzien in 1951 en op 10. 12. 1951 bepaald gesloten als volgt :

	<i>Mannen</i>	<i>Vrouwen</i>	<i>Totaal</i>
1) Aantal Rijkskiezers :	10.002	10.625	20.627
2) Aantal Gemeentekiezers :	9.934	10.683	20.617

LIJST DER BRUILOFTEN VAN 1. 9. 1951 TOT 31. 8. 1952

1951

15 September	L. Cornelissen-Dierckx	Diamanten Bruiloft
8 October	L. Van Tulden-Van Hoeck	Gouden Bruiloft
19 November	Bertels-Van Heuckelom	id.
29 id.	Van Aken-Malfet	id.

1952

25 Januari	J. Decorte-Van Hoof	id.
id.	P. Willems-Van der Veken	id.
2 Februari	Al. Vogels-Van Hoeck	id.
9 id.	Ed. Verdonck-Coolen	id.
id.	J. Peeters-Joren	id.
15 April	A. Van Mechelen-Adriaensen	id.
18 id.	Th. Van Moeseke-Vogels	id.
id.	Dierckx-Gysels	id.
id.	Aug. Adriaensen-Thijs	id.
24 id.	Fr. Van Tongerlo-Peeters	id.
id.	Fr. Van Oers-Broeckx	id.
26 Mei	Geerts-Van Gael	id.
id.	Nuyens-Van Caethoven	id.
25 Juli	Delsard-Somers	id.
2 Augustus	Claessens-Van den Kerkhof	id.
12 id.	Th. Nuyens-Goris	id.
id.	J. Cornelissen-Creynen	id.
18 id.	F. Potti-Krols	id.
id.	E. Beyens-Van Dommelen	id.

TITEL II

GEMEENTEBESTUUR

Gemeenteraad

SAMENSTELLING

De gemeenteraad bleef — ongewijzigd, — samengesteld als volgt:

Hr. Bauweraerts Henri, Burgemeester
 Hr. Buyckx Jos, Schepen
 Hr. Crols August, Schepen
 Hr. Peeters Louis, Schepen
 Mevr. Dergent-Bouvin Ther., Schepen
 Hr. Breugelmans Frans, Raadslid
 Hr. Van Heupen Jos, Raadslid
 Hr. Iens August, Raadslid
 Hr. Joosten Gustaaf, Raadslid
 Hr. Claessens Alfons, Raadslid
 Hr. Van Houtven Alfons, Raadslid
 Hr. Croenen Bernard, Raadslid
 Hr. Kennis Alois, Raadslid
 Hr. Janssen Alfons, Raadslid
 Hr. Van Gool Jos, Raadslid
 Hr. La Planche Romain, Raadslid
 Hr. Hendrickx Jos, Raadslid
 Hr. Roelants John, Raadslid
 Hr. Janssens Eugene, Raadslid

ZITTINGEN

Gedurende de periode 1. 9. 51 tot 31. 8. 52 hield de gemeenteraad 10 zittingen.

Daarenboven werden volgende commissiezittingen gehouden :

1 zitting der commissie van Politie
 3 zittingen der commissie van Finantiën
 5 zittingen der commissie van Openbare Werken
 3 zittingen der Verenigde commissiën.

College van Burgemeester en Schepenen

SAMENSTELLING

Het Schepencollege bleef, ongewijzigd, samengesteld als volgt :

- Hr. Bauweraerts Henri, Burgemeester : algemeen bestuur, bewijste zaken, openbare gezondheid, politieaangelegenheden.
Hr. Buyckx Jos, Schepen : Financiën, begroting, rekening, belastingen, kermisfoor.
Hr. Crols August, Schepen : Openbare Werken, landbouw, gebouwen, wegenis, riolering, waterleiding, uitspreidingsveld, verlichting, handel, nijverheid, markten.
Hr. Peeters Lode, Schepen : Openbaar Onderwijs, Schone Kunsten, Teken- en Muziekacademiën, Feestelijkheden.
Mevr. Dergent-Bouvin Theresia, Schepen : Burgerlijke Stand, Bevolking, Maatschappelijke werken, Pensioenkas..

ZITTINGEN

Gedurende de periode 1.9.51 tot 31.8.52. hield het Schepencollege 55 zittingen.

Personeel

(toestand op 31-8-1952)

SECRETARIE

- Stadssecretaris : Mr. Peeters Frans
Bureelhoofd : Mr. Goossens August
Bureelonderhoofden : Mr. Geerts Karel
Mr. Sas Marcel
Opsteller : Mr. Verheyen Joris
Klerken : Mr. Jacobs Jos
Mr. Van Even Jos
Boden-Werkman : Mr. Lavrijsen Louis
Mr. Debondt Frans
Bode-Chauffeur : Mr. Dierckx Frans

BURGERLIJKE STAND EN BEVOLKING

- Bureelhoofd : Mr. Sels Antoon
Bureelonderhoofd : Mr. Jacobs Frans
Opstellers : Mr. Van den Kerkhof Jos
Mr. Verboven Karel
Klerk : Mr. Matthé Marcel
Hulpklerken : Mr. Peeters Frans
Mr. Wouters Guillaume

ONTVANGERIJ

Stadsontvanger : Mr. Maes Jos
Bureelonderhoofd : Mr. Gils Jos

OPENBARE WERKEN

Stadsingenieur-Bestuurder : Mr. De Geeter Gaston

Administratieve dienst :

Bureelhoofd : Mr. Bauweraerts Karel
Bureelonderhoofd : Mr. Compeers Frans
Opsteller : Mr. Machielsens Henri
Hulpklerk : Mr. Cuynen Louis

Technische dienst :

Conducteur : Mr. Savelkoel Jan
Tekenaar : Mr. Stareckx René
Tijdelijk tekenaar : Mr. Marynissen Gerard

POLITIE

Politiecommissaris : Mr. Van Calster Corneille
Adjunct-commissarissen : Mr. Stuyck Henri
Mr. Dierckx Frans
Mr. Dergent Jan
Inspecteurs : Mr. Van Even Leopold
Mr. Goossens Louis
Het korps bestaat verder uit : 5 brigadiers
29 agenten

STADSARCHIEF

Stadsarchivaris : Mr. Peeters Raymond

VERBROEDERING STADSDIENSTEN

Verslag 1 September 1951 - 30 Augustus 1952

WIJZIGING IN BESTUUR

Jules Crokaert, overleden,—Ant. Van der Veken ontslagnemer.
Nieuw verkozen bestuursleden : Cas. Dockx en Al. Wouters.
Louis Raeymaekers werd verkozen tot lid van het dagelijks bestuur.

LEDENAANTAL : Groeide aan tot 316

Bijzonderste verwezenlijkingen :

Voordrachten : 27-11-51 : Hr. L. MEERTS, Hoofdopsteller van

„ De Gazet van Antwerpen ” over « Persaangelegenheden »
20-2-52 : Z.E.H. LEYS, aalmoezenier der centrale gevangenis, te
Leuven, over „ Gevangenisleven ”.

Filmvertoning door de Turnhoutse Kinokring op 27-3-52.

Reizen : Bezoek aan Delft (Museum Prinsenhof) op 15-10-51 :
107 deelnemers.

Geleid bezoek aan luchthaven Melsbroek, Basiliek Kockelberg
en N.I.R., op 4-5-52

Verschillende : Operabezoek, Antwerpen, op 24-4-52 (Don Pas-
quale en 17-7-52 (Faust).

Fietsuitstappen en geleide bezoeken aan Lier (16-9-51 en 20-7-52)
en Scherpenheuvel (2-6-52)

Kinderfeesten op 14-12-51 en 14-4-52.

De kring maakt deel uit van het „ 11 Juli Comité ”

TITEL III

STADSFINANTIEN

Gewone Begroting

ONTVANGSTEN

	<i>Rekening 1951</i>	<i>Begroting 1952</i>
Gemeentepatrimonium en retributies	5.227.555	3.776.791
Aandeel in het fonds der gemeenten en rijksbelastingen	20.835.702	20.093.403
Gemeentebedrijven en daarmede gelijkgestelde diensten	5.161.580	4.690.000
Openbare onderstand en maatschap- pelijke voorzorg	1.600	901.600
Openbare gezondheid	12.632	6.000
Wegen en openbare werken	1.192.526	1.666.000
Eredienst	6.720	6.720
Onderwijs	12.410.161	12.615.460
Schone kunsten, volksopleiding, ontspanning en folklore	680.705	551.500
Pensioenen	1.226.513	1.545.228
Schuld	615.851	2.076.894
Saldo der vorige dienstjaren	16.207.415	11.460.014
Totaal :	63.578.965	59.389.610

UITGAVEN

Gemeentelijk patrimonium	3.194.582	3.239.000
Algemene administratie	3.266.309	4.017.600
Politie, veiligheid, brandweer	3.962.067	4.336.250
Gemeentebedrijven en daarmede gelijkgestelde diensten	3.355.648	4.671.000
Openbare onderstand en maatschap- pelijke voorzorg	1.631.947	5.462.569
Openbare gezondheid	1.057.859	1.223.900
Wegen en openbare werken	5.200.959	7.332.000
Eredienst	172.387	193.787
Onderwijs	14.838.532	15.448.878

Schone kunsten, Volksopleiding, ontspanning en folklore	469.364	558.364
Pensioenen en sociale lasten	1.505.733	2.495.513
Schuld	3.118.358	4.835.264
Overdrachten	3.218.492	5.300.000
Saldo der vorige dienstjaren	354.403	200.412
Totaal :	45.346.645	59.314.537
Verschil (boni)	18.232.320	75.073

Buitengewone Begroting

ONTVANGSTEN

Rekening 1951 Begroting 1952

Gemeentelijk patrimonium	9.458.814	9.960.000
Gemeentebedrijven en daarmede gelijkgestelde diensten	2.235.000	4.412.000
Wegen en openbare werken	1.176.178	5.270.000
Onderwijs	18.663	2.022.000
Leningen	15.023.800	19.791.000
Overdrachten	3.218.492	5.300.000
Saldo vorige dienstjaren	25.084.874	18.145.481
Totaal	56.215.822	61.900.481

UITGAVEN

Gemeentelijk patrimonium	17.817.156	36.962.200
Gemeentebedrijven en daarmede gelijkgestelde diensten	403.316	1.000.000
Wegen en openbare werken	2.264.775	15.869.225
Eredienst	70.000	361.465
Onderwijs	45.000	3.953.500
Overdrachten	1.800.000	
Saldo vorige dienstjaren	7.826.353	21.722
Totaal :	30.226.602	58.168.112
Verschil (boni)	25.989.220	3.732.369

TITEL IV

COMMISSIE VAN OPENBARE ONDERSTAND

Inlichtingen over het dienstjaar 1951

SAMENSTELLING DER COMMISSIE

Voorzitter : Alfons Verwaest, Gasthuisstraat

Leden : Aerts Aug., Hovenierstraat

Crols Jos, Begijnenstraat

Dierekx Jos, Otterstraat

Hens August, Papenstraatje

Janssen Alfons, Tramstraat

Van Heupen Jos, Maasstraat

Van Hoppe Marten, Akkerpad

Secretaris : Marsboom Frans, Dierekxstraat 2

Ontvanger : Bauweraerts Frans, Hamuitstraat

Personeel: Eerw. Heer Goetschalekx, aalmoezenier Gasthuis

Eerw. Heer Schijvens, aalmoezenier St. Petrus
Rusthuis

Wouters Alois, opsteller, Oude Vaartstraat

Luyts August, opsteller

Appels Frans, klerk, Draaiboom (in dienststr.
1-9-51)

EIGENDOMMEN

C.O.O. Verkoop van landbouwgronden op Koekhoven Merxplas :
359.000 fr.

Verkoop van bomen : Heizijde : 16.510 fr.

Begijnhof : Verkoop van bomen : Dreef : 4.120 fr.

id. landbouwuitbating Tichelarijstraat : 450.000 fr.

id. gronden op 't Begijnhof : 4.533,22 fr.

id. gronden Yperstraat : 58.664,32 fr.

Giften : tijdens het dienstjaar ontving de commissie giften ten
belope van 8.000 fr.

Begijnhof : 10 Begijnlijes.

Gezien de gewone uitgaven niet konden worden gedekt door de
gewone inkomsten, diende een som van 58.256, 11 fr. van kapitaal-
gelden te worden overgeschreven op de gewone dienst.

Herstellingswerken aan de Begijnhofkerk werden toevertrouwd

ingevolge aanbesteding aan de heer Van De Heyning, aannemer te Turnhout voor de som van : 692.874,50 fr.

NIEUW GASTHUIS

Navolgende werken werden aanbesteed en toevertrouwd aan optrekken der binnenmuren : Firma Van Laer Turnhout : 2.497.053,90 fr.-buitenramen : Firma Chamobel te Vilvoorde : 8.076.431,20 fr.-2^e deel technische centrale : Firma Chau Ray Brussel : 1.556.877,00 fr.-Sanitaire inrichting-gedeelte- Firma Laureyssen Antwerpen : 4.074.725,00 fr.

Van de aangevraagde leningen tot financiering van het nieuwe gasthuis werd een som opgenomen van : 12.367.800 fr.

De staat verleende op de beloofde toelage : 13.700.457 fr.

Gasthuis : aantal opgenomen zieken : 5969, aantal verpleegdagen : 75.361.

Godshuis : aantal mannen : 51 - vrouwen : 23 - kinderen : 6 - aantal verpleegdagen : 23.714.

ENKELE GEGEVENS UIT DE REKENINGEN

Huurpacht der onroerende goederen : C.O.O. : 137.667,48 fr.
Begijnhof : 215.604,10 fr.

Jachtpachten : C.O.O. : 9.800 fr.
Begijnhof : 3.800 fr.

Ontvangsten : eewigdurende renten : 1.367,11 fr.
stadstoelage 1.400.000,00
grondvergunningen 106.755,00
armenschalen 83.834,00

Uitgaven : steun ten huize 2.486.649,04
geneesmiddelen ten huize 116.058,00
mutualiteitsbijdrage 277.612,00
ten huize gesequestreerd 51.100,00

Dienstwaarneming geneeskundig korps in 't gasthuis :

Heelkunde : dienstoverste : Dr. Schuermans
ass. gynécologie : Dr. F. Peeters
" verloskunde : Dr. J. Proost

Inw. ziekte en laboratorium :
dienstoverste : Dr. Van Ussel
ass. kinderziekte : Dr. De Vel
Dr. De Vriendt

Neus-keel- en oorziekte : dienstoverste : Dr. De Vroede

Oogziekte : dienstoverste : Dr. Ooms

Electro Radiotherapie Dermatologie : dienstoverste : Dr. Berben

Radiographie : radioloog : Dr. Bynens.

TITEL V

EREDIENST

PAROCHIE VAN DE H. PETRUS

GEESTELIJKHEID

Pastoor-Deken : Z.E.H. Wouters

Onderpastoors : E.H. Deckers E.H. Derop
E.H. Conjaerts E.H. Van Ael (Kapelaan)

KERKFABRIEK

Voorzitter : Mr. Ceulemans Jozef

Leden : Z.E.H. Wouters p. d. Mr. Boone François
E.H. Schrijvers Victor Mr. Raskin Justin
Mr. Verwaest Jozef Mr. Prinsen Alfred
Mr. Dierckx Ferdinand Mr. Versteylen Benoit
Mr. Versteylen Henri

Rekening 1951

Ontvangsten : 194.539,48 fr.
Uitgaven : 192.659,36 fr.

1.880,12 fr.

Begroting 1953

Ontvangsten : 234.876,98 fr.
Uitgaven : 229.701,36 fr.

5.175,62 fr.

PAROCHIE VAN HET HEILIG HART

GEESTELIJKHEID

Pastoor : E.H. Van Assche
Onderpastoors : E.H. Ruts
E.H. Van Lieshout

KERKFABRIEK

Leden : Voorzitter : Mr. Verwaest Alfons
 Mr. Boone Jules Mr. Jansen Paul
 Mr. Sak Jos Mr. Wens Jan
 Mr. Boone Alfons

Rekening 1951

Ontvangsten : 172.828,35 fr.
 Uitgaven : 161.190,80 fr.

Saldo : 11.637,55 fr.

Begroting 1953

Ontvangsten : 209.661,55 fr.
 Uitgaven : 206.722,00 fr.

Saldo : 2.939,55 fr.

PAROCHIE VAN ONZE LIEVE VROUW MIDDELARES**GEESTELIJKHEID**

Pastoor : E.H. Geerts
 Onderpastoors : E.H. De Ley
 E.H. Pil

KERKFABRIEK

Leden : Voorzitter : Mr. Van Gestel Jules
 Mr. Boeckx Eugene Mr. Boone Albert
 Mr. Dubois Eugene Mr. Stappaerts Jozef
 Mr. Thijs Jozef Mr. Deckx Constant
 Mr. Stoops Karel Mr. Van den Bergh Frans

Rekening 1951

Ontvangsten : 145.815,77 fr.
 Uitgaven : 145.590,02 fr.

Saldo : 225,75 fr.

Begroting 1953

Ontvangsten : 148.915,75 fr.
 Uitgaven : 148.445,00 fr.

Saldo : 470,75 fr.

PAROCHIE VAN HET GODDELIJK KIND JEZUS**GEESTELIJKHEID**

Pastoor : E.H. De Vel
 Onderpastoor : E.H. Vermeylen

KERKFABRIEK

Leden : Voorzitter : Mr. Baeyens L.
 Mr. Van Ostade J. Mr. Peinen A.
 Mr. Van Gorp L. Mr. De Ridder R.

Rekening 1951

Ontvangsten : 55.814,83 fr.
 Uitgaven : 55.798,81 fr.

Saldo : 16,02 fr.

Begroting 1953

Ontvangsten : 53.304,63 fr.
 Uitgaven : 53.299,00 fr.

Saldo : 5,63 fr.

PAROCHIE VAN ONZE LIEVE VROUW (SEVENDONK)**GEESTELIJKHEID**

Pastoor : E.H. Van der Auwera

KERKFABRIEK

Leden : Voorzitter : Mr. Van den Brandt A.
 Mr. Dierckx F. Mr. Dierckx C.
 Mr. Caers J. Mr. Claessens Fr.

Rekening 1951

Ontvangsten : 133.238,17 fr.
 Uitgaven : 133.023,40 fr.

Saldo : 214,77 fr.

Begroting 1953

Ontvangsten : 30.188,97 fr.
 Uitgaven : 30.126,50 fr.

Saldo : 62,47 fr.

KAPELANIE VAN HET HEILIG KRUIS (BEGIJNHOF)

GEESTELIJKHEID

Kapelaan : E.H. Frickel

Rekening 1951

Ontvangsten : 42.795,41 fr.

Uitgaven : 41.604,93 fr.

Saldo : 1.190,48 fr.

Begroting 1953

Ontvangsten : 48.464,94 fr.

Uitgaven : 46.774,46 fr.

Saldo : 1.690,48 fr.

TITEL VI

ONDERWIJS

A. - STADSSCHOLEN

1. - STADSMEISJESSCHOOL : GEMEENTESTRAAT

Bestuurster : Mej. Adriaenssens Maria

Personeel : Lagere School :

Mej. Segers Gerarda

Mej. Gervais Maria

Mej. Van Dijk Gemma

Mej. Van Dijk Albertine

Mevr. Meurrens-Venmans Elisa

Mej. Van Dooren Maria

Mej. Van Mierlo Adolphina

Mej. Van den Broeck Martha

Bewaarschool : Mej. Van de Geuchte Esther

Mej. Dierckx Maria

Mej. Dirckx Cecilia

Het Schoolleven :

Van dit schooljaar af werd voor de drie hoogste klassen de « schoolbibliotheek » ingericht en kende een groot succes.

Na het Paasverlof werd aangevangen met « melkbedeling » voor de kinderen.

Op het einde van het schooljaar werd een tentoonstelling ingericht onder het motto « Paedagogische klasactiviteit », welke een ongemene bijval oogsten mocht.

Samen met de andere stadsscholen werd de Ouderavond in Kursaal begin December georganiseerd.

Ook verscheen elke trimester « Ons Schoolblad ».

Gedurende het derde kwartaal werden wederom « schoolreizen » ingericht.

2. - STADSJONGENSSCHOOL : BEGIJNENDREEF

Bestuurder : Mr. Nuyens Henri

Personeel : Lagere School : Mr. M. Van Thielen

Mr. J. Mertens

Mr. M. Van de Ven

Bewaarschool : Mej. M. Van Hooghten

Mevr. E. Van den Troost-Coeckelberghs

Het Schoolleven :

Dit jaar werd aangevangen met « interscolaire briefwisseling » wat veel bijval genoot bij de leerlingen.

Een schoollentoonstelling werd ingericht en kende groot succes.

In aanpassing met de nieuwe wijk Begijnendreef werd de school erg verfraaid door mooie afsluitmuurtjes en hofjes.

De schoolreis der grote klassen ging naar de boorden van de Rijn.

3. - STADSJONGENSSCHOOL : PRINSENSTRAAT

Bestuurder : Mr. Teuns Alfons

Personeel : Lagere School :

Mej. Proost Ria	Mr. Boenders Louis
Mej. Van den Broeck Josepha	Mr. Van Gerven Jozef
Mr. Van de Kieboom Modest	Mr. Van Tilborg Henri
Mr. Van Oosten Jozef	Mr. Sterkens August
Mr. Dubois Marcel	Mr. Raeymaekers Louis
Mr. Van Gorp Karel	Mr. Regemeutter Florent
Mr. Van Dooren Leo	

Het Schoolleven :

Het 25-jarig ambtsjubileum van Hr. Raeymaekers werd op 7-7-52 gevierd.

Een schooldag werd ingericht waarop de ouders de school konden bezoeken en met de leraars over hun kinderen komen spreken.

De schoolreizen werden aangepast aan de capaciteit der leerlingen. De grootste klassen gingen voor 2 dagen naar Echternach. (Luxemburg)

B. - AANGENOMEN SCHOLEN

Parochie Sint Pieter :

Aangenomen jongensschool, Schoolstraat (St. Jan Berchmans)
Aangenomen meisjesschool, Albertstraat (St. Juliana)
Aangenomen meisjesschool, Klinkstraat (St. Odrada)
Aangenomen jongensschool, De Nefstraat (St. Jozef)
Aangenomen meisjesschool, Apostoliekenstraat (St. Agnes)
Aangenomen jongensschool, Kasteelplein (St. Victor)
Aangenomen bewaarschool, Herentalssstraat (St. Marie)

Parochie Heilig Hart :

Aangenomen meisjesschool, Kerkplein (H. Hart)

Parochie O.L. Vrouw Middelaars :

Aangenomen meisjesschool, Tramstraat (O.L.V. Middelaars)

Parochie Goddelijk Kind Jezus :

Aangenomen gemengde school, Stg. Oosthoven (Goddelijk Kind Jezus)

Parochie O.L. Vrouw, Sevendonk :

Aangenomen jongensschool, Steenweg op Diest
Aangenomen meisjesschool, Kapelweg

C. - VRIJ ONDERWIJS

Bewaarscholen :

Bewaarschool Beekstraat : EE. ZZ. Dienstmaagden der H. Har-
ten

Bewaarschool Patersstraat : EE.ZZ. Kanunnikessen van het
H. Graf

Middelbaar onderwijs :

a) Sint Jozefcollege, Koningin Astridlaan : EE. PP. Jezuiten
Oude Humaniora met voorbereidende afdeling

b) Sint Victor, Kasteelplein : EE.BB. van Liefde
Moderne Humaniora met voorbereidende afdeling

c) Instituut Heilig Graf, Patersstraat : EE.ZZ. Kanunnikessen
van het H. Graf

Oude Humaniora met voorbereidende afdeling
Moderne Humaniora (economische afdeling met voorbe-
reidende

Lagere Normalschool
Middelbare Normalschool

Beroepsopleiding :

Heilig Graf, Patersstraat

Middelbare handelsafdeling

Middelbare beroepsschool : snit en confectie,
Sierkunsten

Normaalafdeling

Vak- en Nijverheidsschool, Zandstraat

Kant- en Naaischool, Klinkstraat

Huishoudschool, Kwakkelstraat

D. - STAATSSCHOOL

Koninklijk Atheneum : Begijnenstraat.

Voorbereidende afdelingen : Begijnenstraat
Otterstraat
Rubensstraat

Rijksmiddelbare School voor Meisjes : Begijnenstraat

Onderhandelingen zijn aan gang voor onteigening van gronden langsheen de Ringlaan - Steenweg op Mol, - voor het bouwen van een gans nieuw scholencomplex voor Koninklijk Atheneum, en Rijksmiddelbare Meisjesschool.

Dit jaar vierde het Koninklijk Atheneum (Rijksmiddelbare School) zijn honderdjarig bestaan. Ter gelegenheid van dit eeuwfeest werd een speciale brochure over de feestelijkheden uitgegeven : « Rijksmiddelbare School Turnhout - Eeuwfeest 1952 - verslag door dh. Lic. J. Laureys, Leraar aan het Koninklijk Atheneum, Secretaris van het Eeuwfeestcomité » Typ. L. Claes & Zoon, p.v.b.a. Turnhout.

STATISTIEK DER LEERLINGEN EN LEERKRACHTEN DER ONDERWIJSINSTELLINGEN TE TURNHOUT OP 15. 7. 1952.

A. LAGERE SCHOLEN :	Aantal	
	Leerkrachten	Leerlingen
Stadsmeisjesschool, Gemeentestraat	9	207
Stadsjongensschool, Begijnendreef	4	119
Stadsjongensschool, Prinsenstraat	14	428
Aangenomen Jongensschool, Schoolstraat	10	298
Aangenomen Meisjesschool, Albertstraat	6	184
Aangenomen Meisjesschool, Klinkstraat	4	114
Aangenomen Gemengde school, Oosthoven	6	152
Aangenomen Meisjesschool, Kerkplein	9	247
Aangenomen Meisjesschool, Tramstraat	15	453
Aangenomen Jongensschool, De Nefstraat	15	530
Aangenomen Meisjesschool, Apostoliekenstraat	12	287
Aangenomen Jongensschool, Steenweg op Diest	4	88
Aangenomen Meisjesschool, Kapelweg	4	90
Aangenomen Jongensschool, Kasteelplein	13	465
Vrije school H. Familie, Beekstraat	2	35
B. BEWAARSCHOLEN :		
Stadsmeisjesschool, Gemeentestraat	3	130
Stadsjongensschool, Begijnendreef	2	80
Aangenomen Jongensschool, Schoolstraat	2	52
Aangenomen Meisjesschool, Albertstraat	3	145

Aangenomen Meisjesschool, Klinkstraat	2	73
Aangenomen Gemengde school, Oosthoven	3	129
Aangenomen Meisjesschool, Kerkplein	5	266
Aangenomen Meisjesschool, Tramstraat	9	430
Aangenomen Meisjesschool, Kapelweg	1	44
Aangenomen Bewaarschool, Herentalsstraat	5	236
Vrije Bewaarschool, Beekstraat	4	176

C. MIDDELBAAR ONDERWIJS :

Sint Jozefcollege, Astridlaan		
Voorbereidende afdeling	}	28
Grieks-Latijnse Humaniora		485
Sint Victor, Kasteelplein		
Voorbereidende afdeling		3
Middelbaar Onderwijs		21
Heilig Graf, Patersstraat		
Voorbereidende afdeling		10
Middelbare Normaalschool		12
Lagere Normaalschool		12
Oude Humaniora	}	28
Nieuwe Humaniora		221
Koninklijk Atheneum		
Voorbereidende afdeling	}	
Lagere Middelbare		54
Grieks-Latijnse afdeling		27
Wetenschappelijke afdeling		16
Economische afdeling		58
Rijksmiddelbare meisjesschool		6
		52
D. BEROEPSONDERWIJS :		
1) Kant- en Naaischool, Klinkstraat		13
2) Beroepsschool, H. Graf, Paterstraat		46
3) Huishoudschool, Kwakkelstraat		6
avondschoolor		2
Vak- en Nijverheidsschool, Zandstraat 109		
Cat. A2. Hogere Middelbare Technische School (M.T.S.) voor Electro-Mechanica		6
		66
Cat. A3. Middelbare Vakschool		
Afd. Metaalbewerking (alg. en spec.)		20
Afd. Electriciteit		3
Afd. Houtbewerking		7
Afd. Typographie		5
Afd. Kleermakerij		6
Cat. B6. Avondschoolor voor Metaalbewerkers, Drukkers, Boekbinders, Kleermakers		14
		97
Cat. B1. Gewestelijke Land- en Tuinbouwschoolor		12
		20

TITEL VII

SCHONE KUNSTEN - WETENSCHAPPEN LETTEREN

1. STADSMUZIEKACADEMIE

Bestuurder :

Mr. E. C. Verrees, harmonie, klavier.

Personeel :

Mr H. Van Eyck :	notenleer
Mr. R. Noyen :	notenleer, samenzang, orkest
Mr. V. Van Hemel :	viol, alto
Mevr. E. Nombuez-Verheyen :	cello, c.b., kamermuziek
Mr. A. Van Bael :	houten blaasinstrumenten
Mr. T. Van Sas :	koperen blaasinstrumenten
Mej. M. Leijssen :	klavier, begeleidster
Mej. I. Van Dijk :	solozang

Rekening 1951

Ontvangsten : 352.487,00 fr.
Uitgaven : 352.487,00 fr.

Saldo : 0

Begroting 1952

Ontvangsten : 437.491 fr.
Uitgaven : 437.491 fr.

Saldo : 0

Plechtige proclamatie : 13-7-1952.

Aantal leerlingen : jongens : 74
meisjes : 160

totaal : 234

2. STADSTEKENACADEMIE

Bestuurder

Mr. F. Schöeters Bouwkunde.

Personeel :

Mr. Verbeek J.	Vaste Lichamen
Mr. Van den Sande A.	Antiek
Mr. Paulussen J.	Decoratief
Mr. Mous J.	Vormleer
Mr. Janssens J.	Lijntekenen
Mr. Van de Heyning S.	Bouwkundig tekenen
Mr. Avonds V.	Beeldhouwkunde
Mr. Cos H.	Bouwkundig tekenen
Mr. Hendrickx A.	Huisbewaarder

Rekening 1951

Ontvangsten : 338.556,41 fr.
Uitgaven : 338.556,41 fr.

Begroting 1952

Ontvangsten : 442.387 fr.
Uitgaven : 442.387 fr.

Aantal leerlingen 1951-52

jongens : 172
meisjes : 15

187

Het 150-jarig bestaan der school werd plechtig gevierd.

De Hr. P. Dirx behaalde in de klas van beeldhouwkunde de gouden regeringsmedaille.

STADSMUSEUM - STADSARCHIEF

Wetenschappelijke Boekery

Wetenschappelijke Stadsbibliotheek « Taxandria »
Stadsarchief

Stadsmuseum « Taxandria ».

Bibliotheek : Het getal dergenen die in 1951 een dankbaar

gebruik kwamen maken van de steeds groeiende verzameling boeken, tijdschriften, brochures en allerhande documentatiemateriaal dat de ganse Kempen bestrijkt, nam gestadig toe. Deze documentatie heeft dan ook herhaalde malen diensten bewezen bij de tot standkoming van verschillende studiën, sociaal-economische e.a.

Onder de aanwinsten, door aankoop of schenking, dienen wederom een aantal standaardwerken op het gebied der verschillende wetenschappen, werk van Kempische auteurs of werken over de Kempen handelende alsmede de gelukkige aanvulling van de tijdschriftenschat te worden aangestipt.

Stadsarchieef: Ook hier heeft het niet aan genealogen en studerende ontbroken. Handige klasseerdozen werden aangeschaft om het doelmatig klasseren der overtalrijke losse stukken en charters te bevorderen.

Stadsmuseum: Dit jaar kende het museum een ongewoon druk bezoek vanwege toeristen en scholen. Zulks was voornamelijk het geval tijdens de zomermaanden en het verlofseizoen. Het is dan ook zeer bemoeiend te mogen vaststellen hoezeer de belangstelling rondom ons Kempisch museum, gaande is, en het getal bezoekers dit der vorige jaren verre overtreft.

Tal van scholen, dikwijls zelfs van buiten onze Kempische streek verzochten om een geleid bezoek en werden de beste propagandisten om de faam welke « Taxandria » reeds genoot, nog verder rond te dragen.

Onder de vele aanwinsten die konden worden geboekt vermelden we slechts de beeldhouwwerken van Ward van Asten en Alf. J. Strijmans, enkele stukken Turnhouts tin, een aantal Romeinse muntjes uit de V^e eeuw, en een groot schilderij van Albert Sohie („De Liereman”), folkloristische voorwerpen en andere.

CULTURELE KRINGEN EN MAATSCHAPPIJEN.

A. Muziekmaatschappijen

1. Koninklijke Turnhoutse Concertvereniging.

Voorzitter : Mr. Van Hal André

Secretaris : Mr. Haldermans Paul

Uitvoeringen : 19-10-1951 Eerste Kunstconcert, dirigent Jef Maes
soliste : Mia Leysen, Klavier.

14-12-1951 Tweede Kunstconcert, dirigent Jef Maes
solist : Jan Laurent, Violist

22-2-1952 Derde Kunstconcert, dirigent Jef Maes
soliste : Corry Bijster, Sopraan

4-4-1952 : Mattheus Passion
groot oratorio voor soli, dubbel koor, knapen-
koor, clavecimbel, orgel en orkest.
algemene leiding : Jef Maes.

6-6-1952 : Jubileum gala-concert (1927-1952)
vijf- en twintig jaar bestaan der vereniging.
Gast-optreden van het Brabants Orkest
dirigenten : Hein Jordans
Jef Maes
solist : Louis Backx, klavier.

2. De Volkswil.

Voorzitter : Mr. Van Houtven Alfons

Secretaris : Mr. Hens August

Uitvoeringen : 2 publieke concerten op de Markt
1 publiek concert aan de Lokerenshuif
4 wandelconcerten door de Stad
deelname aan 3 optochten.

3. Het Lioen (St. Maria Chiro)

Bestuurder : E.P. Desiderius o.f.m.

Hoofdleider : Mr. Eysermans Louis

Uitvoeringen : 2 publieke concerten op de Markt
1 publiek concert Beggaplein
verschillende opmarchen door de stad
deelname aan 4 optochten en/of processien

De groep telt thans 52 spelende leden.

4. De Verenigde Muzikanten.

Voorzitter : Mr. Fleeckers Eugène

Secretaris : Mr. Van Mechelen Louis

Uitvoeringen : 2 publieke concerten op de Markt
1 publiek concert in de Yzerenwegstraat
verschillende optochten door de Stad
deelname aan 2 officiële optochten.

5. Vermaak na arbeid.

Voorzitter : Mr. Peeters Jos

Secretaris : Mr. Hendrickx Jan

Uitvoeringen : 2 publieke concerten op de Markt
1 publiek concert Beggaplein
verschillende marchen door de Stad
deelname aan optochten en processien

6. *Verbroedering (Harmonikamaatschappij)*

Voorzitter : Mr. Maes Henri
Secretaris : Mr. Van Mechelen Jos

Uitvoeringen : 2 publieke concerten op de Markt
1 publiek concert Kasteelwijk
verschillende wandelconcerten door de Stad
deelname aan 2 optochten

7. *De Xaverianen.*

Voorzitter : Mr. Van Echelpoel Alfons
Secretaris : Mr. Lenaerts Constant

Uitvoeringen : 2 publieke concerten op de Markt
1 publiek concert wijk Stokt
verschillende wandelconcerten in de Stad
deelname aan optochten en processien.

B. *Toneelverenigingen*

1. *Catharina Beersmans Kring.*

Voorzitter : Mr. Nuyens Henri
Secretaris : Mr. Sas Marcel

Opvoeringen : 22-10-51 « Delila » Frans Molnar
22-11-51 « Kia Miksajo » eenakter in esperanto
16-12-51 « Zon voor Renate » Erich Ebermeyer
10-1-52 « Zon voor Renate » Erich Ebermeyer
2-3-52 « Engel, Engeltje & Co » C. J. Staes
30-3-52 « Meisjesgymnasium » L. Foder.

2. *De Franciscusgezellen.*

Voorzitter : Mr. Van Dooren Leo
Secretaris : Mr. Joren Frans

Opvoeringen : 30-9-51 « Pagham Moor 11, 15 »
23-12-51 « Het Rechte Spoor »
20-4-52 « Op zoek naar het Koffertje »

3. *Het Licht.*

Voorzitter : Mr. Van Houtven Alfons
Secretaris : Mr. Torremans Frans

Opvoeringen : 15, 16, 17-9-51 « Da komt wel goed » Revue
17, 18-11-51 « Vliegtuig vermist » drama
26, 27-1-52 « Een schoonmoeder uit duizend »
comédie
15, 16, 17-3-52 « Hoera wij starten » revue

4. *Kunstverbond.*

Voorzitter : Mr. De Winter Frans
Secretaris : Mr. De Beuker Gustaaf

Opvoeringen : 21-10-51 « Mevrouw Pilatus » Willem Putman
11-11-51 « En toch komt de nacht » Emlyn
Williams
9-12-51 « Ik heb een idee » Evans en Valentine
27-1-52 « Zomeravond » G. Martens
« Huwelijksaanzoek » A. Tsjekov
9-3-52 « De Vier jaargetijden » A. Coolen
6-4-52 « Mevrouw Pilatus » Willem Putman
14-4-52 « Jongenslyceum » R. Ferdinand
27-4-52 « Arsenicum en oude kant » J. Kesselring

De heer Jos Op de Beek vierde dit jaar zijn zilveren toneelju-
bileum.

5. *Toneelkring K.W.B. - O.L.V. Middelaars.*

Voorzitter : Mr. Slegers Frans
Secretaris : Mr. Van den Eynden G.

Opvoeringen : 14-10-51 « Heb ik mijn kind gedood ? » F. Van
Duinen
23-12-51 « De nieuwe Kerstmis » Br. Gummarus
17-2-52 « Tip, Top & Co » C. J. Staes

6. *Pogen.*

Voorzitter : Mr. Leysen Jos
Secretaris : Mr. Smels Marcel

Opvoeringen : 14-10-51 « Jim de Schrijver » G. Nielen
9-12-51 « Een gehavend nest » K. Keyzers
23-3-52 « Het duistere punt » G. Kadelburg en
R. Presber

7. *Santo Bambinos.*

Voorzitter : Mr. Van Ostade J.
Secretaris : Mr. Hendrickx Xavier

Opvoeringen : 30-9-51 « Onder de Sovjetvlag »
4-11-51 « Haat »
20-1-52 « En toen kwam het licht »
17-2-52 « En toen kwam het licht »

8. Koninklijke Toneelkring « Vriendenkring ».

Voorzitter : Mr. Leysen Alois

Secretaris : Mr. Peeters Jan

Opvoeringen : 20-11-51 « Een nacht in de rimboe » P. Dumaine
en L. Brunet
5-2-52 « Het onstuimige hart » J. Patrick
29-4-52 « Ik heb een mens gedood » M. Rostand
21-6-52 « Was het echt ? » D. A. Clarke-Smith
« Bietje » M. Sabbe

9. De Xaverianen.

Voorzitter : Mr. Haesendonckx Leopold

Secretaris : Mr. Verboven J.

Opvoeringen : 7, 8-10-51 « De Halfbloed » J. Carpentier
20, 21-1-52 « Van Deursen en Co » R. Bosch
23, 25-3-52 « En zwaar staan de halmen » A. Van
de Lugt

C. Koorkringen

1. Koor der Koninklijke Turnhoutse Concertvereniging

Bijzondere uitvoeringen : MATHEUS-PASSION
RUBENSCANTATE

2. Koor Fantasia

Bijzondere uitvoeringen : medewerking aan MATHEUS-PASSION
Opluistering van Provinciaal Nachtfest
medewerking aan de 11-Juli viering

D. Verschillende Culturele Kringen

1. Hoger Leven.

Voorzitter : Mr. Vanhove H.

Secretaris : Mr. Govers Fr.

Werking : een 10-tal club-voordrachten
2 publieke voordrachten : n.l.
7-11-51 : « Peter Benoit » door Prof. dr. Fl. Van der
Mueren
2-4-52 : « Koloniale Problemen » Z. Exc. dhr. Dequae,
Minister van Koloniën.
vier advent-conferenties in de kerk van het Gasthuis
een reeks lessen over wijsbegeerte, opvoedkunde en
godsdienstwetenschappen.

2. Dodonaea. (Koninklijke Bloemenmaatschappij)

Voorzitter : Mr. Boone M.

Secretaris : Mr. Stefens K.

Werking : voordrachten in proeftuin
voordrachten met lichtbeelden en film
studie-uitstappen

De heer K. Stefens werd bij besluit van 10-4-52 vereerd met het
bijzonder landbouwereteken 1° klas.

3. Christen Onderwijzersverbond - Kring Turnhout

Voorzitter : Mr. Biermans V.

Secretaris : Mr. Nuyens H.

Werking : een achttal paedagogische voordrachten
studievergaderingen en cursussen
filmavonden
optreden van zangkoor : passieavond
11 Juli-feest
P. Benoithulde

4. De Wielewaal. (Ornithologische vereniging)

Voorzitter : Mr. Huygens J.

Secretaris : Mr. Waterschoot A.

Werking : uitstappen in de natuur voor vogelstudie
voordrachten met lichtbeelden en filmen
studiereizen - lessenreeksen

5. Koninklijke Oud-leerlingen-bond St. Victorskring

Voorzitter : Mr. Dergent C.

Secretaris : Mr. Beyens Fr.

Werking : uitgave van de « St. Victorsgalm », 3-maandelijks tijdschrift
fonds der meestbegaafden : studiebeurzen voor on-
bemiddelden
maandelijks voordrachten

6. Koninklijke Oud-leerlingen-bond van het Koninklijk Atheneum

Voorzitter : Mr. Van Beek Leo

Secretaris : Mr. Jacobs Alfons

Werking : cyclus van litterair-wetenschappelijke en artistieke
voordrachten

7. Bond der Kroostrijke Gezinnen - Afdeling Turnhout

Voorzitter : Mr. Jansen Paul

Secretaris : Mr. Geerts Karel

Werking : voordrachten
feestavonden
sociale actie ten bate der grote gezinnen

8. Turnhoutse- Foto- en Kinokring.

Voorzitter : Mr. Godin Henri

Secretaris : Mr. Bogaers Stan

Foto-kring : werking : Benelux Foto-Salon ;
voordrachten en projecties van diaposi-
tieven
deelname aan prijskampen ;

Kino-kring : werking : conferenties en smalfilmprojecties ;
deelname aan prijskampen.

De heer Van de Peer behaalde nationaal een 1e prijs met de film
« Onze kinderen kijken naar ons », terwijl dezelfde film de 4e
prijs behaalde in de internationale prijskamp te Barcelona.

E. Turnverenigingen

1. Katholieke Turnkring « Lenig en Gezwind. »

Herenafdeling : Voorzitter : Mr. In 't Ven Jos
Secretaris : Mr. Geysels August

Damesafdeling : Voorzitster : Mevr. Wouters-Verschueren E.
Secretaresse : Mej. Baalen Maria

Ledenaantal : Turners 67)
Turnsters 130) = 252 in totaal.
Kleuters 55)

Werking : deelname aan optochten en processien
optreden op het Provinciaal Nachtfest
deelname aan Bondsfeesten en Prijskampen
openluchtfesten, op de Markt en in de Wijk Stokt.

2. Koninklijke Turnvereniging « Kracht en Zwier »

Voorzitter : Mr. Joosten Jan

Ledenaantal : Turners 36)
Turnsters 52) = totaal 168
Leerlingen 80)

Werking : Deelname aan verschillende optochten
optreden op het Provinciaal Nachtfest
deelname aan Bondsfeesten en Prijskampen
De vereniging richtte de Noordergouwfeesten in voor
Leerlingen (25-5-52) en voor Volwassenen (29-6-52)

3. Socialistische Turnkring « De Rode Turners »

Voorzitter : Mr. Van Heupen Jos

Secretaris : Mr. Beyens Albert

	Meisjes	Jongens	
Ledenaantal : boven 14 j.	22	16)
10 - 14 j.	37	27) Tot. 172
7 - 10 j.	41	29)

Werking : deelname aan verschillende optochten
optreden op het Provinciaal Nachtfest
deelname aan Bondsfeesten en Prijskampen
openluchtfesten op de Markt en Statieplein

AANGENOMEN BOEKERIJEN

Katholieke Boekerij Markt

Boekenfonds : 15.777 volumens
Aantal uitleningen : 39.523.

Socialistische Boekerij Statiestraat

Boekenfonds : 3.619 volumens
Aantal uitleningen : 17.331.

TITEL VIII

GEZONDHEIDSDIENST

GEZONDHEIDSCOMMISSIE

Samenstelling :

- Voorzitter : dhr. Van Ussel E., Geneesheer, Deken Adamsstraat 19.
- Secretaris : dhr. Crols J., afgevaardigde van de mutualiteit : Arrondissementsverbond der Christelijke Ziekencassen. Oude Vaartstraat 29.
- Leden :
Mevr. Dergent-Bouvin Th., Schepen der Stad Turnhout, Gierle Dreef 33.
dhr. Neefs L., Geneesheer, Korte Begijnenstraat 16.
dhr. De Vel Is., Kinderarts, Leopoldstraat 20
dhr. Verschueren J., Apotheker, Markt 5.
dhr. Cornil E., Apoth., de Merodelei 2.
dhr. Princen E., Provinciaal Ingenieur, Herentalsstraat 89.
dhr. Van Hoppe M., afgevaardigde der mutualiteit Bond Moyson, Akkerpad 34.

MEDISCH SCHOOLTOEZICHT

De dienst van het medisch Schooltoezicht werd verzekerd door

a) de Schoolverpleegster : Mej. M. L. Hens, die op 1 Mei vervangen werd door Mej. E. Proost.

b) Dokters in de geneeskunde

Dr. Oomen : Aangenomen School, Tramstraat
Stadsjongensschool, Prinsenstraat

Dr. Neefs : Aangenomen School, Oosthoven
Aangenomen Meisjesschool, Albertstraat
Aangenomen Meisjesschool, Klinkstraat
Sinds het Paasverlof werd ook het Medisch Schooltoezicht verzekerd in de aangenomen lagere school van het Sint Victorsinstituut

Dr. Fr. Proost : Aangenomen School, Apostolickenstraat

Dr. Emsens : Aangenomen Bewaarschool, Herentalsstraat
Aangenomen Jongensschool, De Nefstraat
Aangenomen Jongensschool, Sevendonk
Aangenomen Meisjesschool, Sevendonk

Dr. De Vel : Aangenomen Jongensschool, Schoolstraat

Dr. De Peuter : Stadsjongensschool, Begijnendreef
Aangenomen school, Patersplein

Dr. Baert : Aangenomen School, Kerkplein
Stadsschool, Genecentestraat.

De nieuwe leerlingen werden ingespoten tegen diphtheritis. Tijdens het verlopen schooljaar werd in al de scholen het praeventief onderzoek tegen tuberculose gedaan. De onderzoeklokalen en apotheekkasten worden regelmatig in orde gehouden door stadszorgen.

LIJST DER DOKTERS (volgens Bestuursmem. 1952 Nr 22)

NAAM EN VOORNAMEN	WOONPLAATS	Plaats en datum van diploma	Nummer en datum van visum
BAERT Arthur	Gemeentestraat, 7	Gent, 3.7.37	A 104 18.6.39
BERBEN J. A. G. M.	O. L. Vrouwstraat, 3	Gent, 5.7.32	A 118 11.9.39
BLIJNENS J.	de Merodelei, 44	Leuven, 22.7.32	3048 20.2.33
DAELEMANNS K. L. M.	De Nefstraat, 13	Leuven, 16.7.35	3384 20.12.35
DE COSTER	de Merodelei, 134	Leuven, 27.7.43	A 471 1.12.47
DE PEUTER J.	Herentalsstraat, 48	Leuven, 20.12.46	A 449 4.6.47
DE VEL Arnould	Leopoldstraat, 26	Leuven, 14.7.30	3010 8.10.32
DE VEL Isidoor	Leopoldstraat, 20	Leuven, 8.8.41	A 311 4.8.43
DE VRIENDT Alb.	St. Antoniusstraat, 22	Leuven, 8.8.41	A 328 7.10.43
DEVROEDE M.	De Nefstraat, 15	Leuven, 31.7.34	A 21 10.10.36
DIJRCCKX R. L.	Prins Bondewijnlaan, 4	Gent, 7.7.39	A 493 6.2.48
EMSENS Paul	St. Antoniusstraat, 39	Leuven, 8.8.41	A 256 26.11.41
GILLIS R.	de Merodelei, 37	Leuven, 28.8.45	A 575 29.9.49
JANSEN C.	Renier Snietersstraat, 13	Gent, 14.7.23	1914 28.9.23
MICHEL Dan.	Kapelweg, 8	Brussel, 17.8.28	2214 10.5.29
NEEFS L.	Korte Begijnenstraat, 16	Leuven, 21.7.28	2418 16.4.31
OOMEN A.	de Merodelei, 151	Gent, 17.7.42	A 371 10.10.45
OOMS Paul	Deken Adamsstraat, 5	Leuven, 23.7.42	A 295 6.11.42
PEETERS Ferd.	Begijnenstraat, 47	Leuven, 8.7.44	A 406 7.6.46
PEETERS Marcel	Paersstraat, 73	Leuven, 23.7.42	A 296 20.11.42
POLLET Oscar	w) Rubensstraat, 112	Leuven, 5.10.34	A 665 20.2.51
PROOST Fr.	c) Kazerne Turnhout		
PROOST Jan	Begijnenstraat, 20	Leuven, 23.7.42	A 287 9.10.42
SANSEN J.	St. Antoniusstraat, 8	Leuven, 20.7.47	A 630 13.6.50
SCHUERMANS L.	Victor Van Halstraat, 14	Leuven, 19.5.45	A 446 21.5.47
SPAENENBORGH L.	J. Charlotlaai, 7	Gent, 11.7.29	A 27 2.12.36
VAN HOORICK Joris	Warandestraat, 5	Leuven, 13.7.21	1842 1.12.21
VAN HOVE H.	Warandestraat, 69	Leuven, 13.7.47	A 596 22.11.49
VAN USSEL Edg.	Renier Snietersstraat, 43	Gent, 14.7.28	2371 4.5.30
VOGELS Jan	Deken Adamsstraat, 19	Leuven, 28.7.33	3382 23.12.35
WILRIJCKX M. J.	Begijnenstraat, 9	Leuven, 27.7.98	M 6.2.98
echtg. Weyljeans	c) de Merodelei, 34	Gent, 18.7.46	A 467 22.10.47
	w) Houthalen, Stg. op Hasselt, 6		

LIJST DER APOTHEKERS (volgens Bestuursmem. 1952 Nr 22)

Naam en Voornaam	Woonplaats	Plaats en datum van diploma	Nummer en datum van visum
BAUVERAERTS H.	Patersstraat, 28	Leuven, 8.7.27	3068 27.7.33
CLERINX Edgard	o. Zegeplaats 8 w. Begijnenstraat, 12	Leuven, 7.7.09	1515 15.10.09
CLERINX Jozef	o. Labo « Richter »	Leuven, 22.9.48	B. 258 23.2.49
CORNIL Eduard	de Merodelei, 2	Leuven, 9.7.24	2008 12.6.25
CORNIL Paul	o. Rubensstraat, 60 w. de Merodelei, 104	Gent, 1.7.33	3129 15.5.34
DAELEMAN Lode	Herentalsstraat, 4	Leuven, 13.7.39	35 20.11.39
DE WINTER H.	o. Markt, 52 w. Molenstraat, 11	Leuven, 21.9.51	391 9.11.51
GILS Alfons	Gasthuisstraat, 41	Leuven, 13.7.20	
PEETERS Aline	de Merodelei	Gent, 4.10.38	08 16.12.41
PEETERS Joannes	Otterstraat, 57	Leuven, 11.7.39	B. 41 24.8.40
PEETERS Jozef	de Merodelei, 70	Leuven, 21.7.42	97 6.1.43
SCHIETECATTE P.	de Merodelei, 160	Leuven, 28.6.50	B. 327 29.9.50
VAN BEEK Albert	Patersstraat, 135	Leuven, 9.9.40	B. 49 15.1.41
VAN MIERLO Leon	o. Herentalsstraat, 46 w. Stg op Mol, 32	Leuven, 25.6.48	B. 255 23.12.48
VERSCHUEREN Jan	Markt, 5	Leuven, 1.4.19	2061 9.7.19

TANDHEELKUNDIGEN (Bestuursmem. 1952 Nr 22)

Naam en voornaam	Woonplaats	Plaats en datum van diploma	Nummer en datum van visum
BEGAUX F.	c. Mozartstraat, 7 A c. Van Arveledestraat, 17 A	Brussel, 19.7.34	337 5.4.44
DE VEL A. PROOST J.	c. de Merodelei, 38 Leopoldstraat, 26 w. St. Antoniusstraat, 8	Leuven, 14.7.30 Dr. Leuven, 29.7.47 Lic. Leuven, 5.7.51	3010 8.10.32 630 13.6.50 127 13.12.51
SANSEN J.	c. Markt, 36, Mol V. Van Halstraat, 14	Dr. Leuven, 19.5.45 Lic. Leuven, 22.7.47	446 21.5.47 86 1.7.50
VAN HOVE H. WILRIJCKX M. J. echtg. Weyljiens	R. Sniedersstraat, 43 c. de Merodelei, 34 w. Stg. op Hasselt, 6, Houthalen	Gent, 14.7.28 Dr. Gent, 18.7.46 Lic. Gent, 27.6.47	2371 5.5.30 467 22.10.47 52 22.10.47

LICENTIATEN IN TANDHEELKUNDE (ibid)

ARDUI F. GEVERS J.	Kerkstraat, 2 w. de Merodelei, 103 c. Kerkstraat 42, Boom	Leuven, 10.10.47. Gent, 23.6.49	69 20.1.48 74 17.9.49
-----------------------	---	------------------------------------	--------------------------

TANDARTSEN HOUDERS VAN HET BEKWAAMHEIDSDIPLOMA (ibid)

MICHEL D.	c. Jupiterstraat, 3, Berchem w. Kapelweg, 8	Namen, 29.3.34	114 20.2.51
THIJS F.	Patersstraat, 15	Brussel, 15.7.32	3001 2.8.32

LIJST DER VROEDVROUWEN (Provinciebestuur 1951)

NAAM en Voornamen	WOONPLAATS	Plaats en datum van diploma
ANTHONISSEN H. (echtg. Meuves) DAEMS Aug.	Korte Veldstraat, 67 w) Dorp, 58, Meerhout c) Korte Begijnenstraat, 32	Antwerpen, 24.7.45 Antwerpen, 15.7.48
DIERCKX Maria DRESSELAERS C. (echtg. Heyché) GEUKENS (echtg. Verstappen) JANSENS Yv. (echtg. Dergent) KERSTENS A. M. (echtg. Wouters) LOYENS M. (echtg. Huberland) MARIEN Leonina MARIEN Margaretha MELIS J. (Wwe Leyssen) MEYERMANS Alice PEETERS Maria (echtg. Backx) THIJS A. (echtg. Bigot) VAN DEN EYNDE Elisa (echtg. Appels) VAN DEN EYNDE M. (echtg. Römer) VAN WAESBERGHE (echtg. Direkx)	Warandestraat, 34 Grimstedestraat, 84 Congostraat, 19 Korte Gasthuisstraat, 12 Rubensstraat, 12 Taeymanslaan, 44 Warandestraat, 34 Korte Begijnenstraat, 32 Kwakkelstraat, 61 Korte Begijnenstraat, 32 Prinsenstraat, 79 Prinsessenstraat, 19 Herentalsstraat, 52 Graatker, 46 Oude Vaartstraat, 150	Brussel, 20.7.47 Mechelen, 30.9.19 Mechelen, 29.7.33 Antwerpen, 9.8.35 Brussel, 14.7.29 Antwerpen, 25.7.39 Brussel, 20.7.48 Antwerpen, 27.6.49 Antwerpen, 1.8.32 Brussel, 3.7.47 Mechelen, 29.7.33 Antwerpen, 20.7.36 Antwerpen, 2.7.35 Mechelen, 8.7.35 Antwerpen, 25.7.29

LIJST DER VEEARTSEN (Bestuursmem. 1952 Nr 22)

Naam en voornaam	Woonplaats	Plaats en datum van diploma	Nummer en datum van visum
BELLEKENS Aug. DE VOCHT J. HOFKENS C. VAN DER HAEGHEN A. VAN DE VLIET L.	Warandestraat, 97 Kwakkelstraat, 104 De Nefstraat, 18 De Nefstraat, 23 Sevendonk Stg, 5	Kuregem, 1901 Gent, 24.6.49 Gent, 24.6.49 Kuregem, 18.7.29 Gent, 27.6.47	F 20 1.10.49 F 23 9.11.49 2340 22.11.29 F 17 15.9.47

BESCHERMINGSKOMITE DER VOLKSWONINGEN.

Arrondissement Turnhout

Leden aangeduid door de Bestendige Deputatie

DE CLERCQ A., vrederechter te Turnhout (Voorzitter)
DE VOS A., bestendig afgevaardigde te Vosselaar
HOLEMANS A., landmeter te Mol
VAN BEEK A., lic. handelswetenschappen te Rijkevorsel
VAN BERGEN K., metser te Arendonk
VAN BOXEL A., gemeente-secretaris te Meerle
VAN KERKHOVEN J., zaakvoerder te Tongerlo
VAN OPSTAL K., bediende te Geel
VERELST J., bediende te Westmeerbeek
VERWIMP A., ere-vrederechter te Arendonk

Leden aangeduid bij Regentsbesluit. (tot 31-12-51)

BREUGELMANS Fr., te Turnhout
GOOSSENS-CATRIJSSE I., (Mevr.) secretaresse van de
Bond der Grote Gezinnen (gewestelijk) te Turnhout
PEETERS L., maatschappelijk assistent, volksvertegenwoordiger
SCHIELLEKENS J., provinciaal bouwmeester te Turnhout
THIJS L., metaalbewerker te Herentals
VAN BAELLEN-PEETERS M., (Mevr.) afgev. N.W.K.W. te
Turnhout
VAN STEENBERGEN R., architect te Beerse
TANGHE-VERELST, T., (Mevr.) maatschappelijke assistente
te Ravels.

FAMILIALE HULP

Arrondissement Turnhout
(Korte Begijnenstraat 30)

Er zijn half 1952 ongeveer 20 familiale helpsters in dienst

In 1951 werden 141 gezinnen geholpen : n.l.

63 arbeidersgezinnen .

51 gezinnen van kleine bedienden

24 gezinnen van middenstanders en zelfstandige be-
roepen

In totaal werden 210 gevallen geholpen :

d.i. : 92 bij geboorte

95 bij ziekte van moeder

23 bij overlast in gezinnen met meer dan 4 kinderen.

TITEL IX

**BRANDWEER - POLITIE - JUSTITIE
OPENBARE VEILIGHEID - GEVANGENIS**

BRANDWEERKORPS

Samenstelling :

Officieren : Cdt. Mr. Verrees A.
Kapt. Mr. Goossens K.
Lt. Mr. Van Haeren Jan
O/Lt. Mr. De Geeter G. ir.
Mr. Hens Frans

O/Officieren : 1 adjudant
1 sergeant-majoor
4 sergeanten

Manschappen : 8 korporaals (waaronder 1 mekaniëker)
5 mekaniëkers
36 brandweermannen

Totaal : 60 man getalsterkte.

De brandweer werd opgeroepen voor :

21-1-52 Dieltiens, Oude Vaartstraat 4
4-2-52 De Clerk, Tramstraat (schouw)
8-2-52 Avonds, Kle Gasthuisstraat
16-2-52 Lenaerts Ign., Otterstraat (werkhuus)
18-2-52 Van den Boom J., Dierckxstraat
14-3-52 Kennis Gebr., Congostraat
15-4-52 Jacobs, Gierledreef Heidebrand
19-5-52 Avonds, Oude Beerschaan
23-5-52 Cornelissen F., Graatakker 51
23-5-52 Zwart water (bos-en heidebrand)
24-5-52 Raadsherenpark (bosbrand)
14-6-52 Van Loon, Otterstraat
25-6-52 Van Dael, Nieuwstraat 31
8-7-52 Vosters en C°, Gasstraat 2-4.
24-7-52 Broeckx Jan, Graatakker 185
29-7-52 Adriaensen, Apostolickenstraat 11 (schouwbrand)

Dit jaar vierde de brandweer haar 75 jarig bestaan. Grootse feestelijkheden werden ingericht op 21-22 Juni 1952, waarbij talrijke korpsen van binnen- en buitenland aanwezig waren. Er werden publieke demonstraties gegeven op het marktplein.

POLITIEDIENSTEN.

Van 1 September 1951 tot 31 Augustus 1952.

Plichten Voorzitter der Rechtbank	3
Plichten Procureur Generaal	3
Plichten Auditeur Generaal	1
Plichten Procureur des Konings	529
Plichten Onderzoeksrechter	32
Plichten Vrederechter	6
Plichten Krijgsauditeur	11
Plichten O.M. bij de Politie Rechtbanken	872
Plichten Staatscommissarissen	135
Aanrijdingen : Gekwetsten	52
Stoffelijke schade	155
Vervoer en Verkeer	596
Diefstallen	48
Gauw- en Uitstaldiefsten	31
Rijwioldiefstallen	24
Heling	9
Overspel	8
Aanslag op de eerbaarheid en goede zeden	10
Oplichting, misbruik van vertrouwen	9
Zelfmoorden	2
Leurhandel	1
Dronkenschap	48
Slagen en wonden	25
Bouwreglement	18
Landloperij	106
Smaad	5
Weerstand aan de politie	4
Sluitingsuur herbergen	35
Dansen herbergen	51
Nachtrumoer	15
Diverse kleine overtredingen	72
Branden	5
Uitgifte/ontvangst vals geld	16
P.V. Inlichtingen en vervolg	148

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG

De Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout is thans samengesteld als volgt :

Voorzitter en Kinderrechter :	H. Alb. Boone
	H.H. A. van den Hove d'Ertsenryck
	H. Schiltz
Rechters	J. Kempeneer
	R. Verhoeven
	A. Boeckx
Plaatsvervangende rechters :	H.H.A. De Somer
	R. Schuermans
Procureur des Konings :	H. F. Le Paige
Substituut-Prokureur des Konings :	H.H. R. Janssens
	L. Vervliet
Hoofdgriffier :	H. L. De Belder
Griffiers :	H.H. J. Van Laer
	Th. Tauwenberg
	M. Bruyndonckx
Boventallig griffier :	H. K. Peeters.

De rechtbank is samengesteld uit vier Kamers. De eerste Kamer, met drie Rechters, zetelt in burgerlijke zaken en handelszaken, de Woensdag en de Donderdag ; de tweede Kamer houdt zitting, in correctionele zaken de Vrijdag ; de derde Kamer, met één Rechter, zetelt in burgerlijke handelszaken, de Dinsdag ; de vierde Kamer, met één Rechter, houdt zitting in correctionele zaken de Zaterdag.

In het jaar 1951 werden door de Rechtbank van deze zetel beslecht : 963 correctionele zaken ;
787 burgerlijke handelszaken op dagvaarding ;
306 burgerlijke zaken op rekwest.

TABEL DER ADVOCATEN
Ingeschreven bij de Rechtbank van eerste Aanleg te Turnhout
RECHTERLIJK JAAR 1951-1952

T U C H T R A A D

Stafhouder : A. Van Hal. — Leden : De Peuter L., Schuermans R., Verachtert C., Van Damme M.
 ADVOCATEN

Nr	Naam en Voornaam	Datum Diploma	Datum Inschrijving	Woonst
1	Smolderen Edward	11 Oktober 1901	12 December 1904	Turnhout
2	Kruyfhooft Jozef	10 Oktober 1902	5 Juni 1907	Turnhout
3	De Peuter Leon	13 Oktober 1910	14 Januari 1914	Herentals
4	Van Hal André	23 Oktober 1913	11 December 1919	Turnhout
5	Verachtert Carl	5 Oktober 1923	27 Oktober 1927	Herenthout
6	Helsen Emiel	2 Oktober 1924	27 Oktober 1927	Mol
7	Versteylen Henri	17 Oktober 1925	25 Oktober 1929	Turnhout
8	Gépts Gerard	12 Augustus 1929	13 December 1932	Mol
9	Schuermans Raymond	15 Oktober 1931	23 November 1934	Turnhout
10	Corstjens Winand	8 Oktober 1933	1 Juli 1937	Turnhout
11	Van Damme Marcel	8 Oktober 1934	23 September 1938	Turnhout
12	De Somer André	23 Juli 1934	16 November 1938	Turnhout
13	Van Gerven Laurent	8 Oktober 1934	19 Oktober 1939	Turnhout
14	Janssens Arthur	7 Oktober 1935	19 Oktober 1939	Geel
15	Van Gorp Herman	30 Juni 1936	5 December 1940	Turnhout
16	Verbiest Raphaël	7 Oktober 1929	18 November 1943	Geel
17	van den Hove d'Ertsenrijk Emiel	16 Juli 1936	23 November 1945	Geel
18	Wouters Frans	28 Juli 1943	15 December 1947	Geel
19	Aerts Armand	28 Juli 1943	15 December 1947	Geel
20	van Schoubroeck Francis	9 Augustus 1945	15 December 1948	Hoogstraten
21	Boone Alfons	18 Juli 1946	16 December 1948	Herentals
22	Van Cauwenbergh Jules	12 December 1946	16 December 1948	Turnhout
23	Gilles Jozef	10 Oktober 1946	16 December 1949	Mol
24	Mortiers Laure echtg. Dierieckx	25 Juli 1946	28 Mei 1950	Geel
25	De Peuter José	13 Augustus 1923	13 Juni 1950	Turnhout
26	Willems Gérard	6 Juli 1948	9 November 1950	Herentals
27	De Vel Francis		12 April 1951	Turnhout
			14 October 1951	Turnhout

ADVOCATEN-STAGISTEN

1	De Cannière Jacques	23 Juli 1949	28 September 1949	Herentals
2	van 't velt Felix	29 Juni 1949	25 November 1949	Oud-Turnh.
3	de l'Escaille Jean	14 Juli 1949	6 Januari 1950	Turnhout
4	Verbiest Ludovic	19 September 1950	22 December 1950	Geel
5	Noyens Herman	20 Juli 1950	12 Januari 1951	Mol
6	Smets Antoon	22 Juli 1950	16 September 1951	Turnhout

ADVOCATEN-PLEITBEZORGERS

1. Smolderen Edward, Turnh.
2. Kruyfhooft Jozef, Turnhout
3. Van Hal André, Turnhout
4. Schuermans Raymond, Turn.
5. Van Damme Marcel, Turnh.
6. De Somer André, Turnhout
7. Corstjens Winand, Turnh.

ERE-ADVOCAAT

Jansen Leo, Turnhout

Bureel van kosteloze raadpleging

Voorzitter : Mr. André Van Hal.

Samenstelling :

Vrederechter : de heer Alfons DE CLERCQ.

Plaatsvervangend Vrederechters : de hr. Marcel VAN DAMME,
advocaat
de hr. Emiel van den HOVE, advocaat
de hr. Jaak GIELEN, doctor in de rechten.

WERKING**A. Vrederecht**

Bij het begin van het jaar 1951 waren 32 burgerlijke zaken aanhangig. In de loop van hetzelfde jaar werden 435 zaken aanhangig gemaakt, zijnde 405 burgerlijke zaken en 30 handelszaken. 370 zaken werden volledig afgehandeld en bij een eindvonnis beslecht. Einde 1951 bleven dus nog te beslechten 65 zaken. In de meeste dezer gevallen werden reeds tussenvonnissen uitgesproken, zoals aanstelling van deskundigen, vaststelling van plaatsbezoek of getuigenverhoor e.a.

In de loop van 't jaar 1951 werden 12 zaken op vrijwillige verschijning ingeleid, die alle door vonnis met last van hoger beroep werden geëindigd.

235 oproepingen in verzoening werden ingediend en opgeroepen ; in 106 zaken werd overeenstemming bereikt en in 129 geen overeenstemming.

755 aangiften van arbeidsongevallen werden op de griffie ingezonden. 18 Akkoorden in zake arbeidsongevallen werden bekrachtigd.

Er werden 75 familieraden gehouden; 31 ontvoogdingen werden geacteerd; 191 akten van bekendheid werden opgesteld en, bovendien 155 akten van allerhande aard.

40 verkopen van onroerende goederen, waarin minderjarigen medegerechtigd zijn, werden gehouden en 31 vereffeningen van opbrengsten van verkopen.

B. Politie rechtbank

Behandelde zaken : aanrijdingen en overtredingen :	347
openbare dronkenschap :	33
landloperij :	99
	<hr/>
	479

3 zaken op rechtstreekse dagvaarding der burgerlijke partij werden vervolgd.

Ingevolge de daling van het bevolkingcijfer der gevangenis, dat gedurende het jaar 1951 een dagelijks gemiddelde van 81 gedetineerden bedroeg, werd het personeel verminderd. De posten van paviljoenhoofd en van onderwijzer werden voorlopig afschaft, evenals 1 plaats van opsteller en 10 plaatsen van bewaarder.

Er verblijven nog slechts enkele incivieke veroordeelden in deze inrichting.

Het regiem heeft alleszins zijn karakter van mildheid behouden, waarmee sedert de oorlog zulke succesrijke proeven werden gedaan. Zo worden er regelmatig filmvoorstellingen gegeven, zangavonden gehouden en krijgen de gedetineerden eens in de week gelegenheid om zich te oefenen in schaak- dam- en bakspel.

Zoals in het vorig verslag reeds werd gezegd, hebben de bezoeken aan veroordeelden plaats in een behoorlijke zaal, alwaar de bezoekers zich aan een tafeltje gezellig kunnen onderhouden. De wandelingen hebben ook plaats in gemeenschap. De vroeger zo beruchte afgemuurde wandelhokken worden niet meer gebruikt. De beklagden, die in het belang van het onderzoek afzonderd dienen gehouden, wandelen op afstand van elkaar op de grote koer. Voor hen blijft de bezoeker behouden. De sociale dienst of « welfare » helpt de onvermogen gedetineerden en staat er voor in het huren van filmen te bekostigen.

Sedert de gevoelige daling van het bevolkingcijfer valt het ons moeilijk de werken op peil te houden. De borstelmakerij, die tot 40 werklieden kan bezigen, telt nog slechts een 15 tal veroordeelden.

ARBEIDSGERECHT VAN HET RECHTSGEBIED TURNHOUT

Voorzitter : Mr. Godin H.

Griffier : Mr. Crols Edm.

A. Verzoeningsbureau

159 zaken werden ingeleid voor de Werkliedenkamer

29 hiervan werden minnelijk geregeld

118 werden naar den raad verzonden

12 bleven zonder gevolg

- 31 zaken werden ingeleid voor de Bediendenkamer
- 7 zaken werden minnelijk geregeld
- 22 werden naar den raad verzonden
- 2 zaken bleven zonder gevolg

Er werden 18 zittingen gehouden voor de Werkliedenkamer en 12 voor de Bediendenkamer

B. Voor het vonnisvellend bureel werd geen enkele zaak behandeld.

C. Raad.

27 zaken werden bij dagvaarding aanhangig gemaakt bij de Werkliedenkamer

6 hiervan werden minnelijk geregeld

21 werden door vonnis beslecht

Er werden 18 zittingen gehouden

10 zaken werden bij dagvaarding aanhangig gemaakt bij de Bediendenkamer

1 zaak werd minnelijk geregeld

9 werden door vonnis beslecht

Er werden 9 zittingen gehouden

Er werden 3 tussenvonnissen gegeven waarbij een getuigenverhoor bevolen werd.

Er werden 6 nijverheidsmodellen en 122 werkplaatsreglementen ter griffie neergelegd.

TITEL X

MILITIE

STATISTIEK DER LICHTING 1953

(op 31 Januari 1952 's avonds)

1. Ingeschreven en voor de lichting 1953, met inbegrip van degenen die wegens schrapping uit het wederspanningenregister bij de lichting 1953 ingedeeld zijn zonder dat ze dienstgeschikt zijn bevonden: 266
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen geboren in 1933, die voor de lichting 1953 ingeschreven werden tijdens de inschrijvingsverrichtingen van deze lichting in 1949, degenen die, in 1953 of vroeger geboren, in de lichting 1953 ingeschreven werden overeenkomstig artikel 6 van het koninklijk besluit van 29 Juli 1937, en de van het register der wederspanningen geschrapte wederspanningen die aan de lichting 1953 verbonden werden. Degenen die van de militielijsten werden geschrapt en degenen die overleden zijn, mogen er niet inbegrepen worden.)
2. De tussen 1 Januari en 30 September 1934 geboren dienstplichtigen die naar de lichting 1953 zijn overgebracht of rechtstreeks voor die lichting zijn ingeschreven: 174
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen geboren tijdens de drie eerste trimesters van 1934, overgebracht naar of ingeschreven in de lichting 1953 bij toepassing van het ministerieel besluit van 30 October 1951)
3. Uitgestelden uit vorige lichtingen die bij de lichting 1953 zijn ingedeeld met inbegrip van degenen die op grond van artikel 102, par. 2, der wet vrijgelaten zijn: 165
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen verbonden aan de lichting 1953 door gewoon of buitengewoon uitstel of door eerste of tweede uitzonderings- of speciaal uitzonderingsuitstel)
4. Voorlopig afgekeurden uit vorige lichtingen die bij de lichting 1953 zijn ingedeeld: 52
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen verbonden aan de lichting 1953 door voorlopige afkeuring wegens tijdelijke ongeschiktheid)

5. Nog niet geschikt bevonden wederspanningen (met uitzondering van degenen die in 1914 of vroeger geboren zijn) 1
(Deze rubriek bevat alle wederspanningen, welke ook de lichting weze met dewelke zij wederspanning werden verklaard, met uitzondering van degenen die voor 1915 geboren zijn en van degenen die, na het geneeskundig onderzoek te hebben ondergaan, als geschikt voor de dienst aangewezen werden)
6. Dienstplichtigen die bij de lichting 1953, zijn ingedeeld tengevolge van de verbreking van hun vrijwillige dienstverbin-
tenis 0
7. De in 1925 of later geboren dienstplichtigen die bij de lichting 1953 zijn ingedeeld ingevolge de opheffing der besluitwet van 14 April 1945 op de dienstverplichtingen van de in de mijn werkende miliciens (art. 102 par. 4 der wet) 9
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen geboren sedert 1925 die, reeds aangewezen voor de dienst met een vroegere lichting, niet ingelijfd en met oproepingsuitsel van 14 April 1945)
8. De tijdens het laatste kwartaal van 1934 of in 1935 geboren dienstplichtigen die om vervroegde dienstneming verzocht hebben 7
(Deze rubriek bevat de dienstplichtigen die in de loop van de maand Januari 1952 een geldige aanvraag om vervroegde dienstneming hebben ingediend)
9. Totaal van de nummers 1 tot 8 674

10. De tot vervroegde dienstneming met de lichtingen 1951 of 1952 toegelaten dienstplichtigen uit de lichting 1953, met inbegrip van de tijdens de drie eerste kwartalen van 1934 geboren dienstplichtigen die naar de lichting 1952 zijn overgebracht en tot vervroegde dienstneming met de lichting 1952 zijn toegelaten 9
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen geboren van 1 Januari 1933 tot 30 September 1934, die de vervroegde dienstneming hebben aangevraagd gedurende de verrichtingen der lichtingen 1951 of 1952 en met deze lichtingen, geschikt voor de dienst bevonden werden)
11. De tijdens het eerste halfjaar 1933 geboren dienstplichtigen die op grond van het ministerieel besluit van 11 Mei 1951 door overbrenging naar de lichting 1952 ambtshalve uit de lichting 1953 zijn verwijderd 150
(Deze rubriek bevat alle dienstplichtigen geboren gedurende het eerste semester 1933 die werkelijk ambtshalve naar de lichting 1952 overgebracht werden)

12. Dienstplichtigen van 1953 die tot vrijwillige dienstneming zijn toegelaten (het betreft hier alle vrijwilligers die om de een of andere reden in het totaal van nr. 9 zijn begrepen) 10
(Deze rubriek bevat al degenen die een vrijwillige dienstverbin-
tenis hebben aangegaan wanneer ze voor de lichting 1953 ingeschreven of hoe ook aan deze lichting verbonden waren)
13. Dienstplichtigen van 1953, die als Belg geworden vreemde-
lingen voor het in werking treden der nieuwe wet vrijgelaten zijn bij toepassing van artikel 3, litt. c, der samengevatte wet van 1937 0
(Deze rubriek bevat al degenen die als Belg geworden vreemde-
delingen voor 1 Januari 1952 in de lichting 1953 werden in-
geschreven en die, op het ogenblik hunner verandering van
nationaliteit, de leeftijd van 30 jaar hadden bereikt of in hun
land van afkomst aan verplichtingen van actieve dienst had-
den voldaan)
14. Dienstplichtigen van 1953 die voor het in werking treden der
nieuwe wet bij toepassing van de besluitwet van 25 Juni
1946 vrijgelaten zijn 0
15. Dienstplichtigen van 1953 die bij toepassing van artikel 102,
par. 2, der wet vrijgelaten zijn omdat zij een uitzonderings-
uitsel of speciaal uitzonderingsuitsel genoten hebben ter-
wijl zij uit hoofde van hun leeftijd geen aanspraak op gewoon
uitsel meer konden maken 7
(Deze rubriek bevat alle voor 1928 geboren dienstplichtigen
die door toekenning van een uitzonderingsuitsel of speciaal
uitsel aan de lichting 1953 verbonden werden
en degenen die een de lichting 1953 zouden verbonden zijn
na vroeger, wanneer zij wegens hun leeftijd niet meer tot een
der vijf laatste lichtingen behoorden, het uitzonderingsuitsel
uit het speciaal uitzonderingsuitsel te hebben bekomen)

16. Totaal der nummers 10 tot 15 176

17. Verschil tussen het totaal van nr. 9 en dat van nr. 16

Totaal van nr. 9 :	674
Totaal van nr. 16 :	176
Verschil :	498

18. Dienstplichtigen die in de loop van de maand Januari 1952 een aanvraag om vrijstelling of voorlopige afkeuring op lichamelijke grond hebben ingediend 1

(Deze rubriek bevat het totaal aantal dienstplichtigen die de vrijstelling of de voorlopige afkeuring op lichamelijke grond hebben aangevraagd, er inbegrepen degenen die eveneens een vrijlating of een uitstel hebben aangevraagd)

19. Dienstplichtigen die in de loop van de maand Januari 1952 in de eerste plaats een aanvraag om vrijlating op morele grond hebben ingediend 35

(Deze rubriek bevat het totaal dienstplichtigen die de vrijlating op morele grond hebben aangevraagd, er in begrepen degenen die eveneens het uitstel hebben aangevraagd doch er niet inbegrepen diegenen die de vrijstelling of voorlopige afkeuring op lichamelijke grond hebben aangevraagd.)

Verdeling der aanvragen onder de acht categoriën vrijlatingen op morele grond :

1) Dienstplichtigen met ten minste vijf broers of zusters in leven	24
2) Dienstplichtigen waarvan drie broeders hun dienst volbracht hebben	7
3) Belg geworden vreemdelingen	0
4) Kostwinners	3
5) Weduwnaars met kind	0
6) Dienstplichtigen die in zekere vreemde landen verblijven	0
7) Ondergronds mijnpersoneel	1
8) Zeelieden	1
Totaal :	<u>36</u>

Rechtvaardiging van het verschil tussen het totaal der aanvragers en het totaal van de verdeling der aanvragen onder de acht categoriën :

(De dienstplichtigen die de vrijlating op twee of meer gronden hebben aangevraagd worden begrepen in twee of meer categoriën. Ter rechtvaardiging moet het zo in twee categoriën opgegeven worden, daar deze rechtvaardiging het verschil juist moet doen uitkomen)

STOOPS 12/1° en 12/2°

20. Dienstplichtigen die in de loop van de maand Januari 1952 in de eerste plaats een aanvraag om uitstel hebben ingediend 193

(Deze rubriek bevat het totaal aantal dienstplichtigen die het uitstel hebben aangevraagd er niet inbegrepen degenen die eveneens vrijstelling of voorlopige afkeuring op licha-

melijke grond of de vrijlating op morele grond hebben aangevraagd)

Verdeling der aanvragen onder negen categoriën uitstellen

1) kostwinners	21
2) weduwnaars met kind	0
3) zeelieden	6
4) ondergronds mijnpersoneel	11
5) dienstplichtigen die een broeder onder de wapens hebben	2
6) eerstgeroepen en uit een gezin met ten minste vijf kinderen in leven	2
7) dienstplichtigen die studie-, onderwijs- of leerbelangen doen gelden	150
8) dienstplichtigen onmisbaar in een bedrijf	3
9) dienstplichtigen die in de kolonie of in het buitenland verblijven	0
Totaal :	<u>195</u>

Rechtvaardiging van het verschil tussen het totaal der aanvragers en het totaal van de verdeling der aanvragen onder de negen categoriën :

(De dienstplichtigen die het uitstel op twee of meer gronden hebben aangevraagd worden begrepen in twee of meer categoriën. Ter rechtvaardiging moet het zo in twee categoriën, in drie categoriën enz. begrepen aantal dienstplichtigen opgegeven worden, daar deze rechtvaardiging het verschil juist moet doen uitkomen)

MAHIEU 10/1° en 10/7°

ADRIAENSEN 10/5° en 10/8°

21. Totaal der nummers 18 tot 20 229

22. Verschil tussen het totaal van nr. 17 en het totaal van nr. 21

Totaal van nr. 21 : 229

Totaal van nr. 17 : 498

Verschil 269

23. Dienstplichtigen die in de loop van de maand Januari 1952 in de tweede plaats een aanvraag om vrijlating op morele grond hebben ingediend 0

(Deze rubriek bevat het totaal aantal dienstplichtigen die de vrijlating op morele grond hebben aangevraagd wanneer zij eveneens de vrijstelling of voorlopige afkeuring op lichamelijke grond hebben aangevraagd)

24. Dienstplichtigen die in de loop van de maand Januari 1952 in de tweede plaats een aanvraag om uitstel hebben ingediend

3

(Deze rubriek bevat het totaal aantal dienstplichtigen die het uitstel hebben aangevraagd wanneer zij eveneens de vrijstelling of voorlopige afkeuring op lichamelijke grond of de vrijlating op morele grond hebben aangevraagd)

TITEL XI

OPENBARE BELASTINGEN

DIENSTJAAR 1951

Opbrengst rekening 1951

Opcentimes op de grondbelasting (280)	3.158.851
Belasting op rijwielen	404.990
rijtuigen	46.428
dienstboden	13.225
honden	46.657
muziekspeeltuigen	18.125
taxis	1.000
benzinepompen	2.475
kellnerinnen	9.000
balkons en loggias	39.096
uitstallingen op de weg	2.687
reiniging der waterlopen	19.912
leuren	40.337
uilhangborden	5.250
bals	67.880
jazz en orkest	8.198
verloningen en gemakkelikheden	1.576.969
hinderende inrichtingen	58.600
tapperijen en slijterijen	52.320
bouwen en herbouwen	147.445
zitplaatsen op de weg	8.356

TITEL XII

OPENBARE WERKEN

PERSONEEL

Gezien het K. B. van 6-12-51, betreffende de regularisatie van de tijdelijke ambtenaren van de Provincie, de Gemeenten en de aan de Gemeenten ondergeschikte openbare instellingen, werden in zitting van 9 Mei 1952 veertig tijdelijke stadswerklieden in vast dienstverband aangesteld.

Volgende stadswerklieden ontvingen, in zitting van de Gemeenteraad van Vrijdag, de 18 April 1952, het Burgerlijk Ereteken 3^e klas wegens 25 jaar stadsdienst :

Baelus Norbert, Marien Gerard, Van den Broeck Guill., Vansant Henri en Wuyts Karel.

WEGENIS

A. Grote Verkeerswegen

Het fietspad ter streke « Zwart Water » werd hernieuwd

De Stwg. op Antwerpen werd herlegd met dezelfde kasseien tot aan de Ringlaan. Het fietspad werd hernieuwd vanaf Hof ter Dui-
nen tot aan de grens Turnhout-Vosselaar.

In de Patersstraat en op de Stwg. op Oosthoven werden de tramlijnen opgebroken. Het bijwerken der baan werd uitgevoerd door de N.V. Van Gorp's Moderne Wegenbouw, Ravels.

Eveneens werden de tramlijnen opgebroken op de Nieuwe Kaai en op de Staatsbaan naar Diest vanaf de grens van het grondgebied der Stad tot op de Grote Markt.

Op 27-5-52 werd een aanvang gemaakt met het aanleggen van een internationaal net voor telegraaf en telefoon « Brussel-Tilburg », alsmede van de ondergrondse kabels ter vervanging van de luchtlijnen.

Op de Dienst van het Albertkanaal en de kanalen der Provincie Antwerpen en Limburg, Le Grellelei, 5, Berchem-Antwerpen, had op 13 Juni 1952 de aanbesteding plaats van de werken tot aanleg te Turnhout van een voetbrug over het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten.

B. Provinciewegenis

Niets te vermelden.

C. Gemeentewegenis

Het bijzonder plan van aanleg van de wijk Stwg. op Mol, omvallende de gronden welke gelegen zijn tussen de Stwg. op Mol, Otterstraat, Bendelstraat, Nieuwstad, Maasstraat met verlengenis, en de Ringlaan, werd voorlopig aanvaard in zitting van de Gemeenteraad van 9 Mei 1952 en bepaald goedgekeurd in zitting van 7 Juni 1952.

Met eenparigheid van stemmen werd de inschrijving van de N.V. Van Gorps' Moderne Wegenbouw te Ravels, betreffende de bestratings- en rioleringswerken in de wijk « Begijnendreef » goedgekeurd in zitting van de gemeenteraad van 1 October 1951, voor wat betreft het aandeel der Stad in de kostprijs dezer werken, ten bedrage van 398.265 fr.

In deze nieuwe wijk werden aangelegd :

1973 m. nieuwe voetpadbanden uit beton 0,17 x 0,30 m.
3125 m² betontegels 0,30 x 0,30 x 0,06 voor de voetpaden ;
6142 m² rijwegbedekkingen in asfaltbeton 5 cm. dikte.

Gezien verschillende straten der Stad in een erbarmelijke staat verkeerden en dienden gekasseid of herkasseid te worden, besloot de Gemeenteraad, in zitting van 1 October 1951, over te gaan tot de aankoop van circa 4000 m². porfierkasseien aan de prijs van 215.-fr. de m².

Gelet op deze beslissing en gezien de Barreelstraat niet volledig kon afgewerkt worden en anderzijds de Herlogin- en Brugstraten eveneens moesten gekasseid worden, besloot de Gemeenteraad, in zitting van 19 Juli 1952, over te gaan tot de aankoop van circa 1500 m² kasseien aan de prijs van 215.- de m².

Nieuwe stoepen werden aangelegd in de :

1. Barreelstraat ;
2. Jan Breydelsstraat ;
3. Lod. De Koninckstraat.

Deze werken werden, na openbare aanbesteding, respectievelijk toegewezen aan :

1. Hr. Derudder, Mol, voor de som van 97.797.- Fr.
2. idem 76.961.- Fr.
3. idem 166.793.- Fr.

Gelet op de toestand waarin verschillende gekasseide straten verkeerden, was het nodig deze te herkasseien of te bestrijken met een hydrocarboon-verbinding (cutbach).

Op 19 Mei 1952 had een openbare aanbesteding plaats voor herbestratingswerken, onderverdeeld als volgt :

Lot I.	Hannuilstraat	Kasseiwerk ;
II.	Kwakkelstraat	idem
III.	Duivendongenstraat	idem
IV.	Kapelweg	idem
V.	G. Gezelle- en Fr. Andelhofstr.	Cutbach ;
VI.	Klinkstraat & Akkerpad	idem
VII.	Gemeentestraat. Rivierstraat & Eigenaarsstraat	idem
VIII.	Bentelstraat & Schoolstraat	idem
IX.	Gasstraat, Groenplaats, & Apostolickenstraat	idem

Vernoemde werken werden respectievelijk toegekend aan :

Lot I.	Mevr. Verlooy, Aartselaar voor de som van	84.884.00 fr.
II.	Hr. Derudder C., Mol	102.215.00 fr.
III.	Hr. Clissen, Nijlen	79.114.00 fr.
IV.	Hr. idem	227.444.00 fr.
V.	Firma A. Moens, Turnhout	141.900.00 fr.
VI.	idem	179.057.00 fr.
VII.	Mevr. Verlooy, Aartselaar	237.388.50 fr.
VIII.	idem	210.231.00 fr.
IX.	idem	302.390.00 fr.

In zitting van 9 Mei 1952 besloot de Gemeenteraad de wegeniswerken, na beperkte aanbesteding, der Barreelstraat en Lod. De Koninckstraat, toe te vertrouwen aan dhr. Paeshuyse Mart., Oud Turnhout, voor de som van :

Lod. De Koninckstraat :	56.584 Fr.
Barreelstraat :	53.098 Fr.

Gelet op de toestand waarin de wegenis van de Korte Albertstraat zich bevond, besloot de Gemeenteraad, in zitting van 7 Juni 1952, de herbestratingswerken van deze wegenis toe te vertrouwen aan de aannemer die de voordeligste bieding had ingediend, en zulks aan de eenheidsprijzen.

dhr. Derudder werd met de werken gelast aan de prijs van 63.590 fr.

In dezelfde zitting besloot de Gemeenteraad de bestratingswerken in bitumen-macadam (90 k° per m²) der St. Pieterstraat toe te kennen aan Mevr. Th. Verlooy voor de som van 74.244 Fr. Dit aan de eenheidsprijzen van haar vroegere biedingen.

Op 13 Augustus 1952 hechtte de Gemeenteraad zijn goedkeuring aan de aanbesteding van 30 Juli 1952 van de bestratingswerken

v.d. Tuinwijk. Er werd besloten deze werken te laten uitvoeren door dhr. Moens G., Mermansstraat, 51, Turnhout, voor de som van 787.270 Fr. Het desbetreffend bundel werd voor goedkeuring aan de Hogere Overheid voorgelegd.

BUURTWEGEN

Een grondige herstelling werd uitgevoerd aan de Stwg. Heizijde Met behulp van de wegschaaf werden volgende wegen hermaakt :

Heizijde, Vellekensstraat, Langvenstraat, Engelsedreef Bogaertstraat, Gielsebaan, Oude Visbeekstraat, Nieuwe Visbeekstraat, Kruisbergstraat, Blanke Dongenstraat, Veedijk, Verlorenweg, Tielendijk, Koolputstraat, Kapelweg, Kleine Mellestraat, Winkel, Ouden Dijkstraat, Schorvoirtstraat, Schorvoirtbergstraat, Mellestraat, Kasdijk, Watertappingsstraat, Roodhuisstraat, Broekzijde.

De volgende buurtwegen, met aanpalende grachten, werden grondig hersteld.

Baan nr. 216, genaamd Kasdijk; vanaf de Staatsbaan Zwart Water tot aan de staatsbaan op Weelde.

Baan nr. 41, genaamd Watertappingsstraat; tot aan de Natte Loop.

Baan nr. 43, genaamd Roodhuisstraat, vanaf Roodhuis tot aan de Natte Loop.

Baan nr. 22, genaamd Kleine Reesdijk, vanaf de Staatsbaan Kapelhof tot aan de Caliebeek.

Baan nr. 162, genaamd Tienenmeirstraat, vanaf de Veedijk tot aan de grens van Tienen.

Door de Militairen werd een gedeelte van de baan nr. 27, genaamd Veedijk, vanaf de overweg tot het kruispunt der baan nr. 165 gebetonneerd.

Op 8 October 1951 werd een aanvang gemaakt met het aanleggen, langs de Stwg. op Tienen, van betonwegen, vloeren van stapelplaatsen, watertanks enz. Deze werken werden uitgevoerd door Zegers Alf., Mosselbankstraat, 23, Vracence, (Waas).

De onderhoudswerken aan de buurtsteenwegen van Groot Verkeer, Dienstjaar 1952, werden uitgevoerd aan de weg nr. 304/6; Turnhout-Tienen, en aan de weg nr. 305/1 Turnhout-Oud-Turnhout.

In eerstgenoemde weg werden 300 m/2 kasseien uitgebroken en herplaatst, 70 m/2 tegels herlegd, de waterafvoerbuizen vernieuwd en het fietspad terug in regel gebracht.

In de weg nr. 305/1, Turnhout-Oud-Turnhout werden 1.844 lpm. kantsteen en 2.490 m/2 rijweg herplaatst.

Na openbare aanbesteding werden deze werken toegewezen aan dhr. Derudder Cyr., Mol, aan de prijs van 99.966 Fr.

RIOLEN

Regelmatig wordt het net van het bezinksel ontlast, bij middel van de slijkzuiger.

Het net werd uitgebreid in de nieuwe woonwijk Begijnendreef (Wet Brunfaut) en langsheen de Stwg. op Antwerpen..

In 1951 werden er 196 aansluitingen aan het hoofdriool gemaakt.

De ontvangst voor uitgevoerde werken door de rioldienst bedraagt 127.516,25 Fr.

UITSPREIDINGSVELD

Er werd een grondige ruiming van de afvoerkanalen uitgevoerd.

WATERDIENST

Het waterbedelingsnet werd uitgebreid in de nieuwe woonwijk Begijnendreef (Wet Brunfaut), in de Papenbruggestraat en in de Wouwerstraat.

De waterdienst telt thans 5.311 abonnementen op het bedelingsnet. 238 nieuwe aansluitingen werden gemaakt tijdens het verlopen dienstjaar.

De totale ontvangst voor de aansluitings- en veranderingswerken bedraagt voor het dienstjaar 1951 : 748.036,50 Fr.

De watertoevoer naar de stad kende geen onderbrekingen.

De ontledingen van het stadswater blijven gunstige uitslagen geven, zo scheikundig als bacteriologisch.

Volume, beschikbaar voor de bedeling :

September 1951 :	89.560 m/3	Maart :	87.592 m/3
October	94.360	April :	84.950
November :	87.200	Mei :	93.610
December :	86.090	Juni :	92.290
Januari 1952	87.390	Juli :	104.230
Februari :	81.320	Augustus :	87.460

De opbrengst van het waterverbruik bedroeg voor het dienstjaar 1951 : 3.026.820,25 Fr.

ELECTRICITEIT - OPENBARE VERLICHTING

De openbare verlichting kende een uitbreiding van 50 lampen, zodat het aantal lichtpunten werd gebracht op 573.

Het laagspanningsnet werd uitgebreid met 250 m. bovengrondse en 1.011,95 m. ondergrondse kabel.

Electriciteitsverbruik voor de openbare verlichting :

Maand September 1951 :	14.740 kwu.	35.442,90 Fr.
October :	20.803	51.450,31
November :	24.449	60.455,93
December :	28.007	69.244,19
Januari 1952 :	27.501	68.569,44
Februari :	22.193	55.352,52
Maart :	19.849	49.543,86
April :	14.053	38.825,57
Mei :	11.609	29.617,81
Juni :	9.349	23.877,41
Juli :	10.420	26.389,35
Augustus :	14.877	37.620,99

De prijs per kwu. schommelde tussen 2,40 Fr. en 2,52 Fr.

Evenals vorig jaar werd er tijdens de Grote Kermisdagen een feestverlichting aangebracht in de straten, uitgevende op de Gr. Markt.

Op 9 Juli 1952 kon tot de aanbesteding worden overgegaan betreffende het bedrijfsklaar opstellen van een openbare verlichting : 1° met kwikdampgasontladingslampen HPL of in variëante met fluorescentiebuislampen ; 2° natriumdampgasontladingslampen SO en 3°. gloeilampen.

Dit ontwerp voorziet de openbare verlichting van :

Steenweg op Antwerpen (Ringlaan) tot Kerk O.L.V.-Middelares (Monochromatisch licht).

de Merodelei	H.P.L. (Kwikdampgassen)
Gasthuistraat	H.P.L.
Otterstraat	H.P.L.

Steenweg op Mol (Ringlaan) Monochromatisch
Graafakker (Ringlaan) tot Grimstedestraat- Monochromatisch.

Herentalsstraat	H.P.L.
Patersstraat	H.P.L.
Steenweg op Oosthoven	Monochromatisch
Elisabethlei (Brug)	H.P.L.
Casteleyn	Monochromatisch
Oude Vaartstraat	H.P.L.
Beirenmolensstraat	H.P.L.
Gasstraat	H.P.L.
Koning Albertstraat	H.P.L.
Wouwerstraat 1° deel	H.P.L.

2° deel Monochromatisch

Begijnenstraat	H.P.L.
Zegeplaats	H.P.L.
Warandestraat	H.P.L.
St. Antoniusstraat	H.P.L.
Kasteelplaats en omgeving	Monochromatisch
Ren. Sniedersstraat (deel)	
tot Watertoren :	H.P.L.
Watertoren :	H.P.L.
Guldensporenlei :	H.P.L.
Nieuwe Kaai :	Monochromatisch
Karel Oomsstraat	H.P.L.
Congoplein	H.P.L.
Prinsenstraat	H.P.L.
Lod. De Koninckstraat	H.P.L.
Deel G. Gezellestraat	H.P.L.

De volgende biedingen werden hiervoor ingediend :

	1° variante met H.P.L., Natrium- en gloeilampen.	2° variante met buisfluorescentie- lampen, natrium- en gloeilampen.
O.C.A. Omnium Constructions et d' Appareillage S.A.	5.371.141,65 Fr.	5.804.634,50 Fr.
Algemeen Technisch Bureau Belmans :	7.350.000,00 Fr.	7.625.000,00 Fr.
N.V. Esdeel :	5.657.187,25 Fr.	7.056.402,15 Fr.
N.V. Maison V. Boxus :	5.753.240,60 Fr.	7.112.961,35 Fr.

De uitvoering werd toevertrouwd aan de firma O.C.A. Omnium de Constructions et d' Appareillage S.A., voor de som van 5.371.141,65 Fr., voor nl. een verlichting met natrium- en gloeilampen.

Het dossier werd op 28 Juli 1952 aan de Hogere Bestuurlijke Overheid ter goedkeuring overgemaakt. Het bericht van deze goedkeuring wordt thans ingewacht om het bevel tot aanvang te kunnen geven.

MARKTEN - SLACHTHUIS

De verschillende taksen bleven van toepassing.

Opbrengst 1951.

Marktgeden :	14.445,00 Fr.
Stalgeden en voedergeden :	123.785,00 Fr.
Slachtrechten :	766.079,55 Fr.
Keurrechten :	496.859,40 Fr.

Het dossier betreffende het oprichten van een modern Openbaar Slachthuis werd op 10 April 1952 door het Ministerie van Volksgezondheid, ter aanvulling en wijziging, wedergezonden.

Opgave van het, tijdens het Dienstjaar 1951, voor het verbruik geslachte dieren :

Biggen	35	Vaarzen	487
Varkens	25.616	Koelen	1.303
Schapen	47	Ossen	6
Geiten	16	Slieren	38
Kalveren	1.867	Paarden	11

KERKHOF

De gewone onderhoudswerken werden uitgevoerd.

In zitting van 1 October 1951 besloot de Gemeenteraad de prijzen der grondvergunningen op het Gemeentelijk Kerkhof te verhogen en de duur dezer vergunningen te wijzigen.

De vergunningen zijn thans verdeeld in drie klassen, te weten :

1. Vergunning voor het plaatsen van een zerk of gedenksteen in de omheiningmuur : per m/2 : 150 Fr. voor de Stad ;

De minste berekening zal zijn op 0,50 m/2, zullende elk gedeelte onder de 50 cm. als 0,50 m. berekend worden.

2. Vergunningen van grond voor 30 jaar, per m/2 oppervlakte : 1.500 Fr waarvan 2/3 aan de Stad en 1/3 aan de Commissie van Openbare Onderstand.

3. Vergunningen van grond voor 50 jaar, per m/2 oppervlakte : 2.000 Fr., waarvan 2/3 aan de Stad en 1/3 aan de Commissie van Openbare Onderstand.

WATERLOPEN

De algemene ruiming der niet-bevaarbare noch vlotbare waterlopen werd wederom uitgevoerd door de stadswerklieden ten laste van de aangelanden.

De rol der ruimingskosten beliep voor 1951 : 29.670 Fr.

GEBOUWEN

In zitting van 1 October 1951 werd door de Gemeenteraad besloten het eigendom gelegen Begijnenstraat, nrs. 26, 28 en 30, toebehorende aan de erven Nuyens, groot : 23 a. 17 ca., bevattende meesterwoningen, genaamd « De Toren », met conciiergehuis en werkmanswoning, aan te kopen aan de prijs van 2.030.000 Fr.

Dit eigendom zal aangewend worden voor het onderbrengen van het stadsarchief, thans geborgen op de hoogste verdieping van het stadsgebouw « 't Steentje » ; en eveneens voor het onderbrengen van het museum Taxandria, thans gelegen in de Mermansstraat.

In zitting van 3 November 1951 werd deze aankoop definitief vastgelegd.

Op 17 Juni 1952 besloot het Schepencollege dringende herstelingswerken aan het dakwerk van genoemde gebouwen te laten uitvoeren.

Na prijsvraag werd dhr. Geerineckx, Turnhout, gelast met de uitvoering aan de prijs van 220 Fr. de m/2. Het bestek beloopt de som van 51.762 Fr.

Gelet op het aanleggen der Ringlaan besloot de Gemeenteraad, in zitting van 18 April 1952, over te gaan tot de aankoop uit de hand van de woning, gelegen Stwg. op Oosthoven, aan de prijs van 206.000 Fr., alle vergoedingen inbegrepen.

Op 12 November 1951 werd overgegaan tot het openen van de biedingen welke werden ingebracht voor het bouwen van twee woningen (1° Serie) in de Laguitstraat ; negen inschrijvingen werden ingediend.

De Gemeenteraad, in zitting van 5 December 1951, besloot de werken toe te vertrouwen aan de Firma Van Hout & Zonen, aan de prijs van 279.000 Fr.

Op 10 December 1951 had een nieuwe aanbesteding plaats voor het bouwen van twee woningen in de Laguitstraat (2° Serie). Er waren drie inschrijvers.

De Gemeenteraad, in zitting van 22 December 1951, kende de werken toe aan de Firma Van Hout & Zonen voor de som van 279.000 Fr.

De 3° Serie van twee woningen in de Laguitstraat werd openbaar aanbesteed op 3 Januari 1952. Er kwamen 2 biedingen toe.

Op 16 Februari 1952 kende de Gemeenteraad de werken toe aan de Firma Van Hout & Zonen, aan de prijs van 279.000 Fr.

Op 24 April 1952 werd de 4° Serie van twee woningen in de Laguitstraat openbaar aanbesteed. Er waren twee deelnemers.

In zitting van 9 Mei 1952 kende de Gemeenteraad de werken toe aan de Firma Van Hout & Zonen aan de prijs van 294.000 Fr.

De 5° Serie van twee woningen met het bouwen van bergplaatsen en schransmuren aan 10 woningen in de Laguitstraat werden openbaar aanbesteed op 15 Mei 1952. Er waren twee inschrijvers.

De Gemeenteraad besloot, in zitting van 7 Juni 1952, het oprichten van de twee woningen toe te vertrouwen aan de Firma Van Hout & Zonen voor de prijs van 279.000 Fr., en het oprichten van bergplaatsen en scheidingsmuren aan dhr. Fr. Van Hout-Scheurmans voor de som van 164.000 Fr.

Op 25 Juni 1952 had een openbare aanbesteding plaats van de werken tot bouwen van 42 woningen ter streke Stwg. op Gierle. 28 inschrijvingen werden ingediend.

In zitting van 19 Juli 1952 besloot de Gemeenteraad de uitvoering der werken toe te vertrouwen aan de minstbiedenden, nl. :
Lot I. - In holle brikken :

Aanneming 1 : Schoonejans, Geel, voor de som van :	5.098.700 Fr.
2 : Huybrechts, Turnhout "	2.342.400 "
3 : Schoonejans, Geel "	255.600 "
4 : Van der Ceelen, Turnhout (sanitair in koper)	386.865
5 : Lenders Fr., Turnhout, voor de som van :	135.270
Totaal :	8.218.835 Fr.

Lot II. - In holle brikken :

Aanneming 1 & 2 : Janssen A., Turnhout :	2.270.000 Fr.
3 : Schoonejans, Geel :	144.900
4 : Van der Ceelen, T.S. (Sanitair in koper) :	90.026,30
5 : Starckx Jan, Kasterlee :	49.320
Totaal :	2.554.246,30 Fr.

Na goedkeuring door de Hogere Bestuurlijke Overheid, kon op 30 Augustus 1952 het bevel tot aanvang worden gegeven.

BOUWVERGUNNINGEN

Nieuwbouw :	1. Nijverheid :	10
	2. Particulieren :	172
Veranderingswerken :	1. Nijverheid :	14
	2. Particulieren :	378
Herstellingen :	1. Nijverheid :	1
	2. Particulieren :	18

KURSAAL ALGEMEEN OVERZICHT VAN HET GEBRUIK VAN HET ZWEMBAD

	Lessen		Gr. Kroost- Zwem- mers		Kroost- rijke gez.		Kinderen		Bezoe- kers rijke kers Kl. gez.		0.50	0.25
	5.—	6.—	5.—	6.—	3.50	3.—	2.—	1.—	1.25	1.—		
1951	100.—	Fr. 50.—	5.—	6.—	3.50	3.—	2.—	1.—	1.25	1.—	0.50	0.25
September :	1 ^e helft : 11.989,—	20	11	12	88	1106	—	426	426	640	129	176
	2 ^e helft : 11.531,50	44	14	11	60	678	139	398	398	299	136	196
October :	1 ^e helft : 7.804,50	13	12	7	7	609	545	320	320	—	66	232
	2 ^e helft : 21.280,25	144	12	6	5	743	464	180	393	—	82	180
November :	1 ^e helft : 7.556,—	9	6	4	2	780	432	217	260	—	248	216
	2 ^e helft : 12.441,—	54	7	2	2	835	421	153	528	—	128	162
December :	1 ^e helft : 7.545,75	8	3	—	4	825	393	174	541	—	73	130
	2 ^e helft : 14.182,—	82	4	3	6	679	331	159	586	—	139	120
1952												
Januari :	1 ^e helft : 6.602,75	8	3	2	50	619	367	166	586	—	107	112
	2 ^e helft : 12.363,75	53	6	18	42	701	469	176	823	—	96	88
Februari :	1 ^e helft : 7.480,75	8	6	6	54	688	406	161	861	—	139	136
	2 ^e helft : 10.793,25	46	5	1	38	707	310	162	731	—	135	76
Maart :	1 ^e helft : 8.983,50	10	10	4	4	826	537	187	800	—	144	128
	2 ^e helft : 11.993,25	52	7	2	2	757	334	175	863	—	161	63
April :	1 ^e helft : 8.198,50	8	5	3	9	776	546	229	618	—	72	154
	2 ^e helft : 11.840,—	34	1	2	39	793	782	324	598	—	126	212
Mei :	1 ^e helft : 8.383,75	8	10	9	14	782	553	238	521	—	117	106
	2 ^e helft : 13.994,25	47	17	3	7	938	763	277	475	—	75	124
Juni :	1 ^e helft : 7.393,25	5	11	2	9	644	631	239	365	—	80	110
	2 ^e helft : 17.164,76	108	8	10	4	616	548	237	381	—	79	96
Juli :	1 ^e helft : 6.075,25	7	12	12	33	436	439	164	233	—	62	140
	2 ^e helft : 7.866,25	24	3	17	65	405	640	171	285	—	64	114
Augustus :	1 ^e helft : 5.164,50	4	—	4	16	439	533	174	154	—	60	98
			140	270	16.082	1.282	12.168	4.332	11.865		2.518	
					17.364							

Soldaten : 31 + 842 + 816 + 33 + 65 + 568 + 106 + 12 = 2473

Het algemeen overzicht toont aan dat 140 zwemlessen werden gegeven aan volwassenen en 270 aan kinderen.

Het aantal grote zwemmers beloopt 17.364 en het aantal kinderen : 16.500.

Er werden 11.865 grote bezoekers en 2.518 kinderen geteld.

2473 militairen maakten tijdens hun diensturen gebruik van het zwemdok.

KURSAAL

Op 18 April 1952 hechtte de Gemeenteraad zijn goedkeuring aan de lastvoorwaarden betreffende de verhuring van Café « Kursaal ».

Na openbare aanbesteding kende de Gemeenteraad, in zitting van 19 Juli 1952, vernoemde uitbating toe aan dhr. Prinsen-Van Dooren, wonende Tichelarijstraat nr. 21, T.S., aan de prijs van 15.000 Fr. per jaar, zonder woonst.

Aan de tentoonstellingsgroep van het Eerste Handels- en Voedingssalon werden, voor een termijn van 6 jaar, de glazen uitstalramen in de hall van de Kursaal verhuurd voor een bedrag van 3.000 Fr. per jaar.

Op 28 Februari 1952 werd aan de N.V. Foraky, Brussel, bevel gegeven tot aanvang der werken voor het boren van een diepwatervat op de koer van het stedelijk zwemdok Kursaal. De kostprijs der werken, deel Stad, zegge : tot een diepte van 800 m., bedraagt volgens de prijsbieding : 5.313.356,40 Fr.

Het Ministerie van Volksgezondheid zal in principe ten belope van 60 % in de uitgaven van de betrokken werken tussenkomen.

Het ligt in de bedoeling op 800 m. diepte, waar zich een laag water van $\pm 30^{\circ}$ C. zou bevinden, warm water te putten voor de bevoorrading van het stedelijk zwemdok.

Op 28 Augustus 1952 was er geboord tot op een diepte van 550 m.

Hoger vernoemde firma ontving eveneens opdracht van het Nationaal Instituut voor de Steenkolenijverheid (Inichar) voor het gedeelte verkenning der boring dat voor rekening van vernoemd instituut uitgevoerd zal worden.

SCHOOLGEBOUWEN

De gewone onderhoudswerken werden uitgevoerd.

Door de aanleg der nieuwe wijk Begijnendreef drongen zich kleine veranderingswerken op aan de afsluitingsmuur der Gem. Jongensschool, gelegen aldaar. Deze werden dan ook uitgevoerd.

Een tweede toegang tot de school werd gemaakt langs de Lindenstraat.

Op 9 Augustus 1952 had de openbare aanbesteding plaats van volgende onderneming :

— Afwerken van het dak der turnzaal (Westzijde) van zelfde school, zoals de andere zijde ;

— Het maken en plaatsen van een poort in dezelfde zin als het houten afsluithekken ;

— Maken en plaatsen van een deel gebogen afsluithekken ;

— maken van een galerie met de bestaande pijlers.

Er werden vier (4) biedingen ingediend.

De Gemeenteraad, in zitting van 13 Augustus 1952, besloot het uitvoeren deze werken toe te vertrouwen aan de minst-biedende, nl. dhr. Roevens Frans, voor de som van 69.750.— Fr.

Een nieuwe asphaltbedekking van ± 90 m/2 werd aangebracht op de galerie.

De benodigdheden voor het medisch schooltoezicht in het Instituut St. Victor werden door de zorgen van de Stad geleverd.

School Prinsenstraat. — Verbouwingswerken.

De bekrompenheid der klaslokalen, te wijten aan het feit dat thans vele kinderen uit de nieuwe wijk (254 nieuw gebouwde woningen) in deze school de lessen volgen, maakten volgende verbouwingswerken hier dringend noodzakelijk :

1. — Klaslokalen en Turnzaal — Bestek : 2.830.114,11 Fr. ;
2. — Conciërgewoning — Bestek : 461.946,68 Fr. ;
3. — Centrale Verwarming — Bestek : 544.000,— Fr.

De Gemeenteraad, in zitting van 16 Februari 1952, hechtte zijn goedkeuring aan de plans en lastvoorwaarden voor het uitvoeren van hoger vernoemde verbouwingswerken en besloot de Hogere Overheid te aanzoeken op deze werken de toelagen te willen verlenen welke voorzien werden bij het Besluit van de Prins Regent van 2 Juli 1949.

De goedkeuring van de Hogere Bestuurlijke Overheid wordt thans ingewacht om deze werken in openbare aanbesteding te kunnen geven.

Rijks Middelbare School.

In zitting van de Gemeenteraad van 9 Mei 1952 werd besloten over te gaan tot de onteigening bij spoedprocedure van de gronden Stwg. op Mol, nodig voor het oprichten van het Koninklijk Atheneum, waarrond ook een nieuwe wijk wordt voorzien.

Deze nieuwe wijk zal tot stand komen tussen de Ringlaan en de binnenstad, ter zijde van de Stwg. op Mol en van de Stwg.

op Oosthoven, en zal mettertijd huisvesting kunnen bieden aan 9.000 personen.

STADSPARK

Vershillende sierbomen en -struiken werden bijgeplant.

Het rozenpark gaf dit jaar niet dezelfde charme als bij de aanleg. De ondervinding heeft geleerd dat er een andere methode moet worden gevolgd. Verschillende inlichtingen werden ingewonnen om tot een goede oplossing te kunnen komen en also het uitsterven van ganse perken te keer te gaan.

Opnieuw werden 1.500 rozenstruiken besteld.

De beplanting rond de vijver werd aangelegd.

De afsluiting, 516 m. gevlochten draad 25/20, op een hoogte van 0,50 m., met T-ijzer van 30 mm. alle twee meter, werd geplaatst door de firma J. Lauwers & Cornelis, voor de som van 15.480,— Fr.

Aanvankelijk werd besloten de vijver te verhuuren voor de uitbating van roeibootjes. Van deze beslissing werd afgezien gelet op de diepte van de vijver en het grote gevaar voor verdrinking.

Het Schepencollege besloot over te gaan tot de aankoop van eenden, ganzen, zwanen e.a. — Deze dieren werden aangeschaft en een prachtig hok met rieten dak werd hiervoor aangebouwd.

De vijver werd ook bevolkt met 300 goudvissen (goudwinden en goudkarpers) maat 15-18 cm., ter waarde van 2.000.— Fr.

Rond het voetbalveld werd, door eigen diensten, een velopiste aangelegd, breedte : 5 m. ; in de bochten 8 m., met een geleidelijke verhoging van 0,80 m. — Deze velopiste heeft een lengte van ± 470 m.

Een aanvang werd genomen met het aanleggen van 5 tennisterreinen.

Bij de N.V. Zimmer, Virton, werd een breekwals voor het vervaardigen van steengruis (± 500 Ton voor de aanleg van de tennisvelden), aangekocht aan de prijs van 39.870 Fr. — Deze breekwals kan ook voor andere doeleinden, b.v. onderhoud wegen, gebruikt worden.

Ingevolge een prijsbieding werd dhr. Lenaerts René gelast met de levering van 1320 drainerbuizen 8 cm. dia en 430 van 10 cm. dia. Prijs : 5.067,50 Fr.

Een beperkte aanbesteding werd gehouden voor het leveren van 72 Ton grind en 200 lpm. terra-cotta-buizen 15 cm. — De grind werd geleverd door de hr. Lenaerts René aan de prijs van 6.562,50 Fr. ; de buizen door de Firma Vosters & C° aan de prijs van 9.900 Fr.

De afsluitingen der tennisvelden (hoogte : 4, 3, 1,20 m.), hebbende een lengte van ongeveer 470 m., zijn aan te brengen door de Firma J. Lauwers & Cornelissen : bestek : 118.000 Fr. — De benodigdheden voor de 5 terreinen werden besteld bij de firma A. Ewbank, Brussel. Uitgave : 3.500 Fr.

De tennisterreinen zijn zo aangelegd dat zij in de Winter onder water kunnen gezet worden om gelegenheid te bieden tot schaatsen.

Terreinen voor twee andere spelen werden eveneens aangelegd :

1. Voor Baskett-ball — terrein van 16x30 meter ;
2. Voor Volley-ball — terrein van 12x15 meter.

De benodigdheden voor beide sporten werden aangekocht bij de hr. G. Christiensen, Huidevettersstraat, 12, Antwerpen, aan de prijs van 7.500 Fr.

SPORTCENTRUM

Op 29 April 1952 had de opening der biedingen plaats, ingekomen voor het huren van de uitbating « Café Sportcentrum » Er waren zes inschrijvers.

In zitting van 9 Mei 1952 besloot de Gemeenteraad deze uitbating voor de duur van drie, zes of negen jaar, toe te kennen aan dhr. Caers-Snolaerts, aan de jaarlijkse huurprijs van 50.000 Fr. De opbrengst van het Sportcentrum bedroeg voor het Dienstjaar 1951 : Fr. 254.494 (Huur Café inbegrepen).

In verband met het schrijven van dhr. Dr. Amerlinek dd° 28 Juli 1952, betreffende gevallen van poliomyelitis op het grondgebied onzer stad, besloot het Schepencollege de bad- en zwembad- inrichting te sluiten. Deze noodzakelijkheid was een financiële ramp voor het voorbije seizoen.

De gevallen van poliomyelitis hadden ook hun weerslag op het bezoek aan de speelterreinen, zo van kinderen als volwassenen

BEPLANTINGEN

Na bespreking met het Beheer der Turnhoutse Mij. van Goedkope Woningen werd besloten dat het Stadsbestuur zou instaan voor de beplanting der parkjes in de nieuwe wijk Begijnendreef

REINIGINGSDIENST

Evenals vorig jaar wordt het huisvuil tweemaal in de week afgehaald.

De inrichting der stortplaatsen, als hinderlijke inrichtingen, kende een speciale omzendbrief van dhr. Gouverneur, waarbij de aandacht van het stadsbestuur wordt getrokken op de algemene uitbatingvoorwaarden.

Tussen 8 en 11 Mei 1952 had er op de stadsterreinen Warandestraat een rondreizende tentoonstelling plaats, ingericht door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, onder het motto: « Veertiendaagse Campagne voor Veiligheid », een veldtocht, ingericht ter voorkoming van arbeidsongevallen, verbetering van de hygiëne bij de arbeid en tegelijkertijd wordt er naar gestreefd om door middel van verfraaiing van de werkplaatsen een aangenamer en passender werkmilieu te verkrijgen.

TITEL XIII

LANDBOUW

VERSLAG OVER HET LANDBOUWJAAR 1-9-1951 — 31-8-1952.

Bij de aanvang van deze verslagperiode begon voor onze landbouwers de oogst der late aardappelen. Onder gunstige weersomstandigheden gegroeid en geoogst mocht deze oogst als bevredigend aanzien worden, opbrengst en kwaliteit waren goed. Daar onze bevolking echter meer en meer voor eetaardappelen de voorkeur geeft aan dezen geteeld in de kleigronden worden steeds minder hier gewonnen aardappelen, als consumptieaardappelen gekocht. De prijzen lagen dan ook, door de geringe vraag, eerder aan de lage kant.

Bij de rapen hadden vele percelen te lijden van knolvoet en vergelingsziekte. Dezen die niet te lijden hadden leverden een ruime voorraad groenvoeder en knollen op zódat naast het dagelijks vervoederen nog aanzienlijke hoeveelheden voor de wintervoeding konden ingekuuld worden.

De bietenoogst was dit jaar armzalig. De aanhoudende Zomerdroogte had de groei merkelijk vertraagd. Wat gewonnen werd had evenwel een hogere voedende waarde door een hoger gehalte aan droge stof. De opbrengst in kilogrammen per Hectare bleef echter ver beneden het normale peil.

Bij het dorsen in het najaar was iedere boer tevreden. De scheut van het graan was goed en het graan was schoon, dit gold zowel voor haver en rogge, als voor gerst en tarwe, koolzaad en korrelmaïs.

De winterperiode niet overdreven streng, was eerder van korte duur zodat de voorjaarswerkzaamheden zeer vroeg op het jaar konden aangevat worden. Op Paasdag (13 April) noteerden wij een echte Zomertemperatuur, welke het uitloopen der bomen ten zeerste aanjoeg. Geen laattijdige nachtvorst kwam de rijke belofte van een vroege fruitoogst vernietigen, zodat de opbrengst van kersen - krieken - perziken en pruimen overvloedig was.

De arbeiden ook onder een zeer gunstig gesternte gespeend lieten het halverwege steken door de droogte in de maanden Mei en Juni. De kwaliteit was miezerig maar voor de enkele goede vruchten werd dan ook een eerlijke prijs betaald.

Was vorenvermelde droogte schadelijk voor sommige tuinbouwvruchten dan had zij een gunstige invloed op de weinige schade veroorzaakt door de Coloradokevers. De larven verschromden en verdroogden in den grond en weinige volwassen kevers kwamen te voorschijn om hun vernietigingswerk op het aardappelloof door te voeren. Ook schimmelziekten op aardappelen en andere gewassen bleven omzeggens uit.

De halfvroeg aardappelen van de oogst 1952 hadden echter opnieuw veel van droogte en hitte te lijden en verloonden na de rijping zekere velbeschadigingen waardoor zij ongeschikt bleken voor bewaring.

Op gebied van veeleelt mogen wij ons steeds op een gestadige vooruitgang van kwaliteit blijven verheugen. De dieren die op de prijskampen worden aangeboden zijn van jaar tot jaar van betere klasse - melkgifte en jaarlijkse hoeveelheid botervet per koe gaat in opgaande lijn.

Wat voor vele veehouders echter een ware ramp betekende was het herhaaldelijk uitbreken der mond- en klauwzeer epidemie onder de dieren, runders en varkens. Nauwelijks was de bestrijding van de virus A ten einde of daar deed de virus O zijn intrede. Sommige stallen werden tot tweemaal toe besmet en de nadelige gevolgen als sterfte van het vee, uicrontstekingen en vóórtijdig kalven bracht menige zwakkere boer aan de rand van het failliet.

Ook aan de varkensmesterij werd door menige boer veel geld verloren. Katastrofale lage prijzen. 18 fr. dan wanneer de regeringsrichtprijs 30 fr. per Kg. is, benamen velen in de maanden April en Mei de lust om nog verder te werken. Vele weken lang moesten de veehouders hun varkens die op \pm 100 Kg. gereed zaten aan deze miserabele prijzen afzetten. Een zeer langzame remonte trad in maar op het ogenblik dat we dit verslag neerschrijven liggen de prijzen nog 5 à 6 fr. te laag. Hieruit vloeit natuurlijk voort dat er minder en minder worden opgezet, dat een schaarste aan inlandse productie zich zal voordoen en dat de Regering weer de grenzen voor import zal openzetten.

De kwekers en veehouders van graankieken hadden dit jaar meer geluk. De prijzen waren lonend en konden in enigermate het vorig jaar geleden verlies compenseren.

6 Juli 1952 was voor de landbouwbevolking onzer stad een ware hoogdag. De Boeren Jeugd Bonden (B.J.B.) vierden hun vijf en twintig jaar bestaan. Om 10½ werd op de Grote markt, onder een echte tropenzon, de H. Mis opgedragen door de Dicesane Proost der B.J.B., de inboorling onzer stad, Z.E.H. Ka-

nunnik Dierckx O.P. met gelegenheidssermoen gehouden door Monseigneur Cruysberghe algemene Proost van de Belg. Boerenbond.

De Gewestelijke Boerinnendag die in de maand April, honderde boerinnen naar de stad had gebracht zag zich nu geweldig overtroffen want duizende en nog duizende B.J.B.ers en B.J.Bsters uit de provincie waren nu in onze stad aanwezig.

De optocht op het middaguur, met muziek en ruiterij, deed menig stedeling bewonderend de ogen openen.

Het massaspel door B.J.B.ers en B.J.Bsters in de namiddag, op het stadion van F.C. Turnhout, uitgevoerd overtrof de stoutste verwachtingen.

De Boeren- en Boerinnengilden hielden regelmatig hun maandelijke vergaderingen. Studievoordrachten werden gehouden, lessenreeksen werden ingericht en aan menige studiereis werd door land- en tuinbouwers deelgenomen.

De Fokvedag, traditioneel met Turnhout-kermis gehouden werd nu verdaagd tot 3 September.

Lagere en Gewestelijke landbouwscholen konden hun leerlingental handhaven, een twintigtal leerlingen behaalden het getuigschrift van met goed gevolg beëindigde studien aan de Gewestelijke land- en tuinbouwschool onder het bestuur van de Z.E.H. Van Elst.

In de loop van dit jaar werd een onzer landbouwers Mr. J. Broeckx op de Graatakker wonende door brand geëist. Zijn met gans de oogst en het grootste deel van zijn landbouwalaam veldschuur met gans de oogst en het grootste deel van zijn landbouwalaam ging in de vlamen op.

F.J.G.

HOUTVESTERIJ TURNHOUT

Bestuur : Mr. Verleye, stagedoende Houtvester, Molenstr. 13 te Turnhout (tel. 1512)

Bosbeheer : (31-12-51)	Staat	845.72.73 Ha
	Gemeenten	2794.15.92 Ha
	Instellingen	204.76.63 Ha
	Totaal :	<u>3844.65.28 Ha</u>

Politie der bossen en wateren :

in 1951	20 P.V. op bosmisdrijven
	1 P.V. voor bosbrand
	2 P.V. visserij met niet verboden tuigen
	3 P.V. visserij met verboden tuigen
	2 P.V. op jacht
	9 P.V. op vogelvangst

Totaal : 39 P.V. wegens overtreding bos-, visserij- of jachtwetten.

LANDBOUWTELLING OP 1 JANUARI 1952

<i>Winterbezaaiingen :</i>	<i>Ha.</i>	<i>a.</i>
Wintertarwe	5	22
Spelt	—	—
Masteluin	—	—
Rogge	265	45
Wintergerst	—	—
Winterkoolzaad	—	—
Winterraapzaad	—	—

<i>Telling der dieren :</i>	<i>Aantal</i>
Paarden voor landbouwgebruik :	
Veulens minder dan 1 j. oud	3
Van 1 tot minder dan 3 jaar	
Hengsten	1
Merries	6
Ruinen	9
Van 3 jaar en ouder	
Hengsten	
van 3 tot minder dan 4 j.	0
van 4 jaar en ouder	2
Kweekmerries	
van 3 tot minder dan 4 j.	0
van 4 j. en ouder	2
Andere merries	60
Ruinen	163
Paarden voor niet-landbouw gebruik :	
handels- en nijverheidsgebruik	
minder dan 3 jaar	1
van 3 jaar en ouder	31
Renpaarden	0
Rijtuig- en zadelpaarden	2
Ezels	1
Runderen	
Minder dan 1 jaar	
Kalveren minder dan	
3 maand	207
Kalveren van 3 maand tot 1 j.	
manneljes	32
wijfjes	386

Van 1 j. tot minder dan 2 j.	
Jonge springstieren	23
Jonge stieren (niet voor dek- dienst bestemd)	3
Vaarzen	352
Jonge ossen	2
Van 2 jaar en ouder	
Stieren	11
Uitsluitend melkkoeien	1604
Melk- en trekkoeien	2
Vaarzen	99
Trekossen	1
Mest- en slachtvee	14
Schapen	16
Varkens	
van minder dan 6 maand	
Biggetjes onder 8 weken	212
Varkens 8 weken tot 6 m.	1090
van 6 maand en ouder	
Beren	1
Fokzeugen	
van 6 m. tot 1 j.	12
van 1 j. en ouder	50
Mestzeugen- en beren	6
Andere mestvarkens	161
Geiten	50
Pluimvee	
Leghennen	11972
Hanen	262
Mesthoenders	2150
Bijenteelt	
korven van stro	35
kasten met losse ramen	75

LAND- EN TUINBOUWTELLING OP 15 MEI 1952.

	<i>Ha.</i>	<i>a.</i>
Wintertarwe	4	02
Zomertarwe	6	84
Rogge	264	17
Zomergerst		40
Haver	239	60
Korrelmaïs		18

	<u>Ha.</u>	<u>a.</u>
Bonen (anders dan groen geoogst)		18
Erwten (idem)		23
Late aardappelen	70	96
Half-vroege aardappelen	11	27
Vroege aardappelen	87	53
Voeder- en half-suikerbieten	118	56
Voederwortelen	1	60
Rapen		20
Voederkolen		30
Rode klaver	14	49
Andere soorten klaver		38
Voedermaïs		94
Andere voedergewassen	10	47
Tijdelijk maailand (vruchtenafwisseling)	22	10
Tijdelijk weiland (vruchtenafwisseling)	2	81
Blijvend maailand	381	13
Blijvend weiland	667	94
Groententeelt voor huishoudelijk gebruik	3	93
Groententeelt voor de handel	17	33
Fruittceelt voor huishoudelijk verbruik	4	49
Hoogstammige boomgaarden)	15	42
Laagstammige boomgaarden) voor de	3	74
Aardbeien) handel	11	15
Besvruchten en frambozen)	8	11
Snijbloemen		28
Bollen- en knollen : tulpen		02
andere bloemen		42
fruitboom- en heesterkwekerijen		11
sierboom- en heesterkwekerijen		12
Bosboomkwekerijen		49
Groenten- en bloemenplantsoenteelt		11
Glasteelt		49
Niet genoemde teelten		68
Braakland	17	34
<i>Samenvatting :</i>		
Landbouwland	755	34
weide- en grasland	1071	17
Groententeelt	21	14
Fruittceelt	42	78
Bloemeteelt		72
Boomkwekerij		73
Tuinzaad en plantsoen		11
Glasteelt		49
Allerhande	18	03

Groenten voor de handel (begrepen in voorgaande opgave)

	<u>Ha</u>	<u>a</u>	<u>ca</u>
Groene erwten	6	57	75
Groene bonen	1	32	25
Willoof		69	25
Tuinwortelen	1	05	75
Tomaten		46	50
Bloemkolen		30	00
Asperges		64	00
Kropsla		54	25
Rode kolen		64	00
Witte kolen		56	50
Spruitkolen		94	00
Savooikolen		65	00
Prei		76	50
Ajuin		31	00
Groene selder		61	75
Witte selder		11	25
Knolselder		12	00
Schorseneer		28	25
Andere groenten		98	50

Glasteelt (in voorgaande opgave begrepen)

	<u>m2</u>
Tomaten	1680
Bloemkolen	400
andere	1046
aardbeien	200
druiven	100
andere	150
zaden	300

Landbouwpaarden

van 1 tot 3 jaar :	
Hengsten	0
Merries	8
Ruinen	16
van 3 jaar en ouder :	
Hengsten van 3 tot 4 jaar	0
Hengsten boven 4 jaar	4
Kweekmerries van 3 tot 4 j.	1
Kweekmerries boven 4 jaar	1
andere merries	67
ruinen	145

Runderen

Kalveren beneden 3 maand	244
Kalveren van 3 maand tot 1 j. mannetjes	21
wijfjes	353
Jonge springstieren	29
Jonge stieren niet voor spring- dienst bestemd	24
Vaarzen	16
Jonge ossen	350
Stieren	6
Melkkoeien	1501
Melk- en trekkoeien	3
Vaarzen	135
Trekossen	1
mest- en slachtvee	15

Varkens

Biggetjes beneden 8 weken	270
van 8 weken tot 6 maand	827
Van 6 maand en ouder :	
beren	2
fokzeugen : 6 m tot 1 j. boven 1 jaar	17
	29
Mestzeugen en -beren	3
Andere mestvarkens	99

Pluimvee

Kuikens en jonge hennen	3220
Leghennen	6670
Hanen	164
mesthoenders	2300

Bijen

Strokorven	22
kasten met losse ramen	33
tractoren bij het dorsen gebruikt	2
Landbouwtractoren : benzine	2
petroleum	1
diesel	0
Motoculteurs	1
Jeeps voor akkerwerk	2
Pikdorsers	1
Sproeitoeestellen	5
Melkmachines	1

TITEL XIV.

HANDEL - NIJVERHEID - TOERISME

1. — STATISTIEK DER WERKLOOSHEID

Maand	Werklozen		Aantal dagen		Uitbet. bedragen
	M.	V.	M.	V.	
1951					
September	2.016	964	38.408	17.847	3.876.475
October	1.813	1.062	29.304	14.910	3.140.177
November	1.925	1.038	32.813	16.547	3.609.251
December	2.767	1.583	43.630	25.567	5.171.768
1952					
Januari	2.444	1.216	39.960	19.201	4.388.531
Februari	2.396	1.136	38.582	18.033	3.896.752
Maart	2.461	1.136	45.886	21.518	5.009.131
April	1.956	1.160	36.670	10.055	3.767.601
Mei	2.128	782	33.351	12.903	3.589.651
Juni	2.248	866	41.280	15.537	4.255.163
Juli	2.051	808	30.537	12.489	3.266.676
Augustus	1.852	831	26.522	18.699	onmogelijk te geven.

Commissie van advies bij de ARBEIDSBEMIDDELING.

(Gewestelijk bureel Turnhout)

Voorzitter :	Mr. Verhaert A.
Leden :	Mr. De Decker F.
	Mr. De Vel L.
	Mr. Keuppens J.
	Mr. Knacps L.
	Mr. Raeves E.
	Mr. Roelants J.
	Mr. Van de Heyning G.
	Mr. Van Heupen J.
	Mr. Verheyen F.
	Mr. Mais A.

Klachtencommissie

bij het Gewestelijk bureau voor ARBEIDSBEMIDDELING van Turnhout

Voorzitter : Mr. Kruifhoofd J.

Leden : Mr. Godin H.
Mr. Janssen A.
Mr. Levrie E.
Mr. Mesmaekers P.
Mr. Roelants J.
Mr. Sak J.
Mr. Smolders G.
Mr. Snoeckx C.
Mr. Van Heupen J. (sr)
Mr. Vos H.

2. — SCHEEPVAART

Vergelijkende tabel van de trafiek in de haven te TURNHOUT.
(cijfers ontleend aan de verslagen van de « Dienst der Scheepvaart »)

Jaar	Totale Tonnemaat
1938	107.838
1948	52.020
1949	56.768
1950	67.573
1951	86.437

3. — VERVOER

1) Spoorwegen :

In het stadsverslag 1950-1951 werd onder deze rubriek gewag gemaakt van een nieuwe besteldienst, uitgaande van station Turnhout, en ingericht voor het vervoer van deur van afzender tot deur van bestemming der expres-postcolli en stukgoed-zendingen aan de spoorweg toevertrouwd.

Het aantal gemeenten dat buiten de stad Turnhout door deze snelle dagelijkse dienst bereikt wordt is van 16 in 1951, op 31 voor het dienstjaar 1952 gebracht.

De door de bestelauto's van de spoorweg bediende gemeenten zijn :

Turnhout, Oud-Turnhout, Arendonk, Beerse, Bouwel, Gierle, Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Hoogstraten, Kasterlee, Lichtaart, Lille, Meer, Meerle, Merksplas, Minderhout, Morkhoven, Norderwijk, Olen, Oostmalle, Poppel, Poederlee, Ravels, Rijkevorsel, Tielen, Vlimmeren, Vorselaar, Vosselaar, Wechel-derzande, Weelde, Wortel.

Deze dienst werkt tot voldoening van de cliëntele en brengt veel bij tot de economische bloei der opgesomde localiteiten.

Wat het verkeer der volledige zendingen zware goederen betreft, werden er in het afgelopen jaar te Turnhout verhandeld :
10629 beladen wagens ontvangen.

5211 beladen wagens verzonden

Bovendien werden gedurende deze periode 10155 beladen wagens uit het binnenland langs Turnhout-Weelde naar Nederland doorgezonden, terwijl er 7851 wagens, beladen of ledig, langs ons grenspunt uit Nederland kwamen.

Tot bediening van de Britse basis werd tussen de aanhorigheid Tielen en het station Turnhout een spoorinstelling voor ontvangst en verzending van spoorwegwagens aangelegd.

2) Buurtspoorwegen :

De inlichtingen in vorig verslag vermeld blijven vrijwel ongewijzigd, behalve dat er in de verlopen periode werd voortgegaan met de opbraak van sporen dewelke als beëindigd kan beschouwd worden voor de lijnen

Turnhout-Poppel grens ; Oud Turnhout Zwaneven tot Arendonk grens ; Turnhout-Geel-Oosterlo ; Turnhout-Merksplas-Hoogstraten ; Rijkevorsel Vaart-St. Lenaerts-Brasschaat Polygoon en Oostmalle-Herentals-Westerlo.

4. — GAS- EN ELECTRICITEITSBEDRIJF.

Periode 1-9-51 — 31-8-52.

Aantal abonneuten gas :	5.525
electriciteit	8.215
Verbruik gas :	1.946.241 m ³
electriciteit :	4.005.318 kWh.
Gemiddelde prijs gas :	2,95 F per m ³
electriciteit :	2,88 F per kWh.

5. — VERSCHILLENDE NIJVERHEDEN

De sigarennijverheid kende een verhoogde activiteit en stijgende productie, zodat immer meer werkkrachten konden ingeschakeld worden.

Papiernijverheid :

Boeknijverheid : De bedrijvigheid gedurende het afgelopen jaar was bevredigend voor wat de binnenlandse markt betreft. De verbetering in de betrekkingen met de overzeese gebieden heeft zich in 't algemeen gehandhaafd, niettegenstaande

de moeilijkheden van monetaire aard enigzins scherper vormen hebben aangenomen.

In de bevoorrading van grondstoffen, als papier, karton enz., is tijdens de afgelopen periode een merkbare verbetering ingetreden zodat de leveringstermijnen op normaal peil zijn gekomen.

Geglaasd papier, speelkaarten: De scherpe crisis die wij in vorig verslag aanstipten heeft nog niets aan hevigheid ingeboet. De bedrijvigheid in deze sector is daardoor dan ook nog gevoelig verminderd.

Behangselpapieren, Lincrusta, imitatie- en glaspapier: In het algemeen mag de toestand van de binnenlandse markt als bevredigend aanzien worden, alhoewel de buitenlandse concurrentie, vooral de Nederlandse, bevoordeligd door lage lonen en grondstofprijzen, grote moeilijkheden veroorzaakte.

Drukkerij en cartonnage, agendas, gebondenboeken: ook in deze sectoren doet zich de Nederlandse concurrentie, om zelfde redenen, zeer scherp gevoelen.

De *voedingsnijverheid*: kende geen merkbare wijzigingen tegen voorgaande jaar, zodat hierover niet verder dient gesproken.

De ijzerverwerkende nijverheid:

Gieterijen, constructiewerkhuizen: blijven goed op dreuf. Er wordt gedaan aan constructie van graafmachines, hijskranen, draglines, enz. Verder ook aan bruggenbouw.

Stalen ramen en deuren: Ook in deze sector blijft de activiteit goed gehandhaafd dank zij vooral de wederopbouwwerken. In de fabricatie worden verschillende nieuwe systemen van metalisatie en parkerisatie, met succes toegepast.

TOERISME

STATISTIEK DER OVERNACHTINGEN IN HOTELS EN LOGEMENTSHUIZEN.

Maanden	Totaal
	VERSCHILLENDE
	AZIATEN
	AFRIKANEN
	CANADEZEN
	AMERIKANEN
	ZWITSERS
	SPANJAARDEN
	ITALIANEN
	LUXEMBURGERS
	FINNEN
	ZWEDEN
	NOREN
	DENEN
	DUITSERS
	ENGELSEN
	FRANSEN
	NEDERLANDERS
	BELGEN
1951	
SEPT.	183
OKT.	111
NOV.	144
DEC.	110
1952	
JAN.	79
FEBR.	76
MAART	82
APRIL	121
MEI	98
JUNI	162
JULI	251
AUG.	216
Totaal:	1583

TITEL XV

FEESTEN HISTORISCHE MERKWAARDIGHEDEN

- 1-9-51 Provinciale Bloementoonstelling ingericht door de Koninklijke bloemenmaatschappij Dodonaea in de hovingen « Versteylen » Herentalsstraat, met medewerking van het Stadsbestuur en verschillende verenigingen.
- 8-9-51 Opening van het Eerste Benelux-Foto-Salon, ingericht door de Turnhoutse Foto- en Kinokring, in samenwerking met V.V.V. en Stadsbestuur.
- 21-9-51 Ter gelegenheid der bevrijdingsfeesten : Cabaret-avond en volksbal aangeboden door het Stadsbestuur aan de bevolking.
- 24-9-51 Bevrijdingsfeesten der stad. — II. Mis en bloemenhulde aan het monument der gesneuvelden. — défilé van het garnizoen.
- 22-10-51 Overlijden van den heer Karel Van Nijen, Ondervoorzitter van de Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring « Taxandria »
- 18-11-51 Nationaal Zwemfeest ingericht door de Zwemvereniging O.L.M.A. in het zwembad Kursaal.
- 2-12-51 Gewestelijk Congres van C.C.O.D. te Turnhout.
- 2-12-51 Gouden Jubileum van het « WERK der dames van Barmhartigheid »
- 3-12-51 Ontvangst van hunne Exc. Ministers Behogne (Openbare Werken) en Deboodt (Wederopbouw) in verband met de Ringlaan en andere openbare werken.
- 7-12-51 Ouderavond der stadsscholen in de feestzaal Kursaal.
- 19-1-52 De heer Louis Schoenmackers, (T.Z.V.) haalt het nationaal Record 200 m. streekzwemmen-heren in het zwembad te St. Joost-ten-noode (Brussel)
- 27-1-52 Internationaal Zwemfeest in Kursaal ingericht door OLMA.
- 1-2-52 Leuven-avond te Turnhout. Toespraak door Mgr. Van Waeyenberg, Rector der Universiteit.

- 23-2-52 Op de Markt voorstelling van het vaandel van het 8° liniebataljon, in aanwezigheid van Generaal Mabien, Kolonel Graaf d' Ursel, Kolonel Vandermeersch, Kolonel Mees, en Kolonel Vigoureux.
- 24-2-52 150-jarig bestaan der Stedelijke Tekenacademie.
- 9-3-52 Zilveren toneeljubileum van de heer Jos Op de Beek, bij het « Kunstverbond ». Opvoering van de « Vier jaargetijden ».
- 25-3-52 Plechtige professie van eeuwige geloften der slotzusters in het klooster der Clarissen (Apostolische Constitutie dd. 21-11-1950)
- 4-4-52 Uitvoering in Kursaal van de « Mattheus-Passion » (J.S. Bach) door de Turnhoutse Concertvereniging.
- 4-5-52 Plechtige autowijding op de Markt, onder de auspiciën van de Confrerie St. Christoforus.
- 11-5-52 Honderdjarig jubileum der RIJKSMIDDELBARE SCHOOL — Koninklijk Atheneum.
- 25-5-52 Tentoonstelling « Invaliden aan de arbeid » ingericht door het K.V.G.V., in de parochielokalen van O.L. Vrouw Middelaes.
- 25-5-52 Gouwefeest voor jonge turners en turnsters ingericht door Kracht en Zwier ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de kring.
- 29-5-52 Ontvangst der Gewestelijke Ontvangers der Provincie Antwerpen ter gelegenheid van hun Congres te Turnhout
- 6-6-52 Zilveren Jubileum der Turnhoutse Concertvereniging die te dezer gelegenheid de titel van « Koninklijke Maatschappij » verkreeg.
Optreden van « Het Brabants Orkest » o.l.v. Hein Jordans
- 15-6-52 Inhuldiging nieuwe lokalen A.B.V.V. in de Statiestraat.
- 21-6-52 Provinciaal Nachtfeest ingericht door het Provinciebestuur van Antwerpen op het stadion F.C. Turnhout.
- 22-6-52 75-jarig jubileum van ons vrijwillig Brandweerkorps
- 29-6-52 Gouwefeest voor volwassen turners en turnsters ingericht door Kracht en Zwier ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Kring.
- 6-7-52 25-jarig jubelcongres van B.J.B. — Provincie Antwerpen
- 11-7-52 Grootse Guldensporenviering op de Markt ingericht door de V.V.V. in samenwerking met het stadsbestuur en de culturele maatschappijen der Stad.
- 28-7-52 Persdag voor de Vlaamse- en Nederlandse Pers, ingericht door Stadsbestuur, Maatschappij voor goedkope woningen en V.V.V. (zie aanhangsel I.)

AANHANGSEL I

PERSCONFERENTIE

op Maandag 28 Juli 1952

ingericht in samenwerking door het Stadsbestuur,
de Turnhoutse Maatschappij voor Goedkope Woningen
en de Vereniging voor Vreemdelingenverkeer,

ten einde de **VLAAMS-NEDERLANDSE PERS**
in te lichten over de verwezenlijkingen
te Turnhout sedert de Oorlog
1910-1915.

Samenstelling van het College van Burgemeester en schepenen.

H. BAUWERAERTS, Burgemeester,
J. BUYCKX, Schepenen van Finantiën,
G. CROLS, Schepenen van Openbare werken,
L. PEETERS, Schepenen van Openbaar Onderwijs,
Th. DERGENT-BOUVIN, Schepenen van Burgerlijke Stand.
F. PEETERS, Stadssecretaris.

Samenstelling van de Beheerraad der Turnhoutse Maatschappij voor goedkope woningen.

L. PEETERS, Voorzitter,
A. DE VOS, Bestendige Afgevaardigde van de Provincieraad,
namens het Provinciebestuur van Antwerpen.
J. SCHELLEKENS, Provinciaal Architect, namens de Staat.
G. CROLS, Schepenen van de stad Turnhout, namens het Stads-
bestuur.
A. VERWAEST, Voorzitter der C.O.O., namens de C.O.O. Turn-
hout.
J. EMBRECHTS, }
H. VAN DEN BOSCH, } namens de particulieren en de papier-
R. MOENAERT, } fabrieken van Turnhout,
K. GEERTS, Stadsbeambte, namens de Bond van Grote Gezinnen
A. GOOSSENS, Stadsbeambte, secretaris der Maatschappij.

Samenstelling van het Bestuur der Vereniging voor Vreemdelin- genverkeer en Toerisme

L. PEETERS, Schepenen-Volksverlegwoordiger, Voorzitter
R. PEETERS, Stadsarchivaris, Conservator van het Museum
Taxandria, Propaganda-leider
J. APPELS, Handelaar, Schatbewaarder,
M. SAS, Stadsbeambte, secretaris.

De Boring van de Diepwaterput.

Door het Stadsbestuur werd het plan opgevat om een diep-
waterput te laten boren met het doel de zwemdok van het Kursaal
te voeden met natuurlijk warm water dat uit deze boring zou
bekomen worden.

De dienst van het mijnwezen echter (Inichar) wenste dat de
boring tevens zou dienen als bodemonderzoek.

Er werd dan overeengekomen te boren voor rekening van het
stadsbestuur tot een diepte van 800 m., waar de watercaptatie
zou plaats vinden, en voor rekening van Inichar tot op meer
dan 2000 m.

Na aanbesteding werd de uitvoering toevertrouwd aan de fir-
ma Foraky van Brussel.

Voor rekening van deze firma is thans de N.V. Smet van
Dessel met de boring begonnen.

Een boortoren van meer dan 30 m. hoogte werd opgericht
de verschillende toestellen werden aangebracht en gemonteerd
en sedert enkele dagen werd effectief met de boring begonnen.

WONINGNOOD — WONINGBOUW

Een euvel waarvan na de laatste oorlog meer dan ooit is ge-
sproken, in ons land en in het buitenland, is wel de **WONING-
NOOD**.

Ook Turnhout bleef hiervan niet verschoond. Sinds 1940 was
er wegens beperkingen en verordeningen zo goed als niets meer
bijgebouwd geworden. De bevolking groeide aan met ruim 200
eenheden per jaar. En door de krijgsverrichtingen in 1944 waren
tientallen woningen en hoeven in as gelegd aan de overzijde
van het kanaal.

We overdrijven dan ook geenszins wanneer we beweren dat
ruim 1000 woningen te kort waren.

Hiervoor was dan ook maar één drastische oplossing:
Woningbouw.

De woningbouw te Turnhout kunnen we onderscheiden in drie
reeksen: 1) de woningbouw door het particulier initiatief
2) de woningbouw door het Stadsbestuur
3) de woningbouw door de Turnhoutse Maatschappij
voor goedkope woningen.

4. Het particulier initiatief.

De meest normale weg om in het te kort aan woongelegenheden te voorzien is wel het particulier initiatief.

Er waren verschillende oorzaken die remmend werkten op deze bouwsector :

- 1) het te kort aan bouwstoffen en de beperkingen door allerlei contingenteringen opgelegd.
- 2) de verhoogde levensduurte en financiële verzwakking van de brede volkslagen door de uitputtende oorlogsjaren.
- 3) de moeilijkheden door het administratief apparaat en de financiële operaties in het leven geroepen.

Dit en nog andere redenen wellicht waren de oorzaak van dat de privaat-sector geen afdoende oplossing kon brengen.

De statistiek der afgeleverde bouwtoelatingen wijst echter op een gestadige verbetering :

1947 :	17	aanvragen	goedgekeurd
1948 :	31	"	"
1949 :	57	"	"
1950 :	109	"	"
1 ^e halfjaar 1951 :	76	"	"

Sedertdien schijnt zich wel een vermindering hierin aan te melden ; daar de statistische gegevens ons echter nog niet bekend zijn kunnen wij hierover niet verder uitweiden.

Woningbouw door het Stadsbestuur

Alhoewel het Stadsbestuur niet in eerste instantie de taak heeft als bouwheer op te treden, hebben wij niet gearzeld woningen te bouwen, daar wij zagen dat de privé-sector niet in staat bleek de moeilijkheden het hoofd te bieden. Zulks was trouwens reeds gebeurd na de vorige oorlog (1914-18) (zie pag. 95)

Reeds in 1947 bekwamen wij van de Bestendige Deputatie de toestemming om een reeks van 40 woningen op te trekken. De plannen en lastenboeken werden ontworpen door eigen diensten.

En reeds op 19 Mei 1947 werd de eerste steen gelegd door Z. Exc. Minister De Man, Minister van Wederopbouw. Om de werken te financieren werd de lening van 10 miljoen aangegaan bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

Reeds in 1948 stond een tweede reeks van 40 woningen op stapel in dezelfde wijk.

En in 1949 bouwden we nog een 25 woningen in de Congo- en Guido-Gezellestraat.

De afwerking van wegenis-werken en gas- en electriciteitsnet-

ten liet wel een weinig op zich wachten, zodat de bewoners die het eerst de huizen betrokken het erg te verduren kregen van het losse zand, veroorzaakt door de graafwerken en het vervoer van de werven rondom, want zoals we straks zullen zien was ook de Maatschappij niet werkeloos gebleven en bouwde dat het een lust was in de onmiddellijke omgeving.

Door al deze bouwwerken moesten de noodwoningen van het Koning Albertfonds verdwijnen. Afbreken ging gemakkelijk genoeg, maar de bewoners moesten een onderkomen vinden en dat was een nieuw probleem.

Door eigen diensten werden op Schorvoirt een zestal stenen woningen opgetrokken. De « omscholers » van de Diensten voor Werkverschaffing bouwden op de Laguit een reeks van 8 woningen, terwijl nog 7 andere en de timmerwerken der 8 eersten in aanbesteding werden gegeven. Ook in de Congostraat werden 2 woningen opgericht door de « omscholers ». Op die manier werden de mensen, die nooit dan in krotten van houten huizen gewoond hadden, aan fatsoenlijke stenen verblijven geholpen.

Doch de wagen stond intussen niet stil. In 1950 bouwden we weerom 41 woningen in de Lodewijk De Coninckstraat, Guido Gezellestraat en Congostraat.

Samen met de woningen van de Maatschappij werd aldus een gans nieuwe wijk uitgebouwd, bestrating aangelegd, riolen-, gas-, electriciteit- en waterleidingen aangelegd en de nodige beplantingen uitgevoerd.

De nieuwe wijk « Stokt » werd aldus een der schoonste wijken van de Stad. Een ware volksverhuizing werd veroorzaakt en de bevolking van deze wijk reikt zo hoog als deze van menige gemeente.

Een nieuwe reeks woningen door de Maatschappij aangelegd in de Kruisbergstraat maakte het nodig woningen te verschaffen aan de bewoners der houten huizen die hier moesten verdwijnen. Daarom werd op de Laguit een nieuwe reeks van 10 woningen aangebouwd.

Zo komen we op een goede vijf jaar tijd tot een totaal van 179 woningen door het stadsbestuur gebouwd.

Nooit zullen wij er toe komen het totaal aan inspanningen te totaliseren dat hiervoor én van ons bestuur én van onze diensten werd geleverd : moeilijkheden om aan materialen te komen in den beginne, toen alles nog gecontingenteerd en aan vergunningen onderworpen was ; moeilijkheden van administratieve aard bij de goedkeuring van plannen van aanleg en zo meer ; financiële moeilijkheden om de steeds groeiende werken in gang te houden...

Doch dat alles is graag en vlug vergeten wanneer wij zien hoeveel gelukkige gezinnen aan gezonde en flinke woongelegenheden zijn geholpen, hoeveel mensen eigenaar zijn geworden door de mogelijkheden door onze bemiddeling geboden, van redelijke leningsvoorwaarden, van premieën en tegemoetkomingen vanwege Staats-, Provincie- en Stadsbestuur.

De woningnood is in ruime mate gemilderd, doch opgelost is hij nog niet... En we zetten onze taak dan ook voort met alle mogelijke middelen om ze tot een goed en bevredigend einde te brengen. Zo pas nog werden weerom 42 woningen aanbested in de streek van Gierle Steenweg, die daar, samen met het nieuwe slachthuis weerom een nieuwe wijk zullen vormen en waar weerom vele mensen gelukkig en tevreden zullen kunnen leven als eigenaar van een flinke en gezonde woning.

Want al is de woningnood kwantitatief wel verminderd, kwalitatief valt nog veel op te lossen. Nog al te veel « krotwoningen » slaan links en rechts in de stad en ontsieren niet alleen het stadsbeeld, doch zijn als zovele haarden die nog moeten gesaneerd worden.

Ook hierin zal het Stadsbestuur zijn plicht doen en zijn verantwoordelijkheid nemen om van Turnhout een mooie, gezonde en welvarende stad te maken.

De Turnhoutse maatschappij voor goedkope woningen

De Turnhoutse Maatschappij voor Goedkope Woningen werd gesticht in 1921.

Reeds in 1922 werd aangevangen met de opbouw van een ganse woonwijk die de naam « Tuinwijk » kreeg en behouden heeft. Er werden 163 woningen opgetrokken, verdeeld in verschillende straten.

Het duurt dan tot 1935 alvorens weerom nieuwe bouwwerken worden aangevangen. Op de Groenplaats worden alsdan 22 woningen opgericht. In 1936 volgen er nog 10 in de Lokerenstraat, in 1937 nog 9 in de Gasstraat en in 1938 een reeks van 60 woningen in de Wouwerstraat en Sint Pieterstraat.

Gedurende de oorlog lag de bouwmaatschappij vanzelfsprekend helemaal stil.

Na de bevrijding, toen door het Stadsbestuur een politiek van woningbouw werd ondernomen, was de Turnhoutse Maatschappij er dadelijk bij om hiertoe ook het hare bij te dragen.

Naar de plannen van architect Ritzen werden in 1947 een reeks van 31 woningen gezet in de wijk Stokt, aansluitend bij de woningen die aldaar door het Stadsbestuur werden opgetrokken.

In 1948 volgt reeds een tweede reeks van niet minder dan 75 woningen, aansluitend bij dezelfde wijk. De plannen werden ditmaal opgemaakt door de technische diensten van de Stad onder leiding van ir. G. De Geeter.

In 1949 bouwt de Maatschappij nog 12 woningen in de Wouwerstraat naar het plan van architect Peeters, aldus de reeks van 1938 volledigend.

In 1950 volgde dan een gans nieuwe wijk in de Begijnendreef, waar 69 woningen werden opgetrokken; hier moeten we vooral de aandacht vestigen op de woningen voor « ouden van dagen » die op een stemmig pleintje werden opgetrokken en verhuurd worden aan gepensioneerde ouderlingen (koppels). Het ontwerp is weerom van architect Peeters.

Intussen werd in de Kruisbergstraat aangevangen met een reeks van 24 woningen, ter vervanging van de houten krotwoningen die aldaar nog stonden van na de oorlog 1914-1918. De bewoners hiervan werden overgeheveld naar de stadswoningen op de Laguit. Ook hiervoor werd beroep gedaan op dezelfde architect.

Intussen worden de plannen reeds ontworpen voor een geheel nieuwe woonwijk ter streke Guldensporenlei (de Veldekens), waar 94 woningen voor rekening der Maatschappij zullen gebouwd worden aan te vullen door 12 door het Stadsbestuur.

Ook in de Broekstraat, ten zuiden van de stad wordt een nieuwe woonwijk gepland en zullen voor rekening onzer Maatschappij 75 huizen worden opgetrokken.

Tenslotte bestaan er nog grootse plannen voor een zeer uitgebreide woonwijk, op te richten op de Oosthoven Akkers.

Aldus meent de Maatschappij voor Goedkope Woningen op afdoende wijze te hebben aangetoond dat zij voor haar taak is opgewassen:

187 woningen zijn opgetrokken,

24 woningen zijn in opbouw,

169 woningen zijn uitgepland

een nog grotere reeks wordt voorzien voor de toekomst.

Samen met het Stadsbestuur bestrijdt de Turnhoutse Maatschappij voor Goedkope Woningen aldus op doeltreffende wijze de woningnood en voorziet de stad van fraaie en gezonde woonwijken. Zij zorgt aldus voor het welzijn en de gezondheid van de bewoners, vooral van de minder bedeelden, die zonder hare tussenkomst wellicht nooit een fatsoenlijk huis zouden kunnen betrekken, en zij geeft, evenals het Stadsbestuur, aan honderdtallen gezinnen de gelegenheid eigenaar te worden van een degelijke en gezonde woning, om aldus hun levensstandaard te verheffen en menswaardiger burger te worden in onze schone Stad Turnhout.

Wat het Stadsbestuur bouwde tussen de beide wereldoorlogen :

1927-1928	Patriottenstraat	23	woningen
	Voorzorgstraat	58	"
1928-1929	Yzerstraat	23	"
1929-1930	Frans Andelhofstraat	34	"
	Guido Gezellestraat	40	"
	Tramstraat	22	"
	Lodewijk De Coninckstraat	14	"
	Kruisbergstraat	6	"
	Heilig Hartstraat	5	"
	Jacob Smitsstraat	3	"
1930-1931	Apostoliekenstraat	13	"
	Wouwerstraat	13	"
	Begijnendreef	5	"
	Stg. op Mol	35	"
	Eigenaarsstraat	18	"
	Rubensstraat	36	"
1931-1932	Jan Breydelstraat	37	"

Totaal : 385 woningen

KURSAAL.

In de jaren 1937-1938 werd alhier op de Markt een groots opgeval bouwwerk opgetrokken, ingericht als zwemdok en cinemazaal.

Doch reeds in 1939 werd de uitbating door een vreselijke brandramp geteisterd en bleef het berookte puin onaangeroerd liggen.

Het was op 1 Augustus 1942 dat dit eigendom door het Stadsbestuur werd aangekocht.

Zwemdok :

Dit gedeelte van het bouwwerk was minder beschadigd, en het werd dan ook het eerste terug in werking gesteld. De stad doet de uitbating onder eigen beheer.

Gedurende de oorlogsjaren was het rendement hoger dan op heden. Er was dan ook niet veel ontspanningsmogelijkheid, het openluchtbad was nog niet zo ingeburgerd bij de bevolking als tegenwoordig en vele zwemgelegenheden in het omliggende (de z.g. stranden) waren niet in bedrijf.

De uitbating van het zwemdok dient echter meer gezien uit oogpunt van volksgezondheid dan wel uit commercieel oogpunt. Zo wordt dit ook door het stadsbestuur verstaan.

Cinema :

De cinemazaal was quasi volledig uitgebrand. Gedurende de oorlogsjaren beperkte het stadsbestuur er zich toe het dak te dichten ten einde verder schade te voorkomen en werd de nodige herstellingen aangevangen.

Onmiddellijk na de oorlog werd de zaal terug bedrijfsklaar gemaakt, deels in eigen beheer en deels na openbare aanbesteding.

De zaal werd dan als cinema-uitbating verhuurd aan een privaal-uitbater ; het contract voorziet echter de nodige vrije dagen voor de stad, zodat ze ook als stadsfeestzaal kan worden aangewend.

SPORTCENTRUM.

Het « Sportcentrum » werd opgeval in 1937 volgens het ontwerp van architect Ritzen.

De gebouwen werden opgetrokken in 1940.

Gans het complex kunnen we onderverdelen als volgt :

- 1) het eigenlijke sportcentrum
- 2) de speelvelden
- 3) het park.

1. Het eigenlijke sportcentrum :

Het eigenlijke sportcentrum bevat : a) de zweminrichting
b) de sportterreinen

A. De zweminrichting :

De zweminrichting bestaat uit verschillende onderdelen :

- 1) de grote zwemkom, met olympische afmetingen (50 m. lengte, 25 m. breedte) zij heeft een schuinlopende diepte van 1,50 m. naar 3 m. Verder is zij voorzien van een hoge en een lage springtoren.
Het is in deze zwemkom dat op 22/23 Juni 1951 de Nationale Zwemkampioenschappen werden betwist.
- 2) de kleine zwemkom (afmetingen : 25 m. lengte, 14 m. breedte, 1 m. diepte) voor leerlingen-zwemmers en andere personen die niet voldoende kunnen zwemmen om in het grote dok te worden toegelaten.
De beide zwemkommen, zo grote als kleine, zijn omgeven van een verplichtend voetbad.
- 3) een kinderswemkom met fontein (waterstand 0 tot 0,50 m.) lengte 20 m. en breedte 15 m.

- 4) een kleine tribune, lengte 50 m. diepte 4 m., welke toelaat de toeschouwers te plaatsen bij zwemfeesten e.a. ; zij is ook toegankelijk voor toeschouwers gedurende de openingsuren van de zweminrichting.
- 5) gebouwen met 60 wisselcabines voor dames en 60 voor heren.
- 6) een kledêrbergplaats.
Onder deze bergplaats is de klaarinrichting gelegen voor het water der verschillende kommen ; ze bestaat uit een gewone filterinstelling die een kristalhelder, gezond en neutrale water geeft.
- 7) een speciale stortbad- en ligbadinrichting.
- 8) een café-restaurant met woongelegenheden voor de uitbater
- 9) een fietsenbergplaats van 30 m. op 3,50 m.
- 10) lokaal voor medisch toezicht.
- 11) dienstkamers.

B. De sportterreinen :

Verschillende sportterreinen zijn aangelegd of in aanleg :

- 1) een voetbalveld met olympische afmetingen voorzien van een tribune van 60 m. op 9,20 m., waaronder kleedkamers, stortbaden en gezondheidsinstellingen.
- 2) een looppiste van 6 m. breedte rond het voetbalveld.
- 3) rond de looppiste een velo-piste waarvan de aanleg pas is voltooid.
- 4) 5 tennisterreinen zijn in aanleg. Er wordt voorzien dat deze in de winter kunnen onder water gezet worden om te dienen als schaatsterreinen.
- 5) een terrein voor basket-bal (wordt aangelegd)
- 6) een terrein voor volley-bal (wordt aangelegd)
- 7) een landingsplaats voor helycopter. Vanaf 16 Augustus 1950 wordt Turnhout dagelijks (rond 14,30 u) door hely-postdienst bediend.

II. De speelpleinen.

De speelplein (of « kinderplage ») werd aangelegd in 1949. Zij heeft een oppervlakte van 5.078 m². Zij werd aangelegd met een opvulling van 15 cm. gravier en 70 cm. rijnzand. Verschillende rustbanken met zonafscherming werden aangebracht. Er werden kinderspelen geplaatst, als zijnde : 1 schuif-af, 4 touters, 1 reuzenpas.

De speelpleinen zijn gratis toegankelijk.

III. Het Park.

Het park, dat voorzien was in de complexen van het sportcentrum heeft een oppervlakte van 35 Ha.

De eerste beplantingen in de hoofddreef werden in 1946 uitgevoerd. Sederdien werden jaarlijks nieuwe gedeelten verder afgewerkt. Op dit ogenblik is er een beplanting te vinden van ruim 5.000 bomen en struiken van de meest gekende variëteiten, o.a. 17 soorten berken.

In 1950 werd een rozenpark van 2,5 Ha oppervlakte aangelegd en beplant met 3.600 thérozen, 5.100 poliantrozen, 143 stamrozen en 64 treurozen. De begrenzing is uitgevoerd met 1.100 thuya-occidentalis.

Een vijver, die reeds gedeeltelijk was aangelegd gedurende de oorlogsjaren, werd in 1951 verder uitgegraven en beslaat thans 2,5 Ha. De werken werden uitgevoerd door de N.V. Van Gorp's Moderne Wegenbouw.

Eenden en ganzen werden reeds aangeschaft en een prachtig hok met rieten dak werd hiervoor aangebouwd.

De serren welke werden aangelegd, voorzien thans in de behoeften van aanplanting voor de aangebrachte bloemperken op verschillende plaatsen (monumenten, oud-kerkhof enz.) in de stad.

HET NIEUWE ZIEKENHUIS.

Het nieuwe gebouw zal dienen als een algemeen Ziekenhuis voor acute gevallen en bevat in totaal 342 bedden.

Deze zijn ingedeeld als volgt :

28	voor besmettelijke ziekten
112	voor heelkunde
112	voor inwendige geneeskunde
58	bedden en wiegen voor pediatrie
32	bedden voor het moederhuis.

Buiten deze hospitalisatielokalen wordt voorzien een uitgebreide reeks polyklinieken, waar het mogelijk zal zijn wekelijks 800 patienten te onderzoeken.

De studie van dit Ziekenhuis werd toevertrouwd aan de architecten ir. J. De Braey en K. Van Riel, einde 1946.

De eerste steenlegging greep plaats in tegenwoordigheid van Zijne Exc. Minister van Glabbeke, op 18 November 1949. Het onderdak brengen en de ruwbouw waren beëindigd in December 1951, en het is te voorzien dat einde 1953 de eerste diensten van hospitalisatie zullen in werking treden.

Het Complex is opgericht op een terrein van 12 Ha. gelegen ten Zuiden van Turnhout en grenzend aan de Ringlaan en de Rubensstraat.

De bebouwde oppervlakte is 3.700 m². en de cubieke inhoud is 70.000 m³.

Het geheel is eigendom van de Commissie van Openbare Onderstand.

Niet alleen voor de Stad Turnhout, maar voor gans de streek wordt dit nieuw « Gezondheidscentrum » een ware zegen.

VERSCHILLENDE WERKEN IN BEGINSTADIUM VAN UITVOERING

I. De Ringlaan.

Waar de Gemeenteraad in vroegere jaren reeds meermalen de noodzakelijkheid en de wenselijkheid van een ringlaan had besproken werd in 1937 definitief een plan hiervan opgesteld en aanvang van uitvoering gemaakt.

In het kader van de werkverschaffing werden in de jaren 1940 tot 1942 de grondwerken van bijna gans het tracé (buiten het deel ten noorden van het kanaal) alsmede de kleine kunstwerken uitgevoerd door het Beheer van Bruggen en Wegen.

Wat de onteigening betreft is thans het gedeelte gelegen tussen de Stg. op Antwerpen en de Stg. op Diest volledig aangekocht.

Volgende werken worden in een nabije toekomst voorzien :

- a) door het stadsbestuur : de aanleg van riolering, waterleiding en electriciteit.
- b) door staatsbestuur : de verharding der wegenis, de beplanting en de nodige kunstwerken.

II. Nieuw Stadhuis en Bestuursgebouw.

Teneinde de verschillende stadsdiensten te centraliseren en een Stadhuis op te richten dat kan voldoen aan de behoeften van het immer groeiende Turnhout werd overgegaan tot de aankoop van verschillende eigendommen op de markt. Er wordt voorzien een aaneengesloten geheel te bekomen met de stadsgronden in de Warandestraat, zodat de nodige ruimte vrij komt om een Stadhuis met Bestuursgebouw en aanhankelijkheden op te richten, de nodige complexen voor de stadsmagazijnen en de nieuwe brandweerkazerne.

Een prijskamp werd uitgeschreven voor het opstellen van de plannen van Stadhuis en Bestuursgebouw tussen alle architecten van Belgische Nationaliteit.

Het opmaken van definitieve plannen en lastvoorwaarden werd dan toevertrouwd aan de Heren Dumont en Patoux. Dit ontwerp wacht nu op de goedkeuring door de Hogere Bestuurlijke Overheden.

III. Stadsarchief en Museum.

Ook deze beide instellingen zijn al te eng behuist en er werd overgegaan tot de aankoop van de oude rentmeesterswoning « De Toren » in de Begijnenstraat ten einde hiervoor een passend onderkomen te vinden. Thans dient overgegaan tot de restauratie en aanpassing van dit gebouw.

IV. Riolering.

De huidige riolering werd aangelegd in 1905. Sltaan werden de leidingen en inrichtingen uitgebreid, zodat zij op het huidige ogenblik niet meer kunnen voldoen, dit tengevolge het voortdurend uitbreiden der Stad.

Voorzien wordt dat de nieuw aan te leggen rioleringen onder de Ringlaan dit cuvel grotendeels zullen oplossen.

Wat het uitspreidingsveld betreft, moet ook toegegeven worden dat dit niet meer aan de gestelde eisen kan voldoen. Wij zullen dan ook in zeer nabije toekomst moeten overgaan tot het oprichten van een zuiveringsstation voor de afvalwaters.

V. Nieuw Slachthuis.

Daar het huidige slachthuis lang niet meer voldoet aan de eisen van de tijd, zo werd het plan opgevat een gans nieuwe inrichting op te bouwen ter streke Gierle Steenweg.

De plannen en lastvoorwaarden werden overgemaakt aan de Hogere Overheden voor goedkeuring. Er wordt voorzien :

- 1) het bouwen van een slachthuis
- 2) de nodige sanitaire inrichtingen
- 3) stallingen en huidenruimte
- 4) twee woningen.

FLITSEN VAN DE TURNHOUTSE GESCHIEDENIS.

Bodemvonsten van silex en urnen, meest allen op de hogere gronden van het N.W. tot N.O. gevonden, wijzen er op dat reeds lang voor Christus' tijd er een naar verhouding drukke bewoning is geweest.

Tot aan de 12^e eeuw blijft de geschiedenis duister. Doch indien het Turnichalt van de Salische wet werkelijk met Turnhout te

vereenzelvigen is, wat niet door iedereen wordt bijgetreden, dan zou dit vanzelfsprekend een zeer vroege getuigenis zijn van het belang onzer stad in de toenmalige Frankische wereld.

Het is mogelijk dat de Turnhoutse Burcht in het begin van de 12^e eeuw tot stand kwam tengevolge van de politiek van de eerste Brabantse Hertog, die zijn territorium bij middel van vestingswerken trachtte te beveiligen. Tevens werd het een veelbezocht jachtslot der Brabantse Hertogen. Ons oudste stadszegel met jachtafereel memoreert zulks nog. In diezelfde eeuw ontbloeit eveneens de handel die zich evenwaardig naast de landbouw komt stellen.

In die periode moet de huidige stadskern zich hebben ontwikkeld. De vier oudste straten van de stadskern slaan een kruis over het stadsgebied en op hun snijpunt heeft de stadskern zich ontwikkeld in de beveiligende nabijheid van de burcht.

Tussen 1209 en 1212 werd het marktplaatsje door Hendrik I tot Stad en Vrijheid verheven, wat inhoudt dat handel en nering toen reeds een betekenisvolle graad van ontwikkeling hadden bereikt. Als productiecentrum van het vermaarde Brabantse laken lokt het zelfs de internationale handelaars aan. In 1311 ontmoeten er elkaar de Hanseatische kooplieden, alsmede de Engelse en Lombardische. De verbinding Antwerpen-Rijnland komt reeds ter sprake in de Ayendijkse tol van 1280.

In 1338 werd door de Hertog een belangrijke privilege geschonken nopens een Zaterdagse weekmarkt die tot op de huidige dag is blijven voortleven.

Omsreeks het midden van de 14^e eeuw kwam de stad en het land van Turnhout in het bezit van Maria van Brabant, dochter van Jan III, die het domein als bruidschat medekreeg bij haar huwelijk met Reinout van Gelder. Weduwe geworden deed zij in 1370 de burcht herstellen om er zich blijvend te vestigen. Als beschermvrouwe van de stad heeft zij bijzondere verdienste verworven als stichteres van het Begijnhof, het Kapittel, het Godshuis van Corsendonk enz.

Antoon van Bourgondie, die zijn tante's had opgevolgd, legde een grote voorkeur voor zijn Kempisch jachtdomein aan de dag. In 1410 stichtte hij het Consistorie van de Hoorn dat de jachtdelicten te vonnissen kreeg.

In de verdere loop van de geschiedenis bleef het Land van Turnhout als kroondomein met onze landvorsten verbonden. Philips de Goede, Karel de Stoute, Maria van Bourgondie en haar gemaal de latere Keizer Maximiliaan die zeer vaak in de Kempen het jachtvermaak zoeken kwam.

Het einde van de 15^e eeuw manifesteerde een heerlijke bloei die zich op het artistieke plan uitte door de kunstzinnige ver-

fraaiingswerken die door Deken Hebscaep waren ondernomen aan de Kapellenkrans, aan de glasramen, de retabels en de sacramentstoren, waarvan in latere ongelukstijden zoveel jammerlijk is teloor gegaan.

Lijnwaad, linnen en lijken waren toen het bizonderste ambacht. Doch er was eveneens een belangrijke graanhandel en een drukke trafiek met Gelderland, Kleef, Gullik, Westfalen en Rijnland. De Kempen was toen geenszins de afgezonderde streek die zij later is geworden.

Als beloning voor haar gouvernantschap had Keizer Karel aan zijn zuster Maria van Hongarije het Land van Turnhout geschonken. Het werden mooie jaren voor de burcht, toen de koningin met haar verfijnde Renaissance-smaak het kasteel ging opsmukken: exotische tuinen, hardstenen fontein van Jacques du Broeucq, beeldhouwwerk van Conrat Meit, gobelins en hare vermaarde libreye.

Weldra kwam evenwel de tachtigjarige oorlog deze gestadige opgang stuiten. De gehele Noorderkempen werd een soort normans-land tussen de vijandige kampen. Velen zochten elders een veilig heenkomen. In 1597 werd in de heiden aan de zuidzijde van de stad door Prins Maurits een Spaans leger verslagen. Weliswaar bracht de vrede van Munster enige verademing, toen krachtens deze overeenkomst het land van Turnhout als leengoed aan Nassau diende te worden afgestaan en de hoge bescherming van Amalia van Solms, weduwe van Prins Frederik Hendrik, in aanzienlijke mate de militaire overlast milderde welke de strijd tegen Lodewijk XIV met zich bracht.

Bracht de regering van Maria-Theresia een lange vredesperiode met zich, die het heropleven van de lokale nijverheid in de hand werkte, dan werd door de centrale regering een steenwegenpolitiek ingezet die de Kempen systematisch verwaarloosde. Toen men eindelijk er toe wilde overgaan om de baan van Antwerpen op Turnhout door een steenweg te vervangen, brak de Brabantse Omwenteling uit en bevochten de Patriotten op 27 October 1789 in de Turnhoutse straten hun eerste zege. Doch daarmee raakte het steenwegenplan voor onbepaalde tijd in het dak.

De Boerenkrijg die in 1798 losbarstte, had de Leuvense drukker Pieter Corbeels naar de Kempen gevoerd. Hij betaalde met zijn leven voor zijn dapper verzet. Doch zijn medewerker en opvolger P. J. Brepols zette de zaak voort, die in het vervolg zulke grote uitbreiding en navolging zou kennen dat zij de kwijnende lijkindustrie schier geheel ging vervangen.

De beide wereldoorlogen hebben voor de 9 grote drukkerijen en papierverwerkende bedrijven heel wat problemen opgewor-

pen. De markten van Latijns Amerika gingen daarbij voor een aanzienlijk deel verloren. In Frankrijk en Indie moesten dochterfabrieken worden ingericht om er zich op de markten te handhaven. Natuurlijk ten nadele van de lokale bedrijvigheid.

Inmiddels hebben de nieuwe bedrijfstakken zich aangediend: de chemische en pharmaceutische nijverheden, de ijzergieterijen, de leerlooierijen, de kousenweverij, en in de voedingssector de grote bloemmolens en de peperkoekfabricage. Ook de landbouw blijft, op de omliggende landelijke gehuchten, een gewichtig element.

En de bevolking groeit gestadig aan: het cijfer van 1875, (15.490 inwoners) bereikte in 1900 het getal van 20.628 en is op heden gestegen tot ruim 33.000 inwoners.

Raymond Peeters
Stadsarchivaris

DE VERENIGING VOOR VREEMDELINGENVERKEER EN TOERISME.

In 1937, onder impuls van Z.E.H. Kan. Janssen z.g., sloot het Stadsbestuur aan bij « Toerisme Provincie Antwerpen ».

Door de oorlogsjaren was echter de activiteit van dit organisme tot vriespunt gedaald.

Toen dan in 1947 de reorganisatie of oprichting van de Verenigingen voor Vreemdelingenverkeer werd aangevangen was de stad Turnhout een van de eerste in de Provincie om de V.V.V. op te richten.

Onze V.V.V., die dus de voortzetting vormt van het T.P.A. van voor de oorlog, werd aldus einde 1947 in het leven geroepen onder voorzitterschap van dhr. L. Peeters, Schepen van Onderwijs en Schone Kunsten, en het Ere-voorzitterschap van Z.E.H. Kan. Janssen. Het Secretariaat werd van het begin af waargenomen door dhr. M. Sas, Stadsbeambte, terwijl dhr. R. Peeters de propagandaleiding op zich nam en dhr. Appels als schatbewaarder werd aangeduid.

Het begin was natuurlijk een zoeken en tasten, een documenteren en... leren. Want de naoorlogse toestanden vergden van de V.V.V.'s heel wat meer dan voorheen. We sloten van het begin af aan bij de Toeristische Federatie der Provincie Antwerpen en werden door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme bij het Ministerie van Verkeerswezen erkend als V.V.V.

Onze V.V.V. werkt aldus én als V.V.V., én als stadsdienst voor Toerisme.

Wat werd tot nogtoe verwezenlijkt ?

In 1948 vierden we plechtig de 150e verjaring van de « Boerenkrijg ». Een gedenkplaat werd aangebracht in de hall van het stadhuis, een plechtige academische zitting werd gehouden in de stadsfeestzaal Kursaal en een groots openluchtspel « Het spel der Brigands » zou gehouden worden op de Markt. Ongelukkig genoeg regende dit uit en moest het in de feestzaal van St. Victor doorgaan, wat wel minder volk maar niet minder geestdrift bijbracht.

In 1949 werd overgegaan tot een gans nieuwe uitgave van toeristische plakzegels (80.000 ex) met het opschrift « Bezoekt Turnhout ». Deze uitgave kende een groot succes en onze plakzegels worden gebruikt voor correspondentie met haast alle werelddelen. De kunstige uitvoering werd toevertrouwd aan de firma Brepols.

Reeds het volgend jaar, dus in 1950 lieten we een prachtige toeristische affiche drukken (1500 ex). De prijsbiedingen vielen ditmaal in het nadeel uit van de Turnhoutse Firmas en het was de firma Jacquet van Brussel die met de uitvoering gelast werd. Het ontwerp kwam van de klas voor decoratief onzer stedelijke Tekenenacademie, onder leiding van dhr. Jan Paulussen. Onze affiche werd zeer opgemerkt en wij mogen er terecht fier op gaan... zij telt dan ook niet minder dan 14 kleuren.

Rust roest, zegt het spreekwoord, en onvermoeid werd onze actie dan ook voortgezet. In 1951 werd, in samenwerking met het Commissariaat-Generaal en de Toeristische Federatie een nieuw vouwblad uitgegeven (17.000 ex). De tekeningen komen weerom van dhr. Jan Paulussen, de fotos van de Turnhoutse Fotokring, het Stadsarchief en het Centraal Documentatiebureau van het Ministerie van Schone Kunsten. De maquette werd opgemaakt in samenwerking tussen de heren Buckinx (secretaris der T.F.P.A.) en de heer Peeters Stadsarchivaris. Het is de firma Brepols die de uitvoering heeft verzorgd.

Eveneens in 1951 werd een groots Kempisch Gildefeest georganiseerd in het teken der folklore en de volkskunst. Dit feest werd een daverend succes, én wegens het goede weder, én wegens de prachtige opkomst van de gilden. Er waren er 29 opgekomen van de 34 genodigde.

Dit jaar heeft onze V.V.V. het 11 Juli-feest georganiseerd, dat nog vers in het geheugen ligt, en dat wij als uiterst geslaagd mogen bestempelen. Het begon met Beiaardspel van de heer M. Trimbos, Stadsbeiaardier, een optocht van onze muziekmaatschappijen, de muziekkapel van het leger niet uitgezonderd (!), dan volgde een geestdriftig volkszangfeest onder leiding van de koren FANTASIA en C.O.V. (Kristen Onderwijzers Verbond), waarna door het « Vlaams Toneel van Brussel »

(o.l.v. Piet Savenberg) een machtig guldensporenspeel getiteld « Robrecht van Bethune » werd voor het voellicht gebracht op een prachtig openluchttooneel opgetimmerd door onze stedelijke technische diensten volgens aanwijzingen van de regisseur zelve.

Buiten deze grote publiciteitsuitgaven en feesten is er natuurlijk nog heel wat werk verzet in die vijf jaren van ons bestaan. Het secretariaat krijgt, vooral in het toeristisch seizoen, dagelijks heel wat briefwisseling te verwerken, en alles wijst er op dat de Kempen, met Turnhout als centraal punt, langsom meer in de belangstelling komt van de toeristen, zo van binnen als van buitenland.

Sedert 1950 wordt elk jaar een hotellijst opgesteld en uitgegeven aan de belangstellenden. Ook is sedert het einde 1950 een periodiek inlichtingsblad in het leven geroepen dat reeds vele diensten heeft bewezen en zijn bestaansrecht heeft bewezen.

Een tuintjesprijskamp werd ingericht in de nieuwe wijk « Stokt » en kende een bevredigend succes. Hiertoe werd beroep gedaan op de medewerking van het werk der volkstuinten en van de bloemenmaatschappij Dodonaea. 23 prijzen in geld en in bloemen en struiken werden uitgereikt.

Sedert 1949 wordt ook elk jaar een foto-prijskamp georganiseerd bij de Turnhoutse Fotokring, waarvan onze V.V.V. de best geslaagde inzendingen aankoopt ten dienste van het onderwijs. Telkenjare wordt door ons een nieuw onderwerp aangeduid, zodat langzamerhand een volledige documentatie over Turnhout zal bekomen worden. Reeds kwamen aan de beurt: Kerken en Kapellen, Stedschoon, Landschapschoon en Ambachten.

Een nieuwe dienst, die nog maar pas is in het leven geroepen, is de « gidsendienst ». De heren R. Peeters, en M. Sas stelden zich om beurten ten dienste van de aanvragende groepen om hun het museum, de kerk, het kasteel enz. te laten bezichtigen en de nuttige historische en folkloristische uitleg te verschaffen. Hiervan wordt langsom meer gebruik gemaakt en de vele brieven die wij hierover mochten ontvangen drukken alle de tevredenheid der bezoekers uit over de interessante en degelijke uiteenzetting onzer gidsen.

De V.V.V. is ook steeds bereid om feesten van algemeen belang of van toeristisch karakter, door andere instanties ingericht, te bevorderen of er deel aan te nemen.

Zo werd in 1950, in samenwerking met de Turnhoutse Zwemvereniging, het Nationaal Zwemkampioenschap, waarmede drie-daagse feestelijkheden gepaard gingen, ingericht in het stedelijk openluchtbad van het Sportcentrum.

In 1951 werd in samenwerking met de Turnhoutse Fotokring een groots « Benelux-foto-salon » op touw gezet dat heel wat

succes kende en honderdtallen buitenlanders naar onze stad lokte.

Dit jaar verleenden wij onze medewerking aan de welgeslaagde Brandweerfeesten bij het 75-jarig bestaan van het Turnhoutse Vrijwillig Brandweerkorps, terwijl deze persdag door onze V.V.V. wordt geleid en medeingericht.

Wij menen terecht te mogen besluiten dat door onze Turnhoutse V.V.V. goed werk werd verricht ten bate van het toerisme te Turnhout en in de Kempen. Wij zijn dan ook bereid en onze flinke medewerkers met ons, om ook voor de toekomst onze beste krachten hiervoor veil te houden. Want waar er velen zich van het toerisme bedienen om er aan te verdienen willen wij onze leuze getrouw het toerisme alleen maar *dienen!*

AANHANGSEL II

REDEVOERINGEN.

1. — Rede van de heer Burgemeester Bauweraerts bij de ontvangst van hunne Excell. Ministers Bohogne en Deboodt, in verband met de Ringlaan en andere openbare werken, op 3-12-51.

*Excellenties,
Mevrouwen, Mijnheren,*

Het is ons een uitzonderlijk genoegen vandaag twee Ministers tegelijk in onze duurzame Stad te mogen ontvangen en wel van twee voor ons zeer belangrijke Ministeries, n.l. Zijne Excellentie Minister Bohogne van het Departement van Openbare Werken en onze geëerde stadsgenoot Zijne Excellentie Minister De Boodt van het departement van Wederopbouw.

Wij heten Uwe Excellenties beiden hartelijk welkom te Turnhout en hopen dat uit dit uitzonderlijk contact een vruchtbare bespreking en voor onze Stad belangrijke verwezenlijkingen mogen voortvloeien.

Het bezoek van vandaag geldt vooral de « Ringlaan ». Er zijn evenwel nog andere belangrijke verwezenlijkingen gebeurd of op handen die Uwe Excellenties belang inboezemen en waarvoor wij Uwe gewaardeerde tussenkomst ten eerste op prijs stellen.

De « Ringlaan », Excellenties, is reeds sedert lange tijd een zorgkind voor onze Gemeenteraad.

Inderdaad werden reeds in 1888 ontwerpen voorgebracht en besproken voor het aanleggen van een « laan beplant met bomen, die de ganse stad zou omringen ».

Doch zoals immer waren het de financiële zorgen die onoverkomelijk schenen en die de plannen tot de vergetelheid doemden in de kartons der administratie.

Het is mij niet bekend of nadien de kwestie opnieuw werd aangesneden, tot voor de laatste wereldoorlog de plannen die ons thans bezighouden werden ontworpen.

De oorlogsomstandigheden echter, en de daaruit voortvloeiende zware financiële gevolgen, zouden de zaak nogmaals op de lange baan schuiven.

Daarom zijn wij het Ministerie van Openbare Werken zo dankbaar, omdat door dezer bemiddeling de kwestie eindelijk een

gunstige oplossing zal krijgen en de « Ringlaan » lastbare werkelijkheid zal worden.

Niet alleen van urbanistisch standpunt uit, maar ook als verkeersafleiding, die in onze Stad met middeleeuws nauwe straten zo broodnodig is gebleken, zal de « Ringlaan » ons de gewenste oplossing brengen.

Ook op andere urbanisatie en gezondheidswerken was de tussenkomst van uwe Departementen ons uiterst welkom en noodzakelijk.

Wij denken aan de nieuwe wijken die de laatste jaren uit de grond zijn gerezen of die nog in aanbouw zijn, en die niet alleen onze Stad zullen verfraaien maar ook de woningnood in onze Stad in belangrijke mate zullen lenigen.

Nog vele andere plannen zijn in voorbereiding.

Zo de tijd ons dit toelaat zullen wij het genoegen hebben aan Uwe Excellenties de verwezenlijkingen en de werven in aanbouw te laten bezichtigen en wij zijn er van overtuigd dat dit bezoek bij U de overtuiging zal bevestigen dat er te Turnhout werkelijk iets te doen is, en de tussenkomst van de Ministeriele departementen er werkelijk goed besteed zijn.

Laat mij toe Excellenties Ued. nogmaals onze oprechte dank te betuigen en U te verzoeken onze Stad ook in de toekomst met milde toelagen te bedenken.

Excellence,

C' est avec une extrême satisfaction que nous recevons aujourd'hui votre visite.

Nous vous remercions pour tant de subventions qui nous ont permis de réaliser tant de travaux publics de voirie, de construction de nouveaux quartiers, de travaux d'assainissement et d'urbanisation dans toute la Ville.

Nous aurons l'honneur de vous en montrer quelques réalisations et quelques chantiers.

Cette visite tend surtout à la réalisation du boulevard de ceinture qui sera pour notre Ville une amélioration et au point de vue urbanistique, mais surtout une rationalisation du trafic interlocal et international qui en ce moment est cause d'encombrement dans notre ville.

A côté de ce travail qui sera chose faite en 1952, il nous restent beaucoup de travaux à faire pour équiper et moderniser notre ville.

J' espère que la ville de Turnhout pourra compter sur votre bienveillance pour mener à bonne fin les travaux nécessaires que la ville de Turnhout devra réaliser pour le bien-être de sa population.

*Excellenties,
Mevrouwen, Mijnheren,*

Ik hef dan het glas op de gezondheid van de heer Minister van Openbare Werken, de heer Behogne, maar ook op de gezondheid van onze stadsgenoot Zijne Excellentie Minister De Boodt, die ons tevens het genoeg doet op deze ontvangst aanwezig te zijn.

2. — Toespraak door Hr. Burgemeester Bauweraerts bij de ontvangst van bestuur en leraren van het Koninklijk Atheneum, ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan der instelling, Zondag 11 Mei 1952.

*Mevrouwen,
Mijnheren,*

Een jubileum als dit van de Rijksmiddelbare School en Koninklijk Atheneum van Turnhout wordt niet zo dikwijls gevierd.

Het Stadsbestuur rekt dan ook tot een aangename plicht de feestvierende school en het jubilerende lerarenkorps op het Stadhuis te ontvangen, als blijk van de hulde en de sympathie die ons bestuur aan uwe opvoedkundige instelling verschuldigd is.

Want al is onze Stad, in de jaren harer jongste geschiedenis, lang niet verstoken gebleven van onderwijsinstellingen, zo voor mannelijke als vrouwelijke leerlingen, toch blijft het een feit dat het Koninklijk Atheneum en de Rijksmiddelbare School alhier, als vertegenwoordigster van het Rijksonderwijs, een belangrijke factor is gebleken in de opvoeding onzer jeugd.

In die honderd jaren van het bestaan dezer Rijksinstelling zijn inderdaad honderdtallen leerlingen door haar klassen gepasseerd, en zijn zij de rangen gaan aanvullen der intellectuelen die nog immer de kroon en de trots van ons Vlaamse Volk zijn gebleven. Door zijn intellectuele élite immers wordt een volk groot, wordt het bewust van zijn waarde en zijn kunnen, wordt het een levende realiteit waarmede de internationale gemeenschap heeft rekening te houden.

Als Burgemeester van een zo welvarende en intellectueel bevoordeligde stede als Turnhout, ben ik er mij wel van bewust,

en gans het Stadsbestuur met mij, wat een totaal van capaciteiten onze Stad verenigt in zijn middelbare onderwijsinstellingen, zo officiële als vrije, en welk een veruitstralend lichtbaken onze Stad is voor de Kempen en voor heel het Vlaamse Land.

Hoevele intellectuele en vooraanstaande personaliteiten hebben hun eerste en middelbare opleiding niet te Turnhout genoten en gedenken met trots de school die hen heeft gevormd. Hoevele onder deze élite zijn niet uit onze Rijksmiddelbare School gekomen...

Dit gedenkt gij, Heer Studieprefect en Mevrouwen en Heren Leraren, vandaag met trots en fierheid... Doch een jubileum is niet alleen een retrospectieve aangelegenheid, het ook een fundament voor verdere uitbloei en opbouw, en startpunt voor verdere en diepere werking.

In deze orde van gedachten durf ik U dan ook, als Burgemeester van Turnhout, en als woordvoerder van geheel het Stadsbestuur, dit ordewoord medegeven: Gaat voort... en immer beter!

Gaat voort: de honderd jaren die voorbij zijn hebben aangetoond dat ook het Koninklijk Atheneum en de Rijksmiddelbare School van Turnhout op opvoedkundig en wetenschappelijk gebied een grote rol te vervullen heeft en vervullen kan... en immer beter: want wie niet vooruitgaat verliest! Uw onderricht weze immer beter en intenser, niet alleen voor de intellectuele vorming van uwe leerlingen, maar ook voor de persoonlijkheids- en menswaardige vorming van deze... De sfeer in uwe instelling moet doorgloed worden van werkelijkheidszin: geen onrecht om het onderricht, doch om betere en schonere mensen te maken van de kinderen aan uwe zorgen toevertrouwd...

Wij zijn er van overtuigd, Mevrouwen, Mijnheren dat dit ook uwe hoofdbekommernis zal wezen...

En wij vieren ook het zilveren jubileum van de Oud-Leerlingenbond, van hen die vandaag blij en fier gedenken de instelling die hen de positie in het leven deed veroveren die zij thans bekleden...

Moge én de school, én de oudleerlingen, wier aantal telkenjare toeneemt, naargelang de academische jaren voorbijgaan, moge beide een schone toekomst en een vruchtbare eeuw te gemoetgaan...

En moge het Koninklijk Atheneum dat cerlang van de oude gebouwen zal verhuizen naar nieuwe en moderne complexen uit die oude muren meedragen: de geest, de goede geest die er honderd jaar lang heerste en die ook voor de toekomst de beste waarborg zal wezen van bloei en groei en van welvaart voor volk en maatschappij.

Mevrouwen, Mijneren, met deze wens hef ik het glas en drink ik op uw aller welzijn en op de bloei van het Koninklijk Atheneum...

Ik dank U!

3. — Inleidingsrede van hr. Schepen Peeters bij het 150-jarig Jubileum der Tekenacademie op Zondag 24-2-1952.

Eerwaarde Heren,
Mevrouwen,
Mijneren,

Een instelling die zich in een 150-jarig bestaan mag verheugen heeft ongetwijfeld haar degelijkheid en de noodzakelijkheid van haar bestaan bewezen.

Onze Stedelijke Tekenacademie, waarvan we dan vandaag het jubileum van anderhalve eeuw vieren, kan dus ook, benevens hare verscheidene kwaliteiten, deze ouderdomstitel doen gelden.

Het Stadsbestuur kan niet anders dan zich verheugen over de groei en de bloei dezer kunst- en onderwijsinstelling en heeft het zich dan ook tot een aangename plicht gerekend deze jubel-dag waardig en met plechtigheid te organiseren.

Alhoewel bevoegde sprekers U zo aanstonds zullen onderhouden over de geschiedenis der School, over de noodzakelijkheid en het belang van het tekenonderricht in 't algemeen en voor onze Stad in 't bijzonder, toch kan ik niet nalaten er op te wijzen hoe de tekenschool gedurende die 150-jaar voor onze stad een zeer belangrijke rol heeft gespeeld.

Aanvankelijk meer opgevat op architecturaal gebied kwam weldra het picturaal element zich hier zeer gelukkig bijvoegen en werd het accent meer gelegd op kunstonderricht zonder evenwel het practisch element voor bouwnijverheid, beeldhouwatelier en papiernijverheid te vergeten.

En hiermede hebben we de grote factoren genoemd waarvoor de Tekenacademie voor onze Stad van belang is geweest en nog is, en blijven zal. Waar zij de basis vormt om kunstenaars op den weg hunner vorming te zetten en ze voor te bereiden tot academische scholing, is zij vooral van belang voor onze stedelijke nijverheden en voor gans de streek moet zij een baken zijn van kunstopvoeding en milieuverfraaiing.

Deze rol, wij twijfelen er niet aan, zal zij blijven spelen, en onder de bevoegde leiding van het huidige bestuur en professorcorps immer beter en immer wijder uitbouwen.

Ons Stadsbestuur van zijn kant zal niets onverlet laten om de Tekenacademie hierbij te helpen, te steunen en op te werken.

Wij weten dat voor het ogenblik de gebouwen verouderd zijn, dat de meubilering en het materiaal nog niet op het moderne peil zijn gebracht; en verre van aan struisvogelpolitiek te doen zijn wij er ons van bewust dat hierin dringend dient verholpen.

Doch Rome noch Keulen zijn in één dag gebouwd en deze noodzakelijke verwezenlijkingen houden verband met andere bouwwerken en realisaties welke ons Stadsbestuur in een nabije toekomst wil zien tot stand komen.

Wij vragen dus aan de betrokken instanties dat zij ons pogen zouden begrijpen en vertrouwen op ons eerlijk pogen om ook de Stadsacademie te maken tot een modelinrichting op stoffelijk gebied, daar waar het korps van professoren zich inspant ze dit te maken op kunst- en cultureel gebied.

Namens het Stadsbestuur wensen wij de Tekenacademie goed heil, en immer grotere groei zo kwalitatief als kwantitatief, en dat zij, immer jong en nieuw van geest en wezen, nog vele jubilea moge vieren.

Ik dank U.

4. — Toespraak van de heer Schepen Peeters L., bij de receptie ter gelegenheid van de opening der tentoonstelling, « Het meest verzorgde boek » op 19-5-1952.

M. M.,

In naam van de heer Burgemeester die verhinderd is deze plechtigheid bij te wonen, en in naam van gans het Stadsbestuur van Turnhout heet ik U allen hartelijk welkom.

En het is voor ons een waar genoegen U op dit stadhuis te mogen ontvangen ter gelegenheid van de opening der tentoonstelling « HET MEEST VERZORGDE BOEK », welke wordt ingericht door het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

Inderdaad, M. M., onderscheidt deze tentoonstelling zich al aanstonds van veel andere, omdat zij zo gans speciaal in het middelpunt der belangstelling zet: het ambachtwezen, de vakmanschap, de kunst en de degelijkheid van het werk onzer arbeiders.

Het motto dezer tentoonstelling is immers: Het meest verzorgde boek. Het uiterlijke dus, de materie, de vorm waarin het schriftwerk van de auteur aan het publiek, aan ons lezers, wordt aangeboden.

En deze vorm heeft voorzeker een zeer groot belang: want een handschrift mag nog zo edel, zo verheven, zo rijk aan inhoud zijn, het komt slechts tot zijn volle recht in een aangepaste en fraaie vorm, in een verzorgde en kunstige uitgave.

Turnhout, de Stad der grote uitgeverijen, de stad van het boek, is voorzeker aangewezen om een dergelijke tentoonstelling binnen zijne muren te ontvangen.

En wij denken er niet aan onze Stad het monopolie van het boekdrukkerwerk toe te kennen, maar wij zijn er van de andere kant fier op dat wij met onze grote uitgeverijen een vooraanstaande plaats terzake in dit land bekleden.

Moge deze tentoonstelling de belangstelling onzer bevolking gaande maken voor een zijner edelste producten. Moge deze tentoonstelling een spoorslag wezen om de belanghebbende ambachten en vakken aan te wakkeren tot verdieping van hun kunsten, tot verfijning van hun kunst, tot verbetering van hun productie.

Wij wensen aan het Ministerie van Onderwijs van harte geluk met dit originele initiatief, en wij zijn er stellig van overtuigd dat een ruim succes en een doordringen in brede lagen van het idee: « geef ons verzorgde boeken » voor de inrichters de beste en de schoonste beloning zal wezen. Dit wensen wij hun van harte.

Zo aanstonds, M. M., zullen wij ons naar de tentoonstellingszaal begeven om de tentoonstelling metterdaad te openen. Laat ons het glas heffen op het welgelukken en op het succes van dit schone initiatief van het Ministerie van Openbaar onderwijs, op het welzijn en de verheffing van ons volk dat door deze tentoonstelling ongetwijfeld tot edeler inzicht zal komen van een der schoonste plaatselijke nijverheden, en ten slotte op uw aller gezondheid en welzijn.

Ik dank U.

AANHANGSEL III

DOCUMENTEN BETREFFENDE HET TURNHOUTSE AMBACHTSWEZEN

Nog altijd ontbreekt een overzichtelijke studie van het ambachtswezen zoals dit in de loop van de tijd heeft geëvolueerd in de Turnhoutse Vrijheid. Doch daar er van de eigenlijke gilden slechts zeer weinig archief is overgeleverd geworden, kan die leemte niet zo dadelijk worden overbrugd. Hoogstwaarschijnlijk kan uit de schepenregisters, procesdocumenten en andere bescheiden nog wel een en ander worden samengebracht wat mettertijd, toelaten zal de geschiedenis en het belang van ieder ambacht duidelijker te omschrijven.

In de jaarlijkse sladsverslagen over Turnhouts bestuurlijke toestand, had secretaris Heuvelmans, zo nu en dan, aandacht gehad voor het ambachtswezen en enkele documenten over de Tijknatie en de St. Niklaasgilde uitgegeven ⁽¹⁾.

Kanunnik Jansen zaliger publiceerde enkele documenten met betrekking tot het ambacht der kleermakers waarbij tevens de hoedemakers waren aangesloten ⁽²⁾, over het St. Niklaasgilde waartoe de kremers en de handelaars in vetwarye e.a. behoorden ⁽³⁾ en eveneens over de lakengilde ⁽⁴⁾.

Hier gaan achtereenvolgens enkele documenten nopens de pot- en steenbakkers, de tijkwevers, de schoenmakers en huivetters.

(1) Over de tijknatie in: Verslag over het bestuur... Turnhout 1852, blz. 45; 1852: blz. 63-68 (Extract uit reglement en ordonnantie); 1863: blz. 69 (Ordonnantie voor het ambacht, 1763); 1869: blz. 89 (Lijst der meesters); 1880: blz. 89 (knoeiërij in kwaliteit); 1903: blz. 71 (Verhoeden van bedrog in 1603).

Een « Charte » van de Nicolaesgilde van 1596, gaf hij uit in: Verslag... 1891, blz. 112-117.

(2) *Additionele ordonnantie op het ambacht der Cleermaekers*; in: *Taxandria* 1908, blz. 228-231.

(3) In: Verslag over het bestuur en den toestand der zaken van de stad Turnhout... 1920, blz. 70-74 en in *TAXANDRIA* 1933, blz. 112-126.

(4) In: Verslag over het bestuur en den toestand... 1920, blz. 74-90; in id., 1921, blz. 58-81; en in id., 1922, blz. 105-128.

A. Ordonnantie op de steen- en pottenbakkers. 1545

In het stadsarchief berust een klein handschrift van 21½x15½ cm. Het telt 22 folio's waarvan slechts 10 beschreven zijn. Op de voorzijde, er is geen omslag, staat geschreven: « *Ordonnantie vander Vryheyt van Turnhout opden potten en stheenwerek* ».

Het is de ordonnantie die in 1545 werd opgesteld door de Rentmeester van het domein en de schepenen en in 1547 met het keizerlijk gezag bekrachtigd.

Met een kleine onderbreking tusschen 1557 en 1561. vind men er jaarlijks de gestelde prijs van het steenwerk, benevens enkele uitbreidingen van de ordonnantie, die niet zonder belang zijn. Het eerste deel van dit stuk komt ook voor in het « *Privilegieboek* » II, fol. 25 v°-27.

K. van Nijen wijdde in « *Taxandria* » reeds een belangrijke studie aan de ontwikkeling van de steennijverheid in de Kempen (1).

Wantmen overlange ende dagelycx heeft by experientien gesien, dat die steenbeckers ende potbeckers in groter ongeregeleerdheyt, alleenlycken tot hon zelfs voernemen, geniet ende profyrt, zonder orden, regul ende pollitie te houden, hebben verdorven ende verderven die gemeyne vroente deser Vryheyt, te vercopen-hueren steen na honder geliefsten, ende op al by orden ende regul, tot profyrt der Vryheyt ende der ingesetenen poirteren der selver Vryheyt te versiene, is nuyt redenen beyden privilegien, zoe wel ter bewaernisse der vroenten als oock der gemeynder pollitien, der Vryheyt verleendt, gegundt ende gegeven, by schouteth, rentmeester ende scepenen, geordineert igene des hier naer volghit.

Ten eersten dat van nu voerdaen nyemandt binnen Turnhoudt oft Outurnhoudt en sal mogen graven opter gemeynder vroenten oft beworpen, ennige putten om stern, potten oft eertwerek te backen, tenzy by consent ende ter ordonnantie vanden rentmeester ende kuermesteren vander vroente deser Vryheyt te bewysene waer ende tot wat plaetschen zy ter minster schaden der vroenten die graven ende backen zullen, opte pene van drie lib. te veerthien stuvers lib., zoe dickwils yemandt contrarie doende daer aff sal worden gecallengiert.

(1) NYEN, (K. van), *De steennijverheid te Beerse en in de Kempen*; in *Taxandria* 1947, blz. 45-71.

Item dat alle de gene die ennige steen eerde, pot eerde oft tot tigelten, pannen, vorsten oft ennigerhande eerde gegraven zullen hebben, zullen gehouden wesen huer voerscreven putten wederom loffberlyck te effen ende stoppen ter discretien vandèn rentmeester ende kuermesteren all voer ende eer zy die gebacken steen, potten oft andere gebacken werck zullen mogen aanveerden opte verbeurte van drie der gelycken ponden.

Item dat die beckers, gravende ende stoppende huer putten wel ende loffberlyck als voeren, zullen mogen blyven gravende oft werckende ter zelve plaetschen zonder van jaer tot jaer nyewen orloff te verwerpen. Ende dat voer eenen anderen, mer altyt tot wederder zeggen toe.

Item dat een yegentlyck steenbacker, hetsy tighel steen, plavey steen oft solder steen zullen backen, hueren steen na de' grotte der Vryheyt beslaegene vormen, diemen hon daertoe geordineert heeft ende hangende zyn opter Vryheyt huys met yseren ketten, om eenen yegelyck van hon, zynen toeganck daer toe te hebben. Ende tot verzertheyt van dien zy zullen gehouden wesen van jaer tot jaer huer voerscreven vormen byder Vryheyt van jaer tot jaer te laten visiteren ende teekenen, opte pene van valsche vormen te gebruycken, ende vj lib. der voerscreven ponden ende daer toe arbitrayck gecorrigeert te worden, soe wie des contrarie wordt bevonden doende.

Item datmen van nu voert aen den voerscreven steen, tighel steen, plavay steen ende solder steen die opte gemeyne vroente gegraven oft metder gemeynder berninge gebacken worden, zal byder Vryheyt sellen voerden ingesetenen poirteren, tallen jaerentot half Meert, op eenen pryse na gelegentheit des jaer-gancks ende des tydc. Ende dat nyemandt aldusdanigen steen en zal den voerscreven ingesetenen poirteren tot heurer zelfs slyten, binnen den twee parochien, dierder mogen vercopen dan ten voerscreven gesetten pryse. Ende zoe wie des weyherden te leveren den genen als voeren die punteelycken te betalen, zal telcker reysen daer aen verbeuren vj dergelijke lib., ende dat daer en boven alsulcken stheen zal byden officier ende zynen dienaeren affgetelt ende geleverd worden in leverbaeren stheen ten cost vanden ongewilligen ende wederder spanningen.

Item datmen van nu voerdaen achter half Meert ingaende, zal van den stheen, potten, pannen, vorsten, opten gemeyne vroente gegraven, oft vander gemeynder berninge gebacken worden, buyten der Vryheyt gevuert worddende, zal schuldich zyn te

betalen voerder Vryheyt aenden dienaren die des last hebben zal, zoe hier na bescreven staet :

vanden duysent tyghelsteen 1 brasp. maect vanden honderd in mythen

vanden dobbel plavay steen m.	ij½ st.
vanden enkelen vanden m.	j brasp.
vanden solder stheen	½ brasp.
vanden grooten vorsten m.	ij½ st.
vanden cleynen v.	j brasp.
vanden pannen e.	j oort
Item van elcken voer potten, cleyn oft groot, buyten gevuert worddende	ij½ st.

Allet welcke de dienaar oft wachter van desen zal mogen manen ende heyschen by commeringen oft arrestementen vanden buyten luyden tot volle betalinge van dien metden costen daer omme te doene ende vanden binnen luyden by reele uuytpandinge oft executie des heeren tot hon lieden onwilligen cost.

Item dat neymandt vanden parochien van Turnhout oft Ournhout onder idersel vanden voerscreven preferentien en zal mogen copen ennighen stheen oft backwerck om eenen anderen van buyten, dien hymelyck oft int openbaar voorts te vercoopen sonder die rechten daer toe staende, te betalen ende die te versterken, opte verbeurte van vj lib. ende der arbitrale correctie.

Item om voorder bedroech te verhueden, dat zoe verre ennighen stheen zy byden vercopers ende egeen gelyke steen byden backers en ware te gecrygene ten geriefe ende slyte der ingesetenen poirters, soe sal een ingesetene poirter aldusdanige steen tot zynen eygen slyte behoevende, dien mogen heyschen geleverd te worddene vanden zelven vercoopers, voerden prijs bijder Vryheyt geset met oock daer by betaelende de redelijcke vrachte, vanden oven tot aldaer, ende zoe wie des weygherden op drie lib., ende nochians tot zynen cost byden officieren ende zynen dienaers geleverd te worddene.

Item dat nyemandt en sal graven leem dan ten beteckende plaetsschen diemen ter puyen zal condigen ende die weerder om loffelyck te stoppen opte ordonnantie ende penen outs daer toe staende.

Van allen welcken poincten, wanneer de heere suspitie daer aff hebben zal, zal eenen yegelyken daer af mogen overhoren aenden heyligen als in zaken der gemeynder pollitien aengaende.

Gepubliceert aldus ter puyen uut inder Vryheyt van Turnhout, des Sondaeghs den twyntichsten Decembris xvc jaer vyfveertich.

Hierop volgden jaarlijks de gezette prijzen, die, samengebracht in tabelvorm, hierna volgen :

Jaartallen	Tichelsteen « vierden bieeck » het 1000	Dubbel plaveisteent het 100	Enkele plaveisteent het 100	Zoldersteent het 100	Grote vorsten (het stuk of per 3)	Kleine vorsten (het stuk)
1546	20 st.	4 st.	2 st.	2 bl. 9 m.	1 brasp. (3)	1 oort
1547	19 st.	3 st. 1 bl.	1 st. 1 bl. 9 m	2 bl.	½ bl. (1)	id.
1548	16 st.	3 st. 1 oort	1 st. ½ brasp.	1 brasp.	1 st. (3)	id.
1549	20 st.	id.	id.	1 st. ½ bl.	id.	id.
1550	22 st.	3½ st.	7 oorden	1 brasp.	½ bl. (1)	id.
1551	id.	id.	id.	id.	id.	id.
1552	23 st.	id.	id.	id.	id.	id.
1553	id.	id.	id.	id.	id.	id.
1554	24 st.	id.	id.	id.	id.	id.
1555	id.	id.	id.	id.	id.	id.
1556	id.	id.	id.	id.	id.	id.
1557	26 st.	id.	id.	id.	id.	id.
1561	28 st.	4 st.	2 st.	1 brasp. 9 m	1 brasp. (3)	id.

Na de prijzenzetting van 1549, dus voor het jaar 1550, vindt men de volgende opmerking in verband met de gebruikte vormen.

Wantmen in desen laestgeleden jaeren heeft, by experientien gesien, die abuysen gecommiteert by ennighen stheenbeckers contrarie der Vryheyt ordonnantie opt backen vanden stheen gemaect, gebruyckt hebbende cleynder ende minderen vormen dan der Vryheyt geordonneerden ende geteekender vormen, hon willende excuseren met krimpen vander eerden, dat deen erde meer krimpt dan andere, daer deur men nyet aende zekerheyt van hon luyden wel gecomen en consten. Om dwelck te versien, is byden Rentmeester ende Scepenen uut redenen vander Vryheyt besegelde privilegien hier toe verleendt, geordonneerd dat van nu voerdaen, een iegeryck binnen der Vryheyt van Turnhout oft desen twee parochien, willende oft begeerende te backen vander gemeynder eerden, oft met den gemeynen brande van torff, daer toe te besingen, zal moeten maken ende vormen zynen stheen, het zy kareel stheen, plavey stheen, zolder stheen oft groote vorsten, te blyven gebacken opte grootte elckx int zyne, byder Vryheyt als nu geordonneert, daer aff die grootten van dien hangen opter Vryheyt huys om een iegelyck acces

daer toe te hebben, kennende elck backer int zyne zyn eerde van kringen, ten eynde hy hom daer toe van bequamen vormen versien mach.

Voor 1551 luidt het :

.....Ende want int voerleden jaer by experientie gesien is geweest, dat diversche steenbeckers hon zelve zuëkende minter der gesette grotte des stheen te moeten blyven, zy hon erde quaelyck arbeijden, bouwen ende backen, is geordonneerd dat nyemandt zynen oven desen jaer en zal mogen int vercopen aenverden, tenzy dien ierst ende voer al byden Rentmeester ende den genen dien hy daer toe ordonneeren ende belasten zal, zy gekuert ende gevisiteerd, opte verbuerte van sess carolus gulden contrarie doende, te bekeeren als voeren. Ende soe verre men gebreck aenden voerscreven stheen zal vynden, zal dien stheen in pryse neerder geset wordden na zynen pryse, dueght ende ondueght. Tot wëlcken pryse alsoe geset te worddene, dië backere den selven zal moeten leveren op penen voeren inden vij^{ten} artykel begrepen. Gepubliceert aldus opten xij^{ten} Aprilis xvc jaer een ende vyftich metden Sondaeghs gebode.

Dat men de steenbakkers zo scherp op de vingers keek, is deze laatsten zeker niet welgevallig geweest. Op de prijszetting voor 1553 hadden zij zelfs geen gevolg gegeven aan de convocatie van Rentmeester en Schepenen.

Nae dien dat om te pryseeren den stheen voer het jaer drye ende vyftich, waeren ter gewoonlycken maniere metden Sondaeghs gebode gedaeght, dië steenbackeren ende midten honder non comparitien is byden Rentmeester ende Scepenen ter redelyckheit, ter consideratien vanden jaergauck, voor tselve jaer, den stheen, soe tyghelsteen, plaveye stheen ende vorsten gepryseert opten pryse vanden voergaenden jaere. Ende soe vele als aengaet den pannen, geordonneerd eenen yegelycken zynen pannen te moeten backen na de grootte, lenghte ende dichte vander Vryheyt vormen, wel ende cusbaerlyck goet, om nyemanden in zynen dack te bedrieghen. Ende dat dië backers hon vormen zullen gehouden zyn byder Vryheyt te doen tekenen all op penen, in desen contrarie doende, gelyk vanden backen vanden stheenen. Ende dat nyemandt, om te vercopen, zynen hoven open zal breken ten zy dien van zynder cusbaerheyt zy ierst van wegghen des Rentmeesters ende der Vryheyt gevisiteert int opbreken van dien. Gepubliceert opten xij^{ten} Aprilis xvc jaer liij.

B. Privilegien ende Octroije des Kijzers vergunt aen de Stadt ende Vrijheijt Turnhout op het point van de steenbackers ende pottebackers in het jaer 1547(*)

Kaerle byder gracies Godts Roomsche keyser alijt vermeerdert s'Rijcx, Coninck van Germanien, van Castillien, van Leon etc.

Allen den ghenen die dese ieghenwoordige zien sullen, Saluijt. Wij hebben onsaughen die oitmodighe supplicatie vanden Rentmeester ende Schepenen der Vryheijt van Turnhout, inhoudende hoe dat, overmits de groote abuysen ende ongeregeltheijt voort gestelt byde Steenbackers ende Potbackers rontomme de voerscreven Vryheijt van Turnhout, met graeven die eerde daer toe dienende, alomme op de vrinten naer hunlyden geliefte met groote distancie de selve verdervende, omgravende met diepe cuylen sonder dië, naevolgende den kuerboeck, tot conservatien der vrinten, in honder pollicien daerop gemaect, weromme te stoppen ende den selven huereen steen ende potten backen, overmits dië groote menichvuldighe vertieringe vanden selven huereen steenen, als tygelsteenen, plaveystenen, zoldersteenen ende vorsten, ende de voerscreven potten buyten der Vryheijt vertiert ende geuert wordende, daer door sonder bathe oft prouffijte vander Vryheijt oft der subventien der anderen haeren mede ingeseten poirteren der selver vrinte ende moeren (wesende de meeste welvaert der selver Vryheijt) tot hunlyden groote, irreparabel schade, worddende dagelijcx meer ende meer vernielt ende geschapen waere, sonder twijfel, in cortten iaeren, des gebreck te hebbene en wordde daerop anders niet versien:

Ende want de voerscreven vrinten ende moeren syn gemeyn, ten gemeynen gebruyck alleene voor hunlyden ingesetenen, poirteren ende der voerscreven Vryheijt van Arendonck, daer by gelegen, pro indivisi, in sulcker vueghen van allen ouden tyden naevolgende den keurboeck, onderhoudende dat niemant van hunlyden en mach enichgen tof op de vrinte ende gemeyne moeren gedolven, gesteken ende gewonnen, buyten de limiten der charte, vercoopen, alieneren, ofte ewechgeven deur consideratie vanden welcken, achtervolgende de charten ende privilegien vande Vryheijt ende ter meester welvaert der selver, is inden jaere xvc vijf ende viertich, in februario, byden voerscreven Rentmeester, als erfheer ende bewaerder der vrinten, diër tyt in onsen naeme aldaer gestelt ende den schepenen by adviese vanden schoutet, gestatueert ende geordonneerd, dat niemant, van doen voortaan, binnen Turnhout ende Outturnhout en souden mogen graven opder gemeynder vrinte oft beworpen, eenighe putten om steen oft eertwerck te backen, ten waere

(*) In het privilegieboek staat verkeerdelijk 1541.

by consent ende ter ordonnantie vande voorscreven Rentmeester ende Cuermannen, hen die te wysene ter minster schade der voorschreven vronten. Dat oock alle de ghene, die eenigher diergelycke eerde gegraven souden hebben, oft voirtaen willen graven, souden gehouden wesen, die putten ende kuylen wederomne loffelyck te stoppen. ter discretien vanden voornoempden Rentmeester ende kuermannen.

Item dat eeniegelyck steenbacker opte gemeyne vronte ende met der gemeynder berninge steenbackende, soude den steen moeten backen nade vormen den vryheyt ende met geteekende vormen ende niet anders, ende voordien ingesetenen poirteren ten pryse diemen byder Vryheyt van jaere tot jaere, te half meert ingaende, voir tgeheel toecomme (sic) jaere ten redelycken loon ende henluyden onderhout, soude setten ende priseren, ende dat vanden steen van elcken hondert oft duysent. Ende vanden potten, elck voerder buyten der voorschreven Vryheyt geveurt wordende, men soude ter Vryheyt behoef, betaelen, seeckere cley-nen impost daerop gestelt. Ende dat van iaere tot iaere, naer cours des jaerganx te veranderen, op penen ende boeten daer op gestelt gelijk tselve alsdoen gedaen is geweest, alles tot conservatien ende ter goeder pollicien der welvaart der vronten ende moeren ten gemeynen proufytte vande gemeyne, ingeseten poorteren dier selver. Ende want hier teghens eeniche quaet-willige tot hunbuyden singulieren proufytte, potbackers ende steenbackers, hun hebben geopponeert ende gerebelleert ende geweygert de betaelinge vander selver imposten ende alnoch ieghenwoordichlyck weygeren teghens alle equiteyt, ter grooter schade vander Vryheyt. Soo hebben de Supplianten ons oidt-modelijck gebeden de voorschreven ordonnantien te willen approberen ende hun van nieuwe te octroyeren ter meester welvaert tegen den abuysen ende ongeregeltheyt der vronten te mogen statitueren ende versien onder dander.

Dat niemant vanden steenbackers ende potbackers en sal, tot den backen van den selven, meer vronte ofte berninge des gemeyns moers mogen verdoen, dan hy wil, vanden selven synen werck, binnen der Vryheyt van Turnhout slijten, oft anders, van tgene buyten geuert word, te betaelen sulcken redelycken impost als by Rentmeester ende Schepenen daerop geset sal wordden. Op pene, contrarie doende, daer af gecorrigeert te wordden, sonder het met, eenighe exceptien van poorterijen van andere bancken, clergie, oft Ste Pietermanschap, voir die gene die de voorschreven gemeyne vronte ende moeren sullen willen gebuyken, te moghen behulpen. Behoudelijck dien vander Vryheyt van Arendonck, mits hunluyden gerichticheyt vande vronten ende moeren pro indiviso, als denselven, in hunluyden voor aerdt, gelieven sal te geschieden van gelijcken.

Ende hen Supplianten hierop verleende onse behoorlijcke briefven van octroijs, doen te wetene dat wij de saecken voorschreven ongemerckt, ende hier op gehoort den steenbackers ende pottenbackers boven genoempt, de welcke versoght hebben hare neringhe te moghen continueren ende haere steenen ende potten, soo wel buyten als binnen der Vryheyt te slyten, mits opleggende ende betaelende sulcken redelycken impost als onse seer lieve ende beminde Suster, die Coninginne douariere van Hungarijen, van Bohemen etc., voor ons Regente et (sic) gouvernante in onsen Lande van herwaerts overe, ordineren soude.

Den voornoemden van Turnhout, Supplianten, genegen wese-nde, tot haere voorschreven begeerte, hebben bij adviese van onse voorschreven suster, die Coninginne, geoctroyeert, ende geaccordeert, octroyeren ende accorderen hun, geven oorloff ende consent, uyt sonderlinge gracie, by desen, dat sy van nu voort aen ende gedurende tot onsen oft onsen naercomelingen, hertogen van Brabant, wederroepen, sullen mogen opstellen, innen ende ontfangen vanden steenwerck ende potten, die binnen de selve Vryheyt gemaectt ende daer uyt gevoert sullen wordden, de imposten, hiernaer volgende, te weten van elck duysent tigelsteen, eenen braspenninck, maect van de hondert, neghen mijthen; item vanden dobbelen plaveysteen vanden duyst, twee stuyvers eenen halfven; item van enckelen plaveysteen, vanden duyst, eenen halfven braspenninck; item vande grote vorsten, vanden hondert, eenen braspenninck; item vande pannen, vande hondert, een oort; ende van elck voeder potten, cleyen oft groot, buyten gevoert wordende, twee stuyvers. Ende ter betaelinge vanden selven impost mogen bedwingen allen den ghenen dient behooren sal. Ende op pene, contrarie doende, daer af gecorrigeert te wordden, sonder hen met eenighe exceptien van poorterijen van andere bancken, clergie ofte Pietermanschap, voor de ghene die de voorschreven gemeyne vronte ende moeren sullen willen gebuyken, te mogen behulpen. Behoudelijck die vande Vryheyt van Arendonck, mits hun luyder gerechticheyt vande vronte ende moeren pro indiviso, als den selven in hun luyden voor aerdt gelieven sal te geschieden van gelijcken. Behoudelijck oock dat de penningen, commende vande selve imposten, besteet ende geemployeert sullen wordden ter betaelinge vande beden ende subventien der voorschreven Vryheyt ende voorts tot de ander nootsaekelycke lasten der selver. Ontbieden daeromme ende bevelen onsen gelieven ende getrouwen, die Cancellier ende luyden van onsen Raede in Brabant, Schoutet van Turnhout, ende alle andere onse rechteren, officieren ende ondersaeten, dien dit aengaen sal, dat sy de voornoempden van Turnhout, Supplianten van dese onse iegenwoordige gracy, octroijs ende accord, voor den tijt ende inder maniere voorschreven, doen,

laeten ende gedooghen, rustelyck ende vredelyck genieten ende gebruycken, sonder hen te doen noch te laeten geschieden eenich hinder, letsel oft moyenisse ter contrarien. Want ons alsoo gelieft. Des toirconden soo hebben wij onsen segel hier aen doen hangen. Gegeven in onse Vryheyt van Turnhout den xxijten meye int jaer ons Heere, duysent vijf hondert ende sevenenveertich, van onsen Keyserrijcke xxxvijste ende van onsen Rijke van Castillien ende andere, lxxxij. Onder stont: Byden keyser in syne Rade, ende was onderteckent Vereyken. Besegelt met syne Majesteits grooten segele onder uut hangende aen eenen dobbelen steert.

Privilegieboek II, fol. 25v^o-27.

Stemt overeen met het origineel op perkament, eveneens in het stadsarchief bewaard. De hoogte, links en rechts gemeten, is 0,385 & 0,375 m. op een breedte van 0,54 m. De omgeslagen boord meet 0,13 & 0,125 m. hoogte. Het zegel, dat verdwenen is, hing aan een dubbele perkamenten staart.

Het Tijkambacht. Anno 1545.

Rond het midden van de XVe eeuw was er een geweldige crisis geweest in de lokale nijverheid van de draperij, « *gelijck oock in andere plaetsen is gebeurt* », wat naar de bewering van de tijkwevers in onderstaande akte, het ontstaan van luif ambacht had in de hand gewerkt.

Deze bewering schijnt wel enigszins steun te vinden in het feit dat de vroegste vermelding van Turnhoutse tijk dateert uit 1452 en betrekking heeft op het leveren van « *goede cusbaeren bedden tycken* » op last van Isabelle van Portugal, derde echtgenote van Philips de Goede, voor het hof op Coudenberg ⁽¹⁾.

Het onderhavig document is zeker niet de eerste maatregel. Er is immers reeds spraak in van statuten die omstreeks 1485 door Scheut en Schepenen waren opgemaakt ten behoeve van de tijkwevers. Deze statuten zijn echter nog niet teruggevonden.

Opmerkenswaardig is dat in ons document vooral het zegelen van de tijken ter sprake komt; hetgeen er op wijst dat men zich voornamelijk op de uitvoer naar de Brabantse en andere markten toelegde. Te Antwerpen en te Bergen op Zoom huurde het ambacht zelfs een huis om er zijn tijken aan de man te brengen.

Eigenaardig is wel dat men de nietzegelbare tijken, waarvan dus de kwaliteit te wensen overliet, moest tekenen, op beide zijden, met het teken van de slang, in rode aarde. Deze slang als symbool van de voorzichtigheid, zal de kopers hebben moeten waarschuwen om die deugd bij zulk geval, in praktijk te brengen.

⁽¹⁾ *Kempisch Museum*, jg. I (1890), blz. 22.

Kaerle, by der gracien Goids, Roomsche Keyser, altyt vermeerder Isrycx, Coninck van Germanien, van Castillien, van Leon, van Arragon, van Navarre, van Grenade, van Napels, van Cecilien, van Maiorque, van Sardaine (sic), vanden eylanden van Yndien, vanden vaster eerden, vander zee, oceane, Eertshertoge van Oistryck, hertoge van Bourgoingnen, van Lothrijck, van Brabant, van Limborch, van Lucenborch, van Ghelre, Greve van Vlaenderen, van Arthoys, van Bourgoingnen, Palsgrave ende van Henegouwe, van Hollandt, van Zeelandt, van Ferrette, van Phirt, van Haguenauw, van Namen, Prince van Zwawe, Mergrave des Heylighs Rijcx, Heere van Vrieslandt, van Saluys (sic), van Mechelen, vander stadt, steden ende lande van Utrecht, van Overysel, van Groeningen, ende Dammateur (lees: Dominateur) in Asien ende Affricquen.

Allen den genen die dese onse brieve sullen zien oft horen lesen, zaluyt. Doen te wetene dat wy ontfangen hebben de supplicatie van onse beminde, die scepenen, gezworenen ende rentmeester onse Vryheyt van Turnhoutt; inden naem van hon ende vanden gemeynen ingesetenen der selver Vryheyt, inhoudende hoe dat, in voerleden tyden, in de voerscreven Vryheyt, geweest heeft een groote neringe vander drapperyen vanden wullen lakenen, ter voerderinge vander welcker, wylen Vrouwe Johanna, hertoginne van Brabant, dier God benade heeft, int jaer duysent iijc ende een, den scepenen, gezworenen ende ingesetenen van Turnhout voerscreven, geconsenteert ende geoctroyeert, te mogen maken een gulde, geheeten de laken gulde, ende jaerlycx vanden voerscreven ingesetenen te kiesene twee dekenen ende vier andere goede mannen om die voerscreven gulde te regeeren, genoempt gezworenen ende raidsluyden, ende tot dien ordonnantien ende statuten, opte gene die hon met wolle werck generende zyn, ende de selve met kueren ende bruecken te doen onderhouden, te appliceeren, deen derdendeel daer aff tot behoeff van huere genade, tweeste der voerscreven Vryheyt, ende terde totter voerscreven gulde, behoeff ende selve oock te meerderen ende minderen als hon dat orbaerlyck ende profitelijck duncken zoude, welcke neringe is over langen tyde, by veranderinge vanden tyde, vergaen geweest, gelyck oock hier te lande, in andere plaetschen is gebuert, blyvende nyettemin in wesene die gulde. Ende over lxxx, xc jaren ende meer, is inder voerscreven Vryheyt een andere neringe opgestaen van tycken te maken, alsnock duerende, daermede die voerscreven ingesetenen hon generende ende huere broot winnende zyn. Ten onderhoudene van welcken neringen, hebben die schouteth, scepenen ende gezworenen vander voerscreven Vryheyt, over lx jaren ende meer gebruyckende neyt alleene die macht hon naer recht competerende, maer oock genyentende deffect ende innehouden van zekere opene brieven van

wylen hertogen Janne, hertoge van Brabant, zaliger memorien, van der daten duysent iijc xxxviij, daer mede hon is geaccordeert ende geconsenteert, statuyten ende ordonnantien, tot voerderinge ende welvaert vander voerscreven Vryheyt dienende, te mogen maken ende de zelve te meerderen ende minderen, gemaect zekere statuyten ende ordonnantien aengaende der voerscreven neringe na welcke een jegelijck vanden voerscreven ingesetenen hon zouden int maken, coopen ende vercoopen vanden voerscreven tycken reguleeren ende tot dien, gerreert ende gemaect vanden poirteren vander voerscreven Vryheyt, vier goede mannen om die voerscreven tycken te visiteeren ende te zegellen oft roeyceeren, nae huere ducht ende onduecht. Maer want de voerscreven statuyten ende ordonnantien sijn qualyck onderhouden ende geobserveert geweest, midts diversche oorlogen te lande geregneert hebbende ende bezonder midts der pesten, die welcke inde voerscreven Vryheyt tot diverse stonden heeft geweest. Soe hebben die supplianten dmeestendeel vanden voerscreven statuyten ende ordonnantien gerenoveert ende van nyeuws gestatueert ende geordineert, ende daer toe andere geaddeert ende tegen de overtreders van den zelve zekere kueren, ende bruecken geimponeert om diversche abuysen, die welcke inde voerscr. neringe gecommiteert sijn geweest te remedieren inder manieren hier naer volgende.

Te wetene datmen alle tycken zegellen zal die zegelbaer sijn die van den wevere huer leghde ende bregde hebben, te wetene van xiiij vierendeelen breet xj ellen lanck, van thien vierendeelen ix ellen lanck, van ix vierendeelen viij½ ellen lanck, van acht vierendeelen viij ellen lanck, van zeven vierendeelen vij ellen lanck, van vj vierendeelen vj½ ellen lanck, ende datmen dese voerscreven tycken zal maken ende wercken, alzo goet uuter vouwen als inde vouwen ende datmen de zelve sal bezegelen aen beyde de eynden der tycken, te dien syne dat neymandt die en zal connen gecortten nadat die gezegelt sijn.

Item dat alle tycken die binnen der voerscreven Vryheyt van Turnhout, tzy onder Turnhoudt oft Outurnhout, gemaect ende geweven wordden zal doen waerdeeren ende visiteeren byde zegelers oft zy des weert sijn eer zy die buyten Turnhout oft yemanden van buyten Turnhout vercoopen zullen mogen ende zoe wye dat nyet en dade zall verbeuren een pont, te wetene veertich grooten brabantts voer tpondt aen elcke tycke.

Item dat men de zegelers sal geven voer loot ende hueren arbeyt van zegellen ende visiteeren, van elcker tycken, negen goede myten brabantts, die zy zegellen zullen ende vanden ongezegelden, halven loon, zonder dat te mogen verhoogen.

Item datmen alle tycken die nyet zegelbaer en sijn, zal teeke-

nen met roode cerde aen beyde de eynden, metten teeken vanden slanghen.

Item dat opten voerscreven loon, die zegelers gehouden zullen sijn te houdene een registre vanden nombre ende getale vanden tycken, alzoewel ongezegelde als gezegelde, die hon voegebracht zullen wordden om daer na byden collecteurs des huysgells, heure huysgelt oft camerhueren der tycken te mogen ontfangen ende geint te wordden.

Item want thuis, dienende voer dambacht ende der hanteringe der tycken, binnen onser stadt van Antwerpen ende tot Bergen, wordt gehuert voer eenen iegelijcken der Vryheyt van Turnhout, vander zelve hanteringe, enen gemeyn voer gelycke ende gemeyne gerieff ende ten eynde daer om den last vanden zelve huysgelt gelyckelyck te dragene, is geordonneert datmen van allen tycken die den zegelers als vore gepresenteert wordden, het zy die gezegelt wordden oft nyet, zal schuldich sijn het huysgelt te betalene, nae quantiteyt vanden nombre der tycken inden boeck der zegelers bescreven. Welck huysgelt men zal verhalen aenden persoon ende heure goeden, inden zegelers boeck bescreven, all waert dat zy, die de voerscreven tycken, nadien zy gezegelt waren, vercocht hadden ende eenen anderen geleverd, ende dat alle de tycken die van Turnhoudt ter meret geuert oft gedaen wordden, dat die zullen staen ten lote ende ghelde der camerhuere ende huyshuere, wederder zy daer inne comen te staen oft nyet.

Item om nyemanden te bedrigene in zyne comenschap, dat een jegelyk sijn tycken zal maken alzoewel goet achter als vore ende dat daerom nyemandt voer vlessen instaan oft weven en zall ende achter wercken opte verbeurte van een halff pondt van elcker tycken.

Item datmen egeen tycken die buyten der Vryheyt van Turnhout gemaect sijn, den zegelers en zal presentereeren om die te laten zegellen, ende zoe, wye daer af contrarie dede, zal verbeuren vj st. grooten brabantts: Ende oft yemandt ennige tycken cochte die buyten den twee parochien van Turnhoudt ende Outurnhout gemaect wordden, die die nyet en zullen staen ter voer genoempder plaetschen by die gezegelde oft ongezegelde tycken, opt verbeurte aen elck iij stuyvers.

Item is voorts geordineert datmen den zegelers geven zall hueren loon, die zy schuldich sijn te hebben vanden zegellen ende visiteeren der tycken, die by hon onzegelbaer vercleert wordden.

Item dat de collecteurs den loon des huysgells zullen byden officier aldaer doen executeeren opte gene die in gebreke zullen sijn.

Item zoe wy den waerdeerders oft den zegelers te nae sprake oft ophoop dede in woerden oft in wercken, dat die zal staen totter correctien vanden schouteth, ter discretien vanden scepenen van Turnhout ende na gelegentheyt, der zaken. Ende des die waerdeerders op hueren eedt nemen, datmen daer af eggen voerdere proeve en zal derven doen, zoe verre die correctie die daer aff zoude mogen comen, nyet en excedeerde de zomme van twintich stuvers brabantse eens.

Item dat die bruecken, die in ennige vanden voerscreven bruecken [ende] poincten vallen mogen, zullen gedeylt wordden, deen derdendeel tot onser ende onsen schouteths van Turnhout behoeff, dander derdendeel tot behoeff onzer voerscreven Vryheyt ende derde derdendeel tot profyte vanden waerdeerders daer onder tgeschiedde. Daeraff die waerdeerders zullen moeten doen tot tweemale sjaers te wetene Sinte Jansmisse ende Kersmisse oft daerna, ten versuecke vanden voerscreven schouteth ende scepenen van Turnhout, goede wittige rekeninghe van tgene des binnen hueren tyde geschiet ende gevallen zal mogen wesen.

Item zoe wat huysden, die begeeren zullen tycken gezegelt te hebbene, die zullent den zegelers condigen goets tyts voerde meret, om die te laten beze[ge]len. Ende oft zy des nyet en daden, zoe zullen die zegelers, de leste twee dagen eermen ter merckwaert treck, wesen opder Vryheyt huys, oft ter bequamer plaetschen die zy ter puyen aennoemen zullen, ende daer zullen zy heure tycken brengen die noch te besien waren, oft te zegelen, om daer te laten zegelen, behoudelijck datmen' voer oft nae der sonnen egeen tycken besien oft bezegelen en zal. Ende oft die zegelaers ennige tycken besagen oft zegelden, voer oft nae der zonnen, dat elck van hon vieren daer aen verbeuren zal een halff pondt die daer tegens dade.

Item van allen desen voerscreven poincten zoe zullen wy, oft onse voerscreven schouteth, enen jegelycken dien dat aengaen zal, mogen over hoeren by rade der scepenen ende zegelers voerscreven, alzo, dicke ende menichwerpen als hon gellieven zal, enen jegelycken by synen eede.

Item dat de voerscreven scepenen ende gezworen, by rade ende advyse van onsen voerscreven schouteth, zullen de voerscreven ordonnancien moegen minderen, meerderen ende altereren, tot allen tyden als hon naer gelentheit vanden tyde orbaerlyck ende profytelyck zal duncken. Maer beduchten hon de supplianten, dat als ennige poirters van steden oft andere Vryheyden oft plaetschen, genyetende de voerscreven statuyten ende ordonnancien, de selve sullen hebben over treden ende inde kueren ende bruecken gevallen zullen zyn, ende daer omme voer die voerscreven scepenen by onsen voerscreven schouteth oft zegelaers gecalengeert oft aengesproken zullen wordden, dat sy hon sullen

doen uuytscreven met huere poirteren ende andere vryheden van steden ende plaetschen ende dat alzo onse voerscreven schouteth ende scepenen om zulcke kueren ende bruecken in andere steden ende andere plaetschen processen zouden moeten sustineeren, hoe wel naer recht de voerscreven overtreders inder voerscreven Vryheyt gearresteert en zouden mogen wordden, daer mede geschapen waere dat de voerscreven ordonnancien ende statuyten teenemale illuseur gemaect zouden wordden, ter destructien vander voerscreven naticn. Om diwelck te verhueden, de voerscreven supplianten ons oetmoedelyck hebben gebeden hon hier op te willen versien ende voerscreven ordonnancien ende statuyten teenemale, tot meerdere vastichheit ende zekerheit van dien, te willen confirmeeren, ratificeeren ende approbeeren, ende zoe verre des noot sy, hon de selve van nyetwys te verleenen ende hon hier te doen expedieeren onse opene brieven in zulcken saken behoirende.

Soe eest dat wy de zaken aengemeret ende jerst hier op gehadt dadvys van onsen voerscreven schouteth ende van onsen rentmeester int quartier van Turnhout, genyeght wesende ter beden ende supplicacien der voerscreven supplianten, hebben tot voerderinge ende augmentatie vander voerscreven neringe de voerscreven ordonnantie ende statuyten ende alle poincten ende articulen van dien, alsoe die hier boven int lange geincorporeert ende verhaelt staen, uuyt onser zunderlinger graciën, welwetentheit ende prinselycke macht, geconfirmeert, geratificeert ende geapprobeert, confirmeeren, ratificeren ende approbeeren by desen onsen briefe. Ende tot meerdere vastichheit ende zekerheit van dien, hebben de voerscreven poincten ende articulen den voerscreven supplianten van nyetwys verleent ende geaccordeert, verleenen ende accordeeren. Ende de selve tegen de vreemde poirters ende enen jegelycken dien dat behooren zal, geordonneert ende gestatueert, ordineeren ende statueeren by desen onsen voerscreven briefe, willende dat een jegelyck, wye hy zy, poirteren oft andere, schuldich zal zyn hom daer nae te reguleeren ende dat de contraventeurs van dyen, daer toe realyck ende met seyde bedwongen zullen wordden by executie vanden penen, kueren ende bruecken voerscreven. Ende dat die geapliceert zullen wordden, deen derdendeel tonsen behoeff, dander derdendeel tot behoeff, onser voerscreven Vryheyt ende dander derdendeel tot profyte vanden voerscreven waerdeerders, inder manieren boven verhaelt. Ende dat, om betaelinghe daer aff te hebbene, een jegelyck binnen onser voerscreven Vryheyt, by onsen voerscreven schouteth zal mogen wordden gearresteert ende dien aengaende schuldich zyn voer onse voerscreven scepenen te recht te staene. Ende dat neymandt hom tegen des voerscreven is, met ennige poirterye van Vryheyden, van andere

steden, vryheden oft plaetschen en zal mogen behelpen. ten zy dat hy jerst ende voer all den geheyschten kuer ende bruecke namptezeere. Ende dit al nyet jegenstaande oppositie oft appellatie gedaen oft te doene ter contrarien. Ontbieden daer om ende bevelen onsen lieven. ende getrouwen, den cancellier ende luyden van onsen raede in Brabant, meyer van Loven, amptman van Bruesel, schoutethen van Antwerpen ende vanden Bossche, ende allen anderen onsen ende onser vassallen, oft der smaelre heeren, rechteren, justitieren ende officieren ons voerscreven lants van Brabant, dien dit ennichssins aengaen zal mogen, dat zy de voerscreven supplianten ende heure nacomelingen van deser onser graciën, confirmeeren, ratificeeren, approbeeren concessien ende nyeuwre verleeningen, inder vuegen ende manieren boven verhaelt, peyselyck ende vredelyck doen ende laten genyeten ende gebruycken, sonder hen daer inne te doene oft te laten geschieden, nu, noch in toecomenden tyden, ennich hinder, sloot oft leetsel ter contrarien, want ons alzoe gelieft. Ende des toerconden hebben wy onsen zegel hier aen doen hangen. Gegeven in onser stadt van Brusele seshien dage in Junio int jaer onsheeren duysent vyff hondert vyff ende veertich, van onsen keyserlycke 1 .xxxv^e ende van onsen rycken van Castillen ende anderen 1 .xxx^e.

Privilegieboek I, blz. 59-66.

Het ambacht der schoenmakers en huidevetters. 1552, 1632, 1675.

De meeste schoenmakers bereidden ook zelf hun leder toe dat zij dan later zelf verwerkten. Onderstaande « Caerte » duidt er onzes inziens op dat de lederproductie derwijze was toegenomen dat men de behoefte gevoelde om de overproductie naar andere Brabantse markten uit te voeren.

Alhoewel de leerlooierij en het schoenmakersambacht in onze Vrijheid zeker ouder moeten zijn, toch is daarover voorlopig nog slechts zeer weinig uit archiefstukken gebleken.

CAERTE VANDEN SCHOENMAECKERS AMBACHTE. (1)

Poincten ende articulen die by provisien geconcepieret ende gepraempt hebben te sluyten de tegenwoordighe Deeckens, Gewoorens, Oudermans ende alle tgeheel ambacht van de schoenmaeckers binnen der Vryheyt van Turnhout op het wel behaegen van de heeren van de magistraet der selver Vrijheijt in manieren als hier naer volght.

Inden ersten dat alle die geene die hen metten schoenmaeckers ambachte, ende het geene daer aen cleeft sijn geneirende,

(1) In de margo staat geschreven: Dient dese maer tot eene memorie overmits de selve caerte seer versleten is.

sullen schuldigh ende gehouden wesen allen jaer op Sinte Crispijn ende Chrispiniaens dagh te comen ende te compareren in den dienst der missen, diemen alsdan gewoonlyck is te celebreren ende soo wie aldaer in de selve misse niet comyt, ende volhoort, sal telcker reyse verbeuren een halff pont wasch, oft de werde daer voor in gelt, ende desgelycs oock des anderen daechs in den dienst der siehnisse, midtsgaders in den ommeganck oft processie van Turnhout kermisse ende heylich Sacrament dagh te compareren op gelijken pene, tensij bij merckelijcke nootsaecke t'sij van siekten ofte absentie buyten dese Vrijheijt, te bekeeren de selve penen tot behoeff vanden autaere ende dienst voerscreven.

Item als den knaep van desen ambachte omme sal gaen bidden d'ambachtsgesellen metten lijcke van eenen overleden te gaen te begraeffenisse ofte uijtwaert, soo sal elck van hen moeten compareren ende soo wie niet comyt sal daer aen verbeuren een halff pont wasch telcker reisen ofte de werde van dijen ten waere bij noodtsaecke ofte absentie als vooren.

Item als men ontboden sal worden door den knaep omme metten lijcke te gaen, soo salmen aen het voerscreven ambacht moeten geven twintigh stuyvers, te bekeeren ten behoeffe van den ambachte.

Item gaende metten lijcke van een kint salmen moeten aen d'ambacht geven thien stuyvers ten behoeffe als vooren.

Item zoe wie in dit ambacht mede sal lothen, die sal met sijne craeme op sijn bevallen plaetse moeten staen, ende wie daer tegens doet oft seght, sal verbeuren sesse guldens, d'een derden-deel s'heeren, tweede des II. Geest, ende het derde des ambachts behoeff.

Item alle de geene die mede lothen, sullen moeten geven aen den Deecken van desen ambachte alle jaeren voor Sinte Lucas dagh, keirsgelt tot drije stuyvers, ende soo wie dat niet en doet sal verbeuren tot behoeff van den heere officier, twintich stuyvers, t'executeren bij den voster, ofte des heeren dienaer.

Item oft men bevonde dat iemandt van desen ambachte eenighe paerden hadde gevill, die en salmen coordaen niet meer mede laten lothen, maer sal sulcken peerdvilder met sijne craeme achter de geloth plaetsen van desen ambachte moeten staen, ende oock niet mogen comen onder desen voerscreven ambachte, ende soo wie contrarie doet sal verbeuren telcke reyse ten behoeffe van den heere, sesse rinsguldens.

Item alle de geene die mede sullen lothen, die sullen schuldigh ende gehouden sijn op Sinte Crispijns dagh te moeten betaelen aen den cost ende dranck als dan te verteiren t'sij de geene oft hij daer comen ofte niet pro rato.

Item men sal alle jaeren tweemael lothen om de plaetse op de

merckt te staen met de schoenraeme, te weten s' maendaeghs naer bamisse ende des maendaeghs naer beloken Paessche alhier Turnhout op der Vrijheijt huijs.

Item als een huijt voor de schoenmaeckers craeme op de merckt te coope compt, ongeroepen ofte ongewenscht, die sal hij mogen coopen, al oft in sijn huijs waere, maer als den persoon met sijn huijt van de craeme is, dan is alle manne even naer te coopen.

Item alsser iet wijtterhandt, ende niet metten heere gecocht sal worden, t sij huijen, gecilt leire ofte schorsse, ende iemandt van den ambachte daer bij sijnde, die den handtslach daer aff hoort, dije sal daeromme mede moghen lothen ende oft den coopere sulcx refuseerden, sal verbeuren negen gulden te bekeeren in drie deelen, d'een sheeren, tweede des H. Geest, ende het derdendeel tot ambachte behoeff.

Item soo wie eenen leerknecht aenveert binnen dese Vrijheijt, sal terstont moeten geven ende betaelen tot behoeff ende reparatie van den ambachte drie rinsguldens.

Item eenen vaeder, wesende van desen ambachte, sal sijnen soone t voorscreven ambacht wel mogen leeren, sonder daer aff iet te geven als hij is eenen ingeseten alhier.

Item oft den vaeder t'voorscreven ambacht niet en dede, soo sal sijnen soone voorscreven ambacht bij een ander mogen leeren, oock sonder daeraff iet te derfven gheven, maer sal schuldich ende gehouden sijn den meester sijne jaeren diensten ende geloofften daer toe staende te voldoen naer behoiren.

Item soe wie voortane eenen leerknecht van buijten des Vrijheijt aenveert in t voorscreven ambacht, dije sal moeten geven ende betaelen aen den Deecken van den selven ambachte, de somme van ses guldens cens, ende sal den selven leerknecht niet mogen aenveert worden, tensij bij consent van de Deeckens ende ofte den meester anders dede, dije zal verbeuren gelijke sesse guldens te bekeeren in drijen als voor ende des niet te min den knecht moeten verlaeten.

Item enen leerknecht van buijten sal sijnen meester moeten voldoen sijnen tijdt van twee jaeren, ende in dijen hij niet en voldoel, en sal alhier inde Vrijheijt niet meer mogen wercken, ofte sijn ambacht doen, noch niet vrije meester mogen worden, ten waere den selven hadde eenigh wettighe redenen, als wanneer hij de selve aen de Deecken sal te kennen geven, ende de selve blijckende des genoech sij, sullen de selve dekens daerinne doen naer behoiren ende t'geene alsulcken leirknecht schuldich blijft aen den ambachte, dat salmen op sijnen meester mogen verhaelen.

Item van gelijken en sullen geen knechts van haeren meester mogen gaen sonder den selven sijnen meester dat veirthien daegen te voorens geadverteert ende opgeseght te hebben, op de

pene van in de Vrijheijt niet meer te mogen comen wercken, oft ten waere bij consent van sijnen ouden meester, noch oock en sal den meester sijnen knecht niet mogen oorloff geven, ten sij hij den selven knecht veirthien dagen te voorens dat heeft opgeseght op de pene van twee guldens voor den selven knecht.

Item soo wie meester wordt oft int voorscreven ambacht compt, sal eerst ende vooral twee jaeren met eenen meester sijn ambacht continuueeljk gedaen hebben, ende moeten sijne proeve doen voor de Deeckens ende Ouderlingen, te weten een paer clinckaerts, een paer hooge schoenen ende een paer panttoeffelen te maecken, die welcke aencomenden meester de selve Deeckens ende Ouderlingen in de redeljkheijt moeten betaelen, andersints t'geene voorscreven in niet konnende-datten selven niet als meester en sal worden gepasseert ofte ontfangen ende geadmitteert wordende, sal terstont betaelen tot behoeff vanden ambachte drie guldens.

Item oft eenen meester van buijten hier quame wonen ende in het voorscreven ambacht begeirde te comen, die sal eerst ende voor al moeten geven ende betaelen tot onderhoud van het gelijk ambacht tsaemen de somme van vijffentwintigh rinsguldens.

Item als men volgende het out hercomen van desen ambachte schorsse maelen sal, soo sal daerinne gepresenteert ofte geprefereert sijn ende voor aff mogen maelen, die sijne schorsse eerst onder den molen sal gereet hebben, ende soo verre imandt daer tegens seijden, oft dede, die sal t'elcken reijse verbeuren sesse guldens d'een hellicht tot behoeff van den ambachte.

Item de Dekens van den voorscreven ambachte sullen gehouden sijn de molders van den schorsmolen in tijts aen te spreken, ende versoecken den molen te bereijden om de schorse voor het ambacht te maelen op sijnen behoerlijcken tijdt, volgende het out hercomen.

Item is overdragen dat tot regeringhe van desen ambachte ende beeter onderhoud van dese poineten sullen verkosen worden uytten selven ambachte de Deeckens t'elcken jaere, de welke den eedt van getrouwicheijt sullen doen aen handen des schouteths, midtsgaders haere reekeninghe voor den ambachte van henne administratie des sanderendaeghs naer Sinte Crispijn ende sullen oock de selve Deeckens den ambachte doen vergaderen op eenighe saecken den ambachte ofte iemandt van dier overcomende.

Item oft men bevonde dat iemandt van den voorscreven ambachte dese ordonnantie niet en waere onderhoudende oft en voldede, soo sullen de Dekens alsulcken defaillantten met recht vervolgen ende doen executeren, ende allijts naer gelegentheijt bij advijse van schouteth ende schepenèn mogen doen verminderen ende vermeerderen.

Wij Peeter van den Zoutlande, schouteth, Dierck Mallants, Jacques van Loven, Jan Metten, Cornelis Verdonck, Cornelis Nuijdens, Jacob Claessens ende Frans Nuijdens, schepenen der Poort, ende Vrijheid van Turnhout, verclaeren oversien ende gevisiteert te hebben allen dese voorgaende drijentwintigh poincten ende articulen ons overgegeven ende geconcipteert bij de tegenwoordighe Deeckens, gezworenen, oudermans, ende t'geheel ambacht vande schoenmaeckers binnen de voorschreven Vrijheijt. om bij hen ende henne naercomelighen voortaan t'achtervolgen ende naer te comen, ende overmits daerinne niet en wordt bevonden d'welck is streckende tot achterdeele, ende schaede van Sijne Conincklijke Majesteit, nogh den ingesetenen der Vrijheijt maer wel tot voordeel van Sijne Majesteit, tot beter onderhout van den voorschreven ambachte, ende politije deser Vrijheijt Turnhout: Soo ist dat wij in de voorschreven qualijtjen voor soo veel in ons is, de selve poincten ende articulen mits desen sijn lauderende ende approberende, ordonnerende dijenvolgende de voorschreven Deeckens, Geswoorens, Oudermans, ende voorts den geheelen ambachte de selve poincten ende articulen voor hun ende hunne naercomelighen te achtervolgen ende te onderhouden op de verbeurte ende penen daerinne verhaelt. Ende des toirconden hebben wij schouteth ende schepenen voorgenoemt dese gezegelt met den gemeijnen schependoms zegele, ende bij onsen Secretaris laeten onderteeckenen op den achsten Julij 1632. Ende was bezegelt met den voorschreven Vrijheijts zegele in groenen wassche daer op gedruickt ende onderteeckent G. Proost.

Gesien in den Raede van Sijne Conincklijke Majesteit, geordonneert in desen Lande ende hertochdomme van Brabant, die supplicatie aldaer overgegeven ende gepresenteert bij die Deeckens, Geswoorens, Oudermans ende den geheelen ambachte van de schoenmaeker ambachte binnen de Vrijheijt van Turnhout, daer bij sij waeren te kennen gevende dat sij om die onverdragelijke discordien ende ongeregeltheden die hun dagelijcx waeren overcomende door veele ongerégelde persoonen die de goede luijden ende den geheelen ambachte waeren affligerende, uijt oirsaecke dat sij waeren onversien van ordonnantie ende zegel, waernaer sij hun lieden moesten reguleren, geconcipteert hadden seeckere poincten ende articulen op t'wel behaegen van de magistraet der selver Vrijheijt, die de selve alreede onder hunnen gemeynen zegele ende signature van hunnen secretaris G. Proost, hebben op den achsten Julij lesleden geadvoijeert, gelijk naerder uytte attestatie, staende achter de gestelde articulen geschreven, was blijckende. Dan alsoo sij de selve annex poincten ende articulen niet en vermogen ter executie te stellen sonder voorgaende advoije vanden voorschreven Raede, soo baden die

supplianten om behoerlijke acte, streckende tot aggreation der selver articulen ende poincten in forma. T'Hooff, mits de redenen voorschreven ende ierst hier opgehooft hebbende d'officie fiscael, heeft geaggreert, geapprobeert ende gelaudeert bij desen allen de voorschreven articulen ende poincten, geconcipteert bij de voorschreven supplianten, soo ende gelijk de selve bij de voorschreven magistraet der Vrijheijt van Turnhout, den achsten Julij lesleden sijn geadvoijeert, ordonnerende daerommen eenen iegelijcken die t'selve sal mogen aengaen ofte raecken, hun daernaer te reguleeren op pene van executie daerinne vermeld. Aldus gedaen binnen der stad Brusseles den sevenentwintighsten Octobris 1632. Ende was besegelt metten zegele van Sijne Majesteit in eene roode hostie daer op gedruickt ende onderteeckent L. Happaert.

Poincten ende articulen gevoeght tot de voorschreven ordonnantie ende octroije ingevolge de permissie van de Heeren Schouteth ende Schepenen deser Stadt ende Vrijheijt van Turnhout, staende op seeckeren requeste in date eersten meije 1675 ende de naervolgende acte van approbatie ende ratificatie van den Raede van Brabant als volght.

Dat egeene persoonen van luijten ende geene poirteren alhier wesende, en sullen vermogen den voorschreven ambachte binnen dese Stad ende Vrijheijt voorschreven te doen exerceren, daer toe geadmitteert sullen mogen worden voor ende alear dat de selve den rechte genoech sijnde sullen hebben gebleecken dat sij den voorschreven ambachte bij eenen vrijen meester, daer het een gepriviligieert ende geotroijeert ambacht is, hebben geleert hunne leerjaeren bij hem als enen knecht met eeren naer behoiren volbracht, anderssins datmen den weijgerachtighen ende contraventeuren hun werck met den heere sal doen verbieden, ende den ambachte voorschreven niet en sullen vermogen t'exerceeren, ende bij soo verre dusdaenighe contraventeurs, nieltgenstaende het voorschreven verboih, noch bleven wercken, ende het gemelt ambacht alnoch executeerden, dat alsulcken contraventeurs de facto sullen vervallen in eene amende van t'sestich goude realen ende tot behaelinghe der selver met reele executie, ende affpandingh van hun gelt, ende vercoopinghe van het selve met een sondaeghs gebodt sonder eenige voordere rechtspleginghe sullen mogen werden geexecuteert, ende al evenwel den voorschreven ambachte niet vermogen t'exerceren voor ende alear de selve aen de voorschreven ordonnantie ende het geene voorschreven is, punctuelijck sullen hebben voldaan, te bekeeren de voorschreven peene een derde paert aen den huysarmen, het tweede aen den officier die d'executie doen sal, ende het

derde voor den ambachte voorscreven sonder het recht d'welck den heere ten regarde van het overtreden van het voorschreven verboth int particulier soude mogen geboren wesen.

Item dat egheene affgesetenen nochte ingesetenen uijtten naem ende voor, ofte wegens de selve, in den ambacht voorschreven niet geadmitteert wesende, egeene schoenen en sullen vermogen te vercoopen, ofte aen iemandt onder dese Stad en Vrijheijt te coop te veijen ofte draegen door hun ofte iemandt anders, directelijck oft indirectelijck als op vrij gepriviligerde jaermerckten op de verbeurte van de selve schoenen ende d'amende van sesse guldens voor ieder reijse te bekeeren als voor.

Item dat eenen affgesetenen, geleert hebbende het voorschreven ambacht bij eenen vrijen meester der plaetsen, daer het een gepriviligerd ambacht is ende willende hetselve alhier comen exerceren, eerst ende voor al ten proufijte van den ambachte voorschreven, sal moeten geven ende betaelen de somme van vijftigh guldens eens, in plaetse van vijffentwintigh guldens uijtgedruckt in de voorscreven ordonnantie van den raede articule 19, ende des niettemin alvoorens moeten doen sijne proeve in de voorschreven ordonnantie gemelt.

Item dat oock alle leerknechten van buijten wesende, ende willende alhier het voorschreven ambacht comen leeren bij eenen vrijen geadmitteerden meester, ierst ende vooral moeten betaelen als leerknecht eene somme van twelff guldens eens, te verhaelen op den meester die daer vorens sal moeten instaeen.

Item dat d'ingesetenen ende ingebooren deser Stadt ende Vrijheijt voorschreven, willende het voorschreven ambacht alhier bij eenen vrijen meester comen exerceren, in den selven als leerknecht sal moeten aengeteekent worden sonder daer van te geven, behoudelijck dat, willende den voorschreven leerknecht ende ingesetene alhier der voorschreven ambachte als meester exerceren ende willende in den voorschreven ambachte geadmitteerd worden, bovens sijne proeve bij hem alvorens te doen, sal moeten betaelen de somme soo ende gelijk andere ingesetenen meesters alhier, ingevolge de voorschreven octroijs sijn schuldich ende gehouden te betaelen.

Gecollationeert dese met sijn origineel...
..... door secretaris Proost. En op 5.VII.
1678 van het stadszegel ad causas voorzien.
Ook door de Souvereine Raad van Brabant
bekrachtigd : Brussel 8 Mei 1675.
Gepubliceerd ter pui af op 11 Mei 1675 (jaar-
markt wezende), 20 Maart 1695 en 9 Juni 1714

Schepenregister 1708/1716 ; jaar 1715 fol : 48v^o-53v^o.

R. Peeters
Stadsarchivaris